

Z OBČNEGA ZBORA KOPRSKE TURISTIČNE ZVEZE

Z novimi močmi v turizmu

V četrtek minuli teden je bila v Kopru letna konferenca koprskih turističnih zvez. Razen delegatov iz vseh turističnih društev na področju bivšega koprškega okraja so prisostvovali obnemu zboru tudi nekateri gostje, med njimi predsednik Turistične zveze Slovenije dr. Danilo Dougan, podpredsednik OLO Koper Davorin Ferligoj, predsednika občinskih ljudskih odborov Sežane in Ilirske Bistrice Stane Lavrenčič in inž. Kukovec, predsednik in tajnik goriške turistične zveze dr. Rudi Rutar in dr. Žižek, tajnika puljske in ljubljanske turistične zveze in še tovariši dr. Polde Hladnik, Lazar Torbica, Tone Kodrič i. dr.

Občni zbor je začel predsednik zveze Zvonimir Pelc, po izvolitvi delovnega predsedstva pa je ob asistenci Toneta Ukmarija in Ela Garzarollija zasedanje vodil dr. Branko Furlan. Po izvolitvi ostalih organov občnega zbora je v krajšem poročilu nakazal nekaj najvažnejših problemov iz turistične dejavnosti na področju bivšega koprškega okraja predsednik Pelc, medtem ko so obsežno poročilo upravnega odbora zveze o delovanju v preteklem mandatnem obdobju prejeli vsi delegati že pred tem, da so se lahko bolje pripravili na razpravo o problemih svojega društva in področja delovanja.

Pred začetkom razprave, v katero je najprej posegel podpred-

sednik OLO Davorin Ferligoj, so delegati poslušali še poročilo o finančnem poslovanju zveze in poročilo nadzornega odbora s predlogom za razrešnico dosedanjemu vodstvu, nato pa je predsednik Turistične zveze Slovenije dr. Danilo Dougan podelil odlikovanja za zasluge v razvijanju turizma najprizadevnejšim turističnim delavcem. Tako je ob toplem aplavzu predal najprej visoko odlikovanje — zlati red za zasluge v turizmu — tovarišu Ferligoju, nato pa bronaste znake za zasluge še tovarišem Francu Vrtovcu iz Sežane, Aleksandru Cizlju iz Pirana, Dragu Karolinu iz Ilirske Bistrice, Rinu Medvedščku iz Pirana, Janezu Vivodu iz Planine pri Postojni, dr. Branku Furlanu iz Izole ter Matevžu Copu in Ivu Pavličiču iz Pirana.

V svojem poročilu je predsednik Pelc orisal razmere in pogoje nadaljnjega turističnega razvoja južne Primorske in se predvsem zadržal pri napakah in pomanjkljivostih, ki jih bo treba čimprej odpraviti zlasti pri gostinski mreži, turističnih uradih in v blagovnem prometu, da bi lahko naše razmere v turizmu približali zahtevam tujih turistov, ki v vse večjem številu prihajajo k nam zlasti z zahoda in severozahoda Evrope. Poudaril je in s številkami podprl svojo trditev, da so naše hotelske kapacitete vse premalo izkoriščene v pred in posezoni in ob tem navedel poseben problem počitniških domov, ki se

še vedno niso odpri za širši obisk gostov, marveč se ozko lovijo samo v okviru delovnega kolektiva svojega matičnega podjetja. Nakazal je tudi problem preobremenitve turistično gostinskih novogradenj z anuitetami (prekratki vračilni roki za izposojena sredstva) in z obremenitvami za komunalno ureditev. Govoril je še o možnostih razvijanja izletniškega turizma, deviznem prilivu, o strukturi gostov in strukturi njihove potrošnje, ki se še vedno neugodno omejuje le na penzijske storitve po hotelih in avtocampih, medtem ko se nismo sposobni zati več njihovih stranskih izdatkov (izleti, izposojnine za čolne, vodno smučanje, za avtomobile, spominke itd.).

V obsežni razpravi so sodelovali tovariši dr. Rudi Rutar, dr. Polde Hladnik, Tone Kodrič, Janez Vivod, Stanko Sirca, Albin Dujc, dr. Danilo Dougan, Miloš Ribarič, Edo Garzaroli, Slavko Mastnak in Nikita Primožič.

Precej je bilo govora o združitvi obeh turističnih zvez primorskega okraja v eno samo, o čemer so se vsi delegati soglasno izrekli in tudi že vnaprej dali pooblastilo novemu upravnemu odboru, da na tem dela in se pozneje v primeru soglasja na goriškem področju združi z goriškim in odbor in zvezo za vso Primorsko. Tehtne zagovore v prilog združitve so dali predvsem Davorin

in Ferligoj, dr. Danilo Dougan in Albin Dujc.

Obirno so obravnavali tudi bodoče delo zveze in njenega odbora ter reorganizacijo nekaterih dejavnosti s tem v zvezi. Tako bo razformiran zavod Primorske prireditve in bo njegovo dediščino in obveznosti v posredovanju zlasti letnih kulturnih, športnih in drugih zabavnih prireditev prevzela nova turistična zveza, medtem ko bo del obveznosti tega zavoda — zlasti prireditev v zimskem času — prešel na okrajni svet Svobod in prosvetnih društev.

Med drugim so govorili še o urejanju higiensko zdravstvenih problemov javnih lokalov in posebno sanitarij, o zdravstvenih storitvah za turiste, napredku turizma tudi na nerazvitih področjih in podobno.

(Nadaljevanje na 8. strani)

OBISK IZ ITALIJE

Minuli teden je bila na obisku v Sloveniji delegacija torinske federacije KPI. Za zaključek so si člani delegacije v nedeljo ogledali še Postojnsko jamo, kjer sta jih sprejela sekretar okrajnega komiteja ZK Koper Joško Božič in sekretar postojnskega občinskega komiteja ZK Tone Strle. Po ogledu Jame in daljšem prisrčnem razgovoru z našimi gostitelji so italijanski tovariši odpotovali nazaj v Torin.

Z OBČINSKE KONFERENCE SOCIALISTIČNE ZVEZE V NOVI GORICI

Na vseh področjih dobri rezultati

Pretekli petek je bila v Novi Gorici občinska konferenca Socialistične zveze, ki so ji razen nad sto delegatov prisostvovali še član glavne odbora SZDLS inž. Viktor Turnšek, predsednik okrajnega odbora SZDL Koper Ivan Lapajne in sekretar občinskega komiteja ZK Nova Gorica Franc Leskovec. Glavno poročilo o delu in nalogah Socialistične zveze v novogoriški komuni je podal Franc Skok, nato pa so v plodni razpravi sodelovali številni delegati ter gosta Turnšek in Lapajne.

Tovariš Franc Skok je v svojem poročilu podrobno orisal dejavnost Socialistične zveze v minulem obdobju in neizpodbitno ugotovil, da je bila ta organizacija med obema konferencama pomemben činitelj v razvijanju in delu občanov na vseh področjih udejstvovanja in so vsi doseženi uspehi tudi rezultat intenzivnega političnega dela članov in organizacije SZDL. Kot po vseh dosedanjih konferencah po komunah primorskega okraja je bilo tudi poročilo v Novi Gorici posvečeno pretežno del gospodarstvu in komunalnemu razvoju občine. Referent je lahko z zadovoljstvom posredoval konferenci uspešno bilanco tega dela v obliki podatkov o napredku nenehno rastočih proizvodnje, kot tudi materialnih odnosov, delitve dohodka in utrjevanja delavskega samoupravljanja. Pri tem je dal priznanje posebej prizadevnim delovnim kolektivom, kot so v tovarni cementa v Anhovem, v tovarni pobištva v Kromperku, soških elektrarnah, Strojni tovarni in livarni in drugih. Kritično je ocenil tudi pomanjkljivosti zlasti pri izvozu in nato nakazal naloge v zvezi z nadaljnjim razvijanjem gospodar-

stva s posebnim ozirom na postavke letošnjega družbenega plana razvoja gospodarstva in drugih dejavnosti v novogoriški občini. V poročilu in poznejši razpravi je bilo ob tem precej časa posvečenega problemom kmetijstva v občini.

V svoji razpravi je predsednik okrajnega odbora SZDL Koper Ivan Lapajne posebej opozoril na tako imenovane stranske gospodarske dejavnosti, kakor so obrt in uslužnostne dejavnosti, gostinstvo in turizem, kjer imamo še veliko neizkoriščenih možnosti za daljnjim razvijanjem gospodar-

bivalstva. Ob tem pa je bilo tudi veliko premalo skrbi za razvoj negospodarskih dejavnosti, kakor so razni servisi, otroško in zdravstveno varstvo, komunalna ureditev, ki bistveno prispevajo k razbremenitvi našega človeka, posebno žena, da bi se laže posvetili svojim proizvodnim nalogam in po delu tudi bolj uživali zasluženi počitek.

Takoj po končani konferenci se je sestel novoizvoljeni odbor in iz svoje srede izvolil za predsednika Franca Skoka, za podpredsednika Mila Vižintina, za sekretarja pa Srečka Simčiča.

PRED SEDEMLETNIM ŽELEZNIŠKIM PLANOM

Priložnost zamujena ne vrne se nobena

Na pobudo IV. plenuma CK ZK Jugoslavije je skupnost jugoslovanskih železnic že lanskega julija sprejela sklep, da je treba pripraviti v skladu z zakonom o železnicah do letošnjega septembra plan gradenj, prenavljanj in modernizacij železniški prog ter naprav za sedemletno obdobje od 1963 do 1970, splošni idejni program pa tudi do leta 1980.

Elaborate, katere bodo pripravila in predložila posamezna železniška prometna podjetja, bodo meseca oktobra proučili, odobrili, spremenili ali zavrgli pristojni organi. Smernice, po katerih naj sestavljalci pripravijo predloge in dokumentacije, vsebujejo dolžnost upoštevanja splošne družbene koristi, prav tako pa tudi lokalnih potreb v blagovnem in

potniškem prometu, v tem zadnjem zlasti tudi v zvezi s turizmom, in končno seveda tudi rentabilnosti.

To pomeni, da je treba do omejenega roka rešiti tudi vprašanje vključitve Kopra in njegovega potniškega in tovornega pristanišča v jugoslovanski železniški promet in dokumentirani predlog vnesti v prihodnji sedemletni železniški plan naše države. Če bi to zamudili, še vseh nadaljnjih sedem let ne bi mogli pričakovati gradnje železnice do Kopra, ki je že davno najnujnejši prometni problem Slovenije. V nadaljnjih posledicah bi pa to pomenilo zavreti ves nadaljnji razvoj prometa ne samo koprskih pristanišč, marveč tudi sploh prometa vse Primorske in v občutni meri vse republike ter države,

Pozdrav kongresu LMJ

V sredo popoldne se je začel v Beogradu VII. kongres Ljudske mladine Jugoslavije. V organizaciji Ljudske mladine Jugoslavije je v članjenih 700 tisoč mladincev, ki jih bo na kongresu zastopalo 1.409 delegatov. Razen teh bodo kongresu prisostvovali tudi mladinske delegacije 40 držav Evrope, Afrike, Azije in Južne Amerike. Kongres bo trajal štiri dni. Mladino Primorske zastopa na kongresu 14 delegatov, vseh mladincev iz našega okraja pa je na kongresu 20 in bodo v tem najvišjem forumu jugoslovanske mladine povedali tudi o problemih in delu mladine na zahodni jugoslovanski meji.

Zahvala

Odbor SZDL Prelože se v imenu vseh članov Socialistične zveze in vseh prebivalcev, tudi najmlajših v vasi, iskreno zahvaljuje »Slovenskemu Jadrano« za prejeto dragoceno nagrado v lanskoletnem tekmovalstvu pri zbiranju naročnikov za ta časopis.

V naši mali, od vseh središč močno oddaljeni vasi, je v času narodnoosvobodilnega boja in oborožene revolucije jugoslovanskih narodov vrela pestro in razburljivo življenje, ki je ob mračnih in žalostnih, pa veselih in ponosnih dnevih velikega boja dajalo utrip in usmerjalo ta boj na vsem območju Brkinov in tudi širše okolice. Po osvoboditvi je to življenje odteklo v mesta in večja središča, kamor je odšlo tudi precej naših sovaščanov. Preostali smo si na pogoriščih in razvalinah vojne zapuščine postavili nove domove — toda pestro in razgibanu življenje se ni več vrnilo k nam v nekdanjem obsegu.

Zdaj počasi priteka nazaj, sprva po kapljah, potem že močnejše. Po neprecenljivi Mladinski cesti od Spodnje Bitnje čez Prem in skozi Celje je v našo vas močnejše zajadral novi čas, čeprav še vedno prepočas. Vsačani in člani Socialistične zveze smo vključeni v novo življenje delali po svojih močeh doma, kar smo le mogli, pri tem pa čutili, da smo še vedno odrezani od velikega sveta in življenja okoli nas — tisk in radio sta bila še vedno premalo za naše zahtevne želje.

Neizmerno je zato naše veselje ob pridobljenem televizorju, brezmejna je naša hvaležnost družbi, ki nam je to pridobitev omogočila. Ko bomo z lastnimi močmi in s pomočjo občinskega odbora Socialistične zveze v Ilirski Bistrici izpolnili še drugi del naših upov in uredili v vasi klubske prostore, ki bodo postali žarišče družbenega življenja našega kraja in vse okolice, bo v njih televizor stal na častnem mestu. Približal nam bo domovino in veliki svet ter nas vključil v neposredno dogajanje okoli nas, da bomo laže sledili velikemu življenju in laže premagovali tudi lastne težave.

Posebej pa je nam, članom Socialistične zveze, televizor priznanje za naše uspešno delo in smo zato še bolj veseli in ponosni na to pridobitev. Dajal nam bo pri premagovanju vsakdanjih težav še večjega poguma in spodbude za ustvarjanje lepše bodočnosti!

Še enkrat prav prisrčna hvala!

Prelože, 11. januarja 1963
Odbor SZDL Prelože

PREDSEDNIK TITO POVABLJEN V ALŽIRIJO

Predsednik Alžirije Ahmed Ben Bela je povabil predsednika Tita na obisk Alžirije. To povabilo je izrekel članu izvršnega komiteja ZKS Svetozaru Vukmanoviću-Tempu pred njegovim odhodom v domovino. Tovarišu Vukmanoviću, ki je prejšnji teden prisostvoval kongresu alžirskih sindikatov in se prijateljsko razgovarjal s člani političnega odbora FLN, je predsednik Ben Bela ob tem povabil dejal: »Naša država bo srečna, da pozdravi maršala Tita, našega velikega prijatelja.«

MOSKOVSKI SINDIKALISTI V POSTOJNI

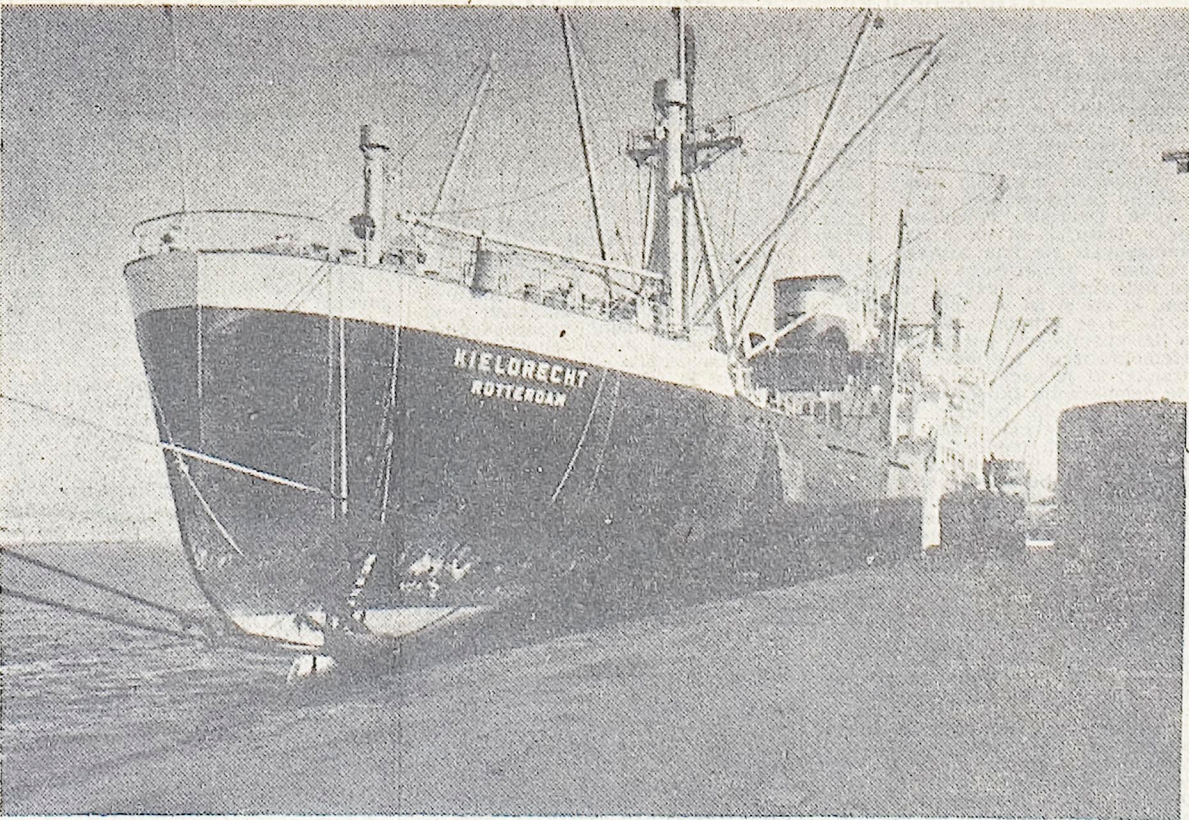
V Jugoslaviji se mudi na obisku delegacija sindikalnih delavcev strogo gradne stroke iz Moskve. V nedeljo so člani obiskali tudi Postojnsko jamo, ki jih je s svojimi podzemskimi lepotami in kapniškimi tvorbami prevzela in navdušila, da so se poslovlili polni pohval in zahval za gostoljubni sprejem in nepozabno doživetje.

NAGRAJEVANJE PO DELU TUDI V UPRAVNIH SLUŽBAH

Delovni kolektiv ObLO Postojna je izdelal pravilnik o delitvi osebnih dohodkov po delu, katerega bodo začeli preizkušati že te dni in ga bodo verjetno uveljavili že s 1. februarjem ter tako svoj položaj izenačili z delavci v gospodarstvu. Seveda računajo, da pravilnik še ni popoln, zato bodo sproti odpravljali ugotovljene pomanjkljivosti in dopolnjevali merila in kriterije za določanje osebnega dohodka na posameznem delovnem mestu.

VSAKO LETO VEČ

Medtem ko so inozemski lovski turisti prinesli petnajstim lovskim družinam Lovske zveze Koper leta 1960 blizu pet milijonov lir, leta 1961 že šest in pol milijona, je ta dohodek v lanskem letu sezoni znašal že skoraj osem milijonov lir. Devize, ki se zbirajo na posebnem računu Lovske zveze Slovenije, gredo v sedanjih deviznih zadregah skoraj v celoti za splošne družbene potrebe Centralnemu deviznemu fondu, medtem ko za dinarsko protivrednost posamezne lovske družine obvezno izboljšujejo svoja lovišča z vlaganjem žive divjadi za osvežitev krvi, za ureditev divjadi potrebnih naprav (remiz, napajališč, lovskih stez, visokih prež itd.) in za čuvajsko službo.

Holandska ladja »Kieldrecht« v koprskem pristanišču te dni, ko je v njenem drobovju tlel med pripeljanim tovarom požar, ki so ga ukrotili naši strokovnjaki iz protipožarne varnostne službe

Z OBČINSKE KONFERENCE ZB V IZOLI:

Zgledna skrb za borce in invalide

V znamenju gesla »Vstajamo v borbi za mir« je bila pretekla sobota v Izoli letna občinska konferenca Zveze borcev, ki jo je vodil predsednik občinskega odbora Ivan Čok. Na konferenci, ki se je udeležilo nad sto članov in gostov, med njimi tudi predsednik okrajnega odbora Tone Ukmarič, so v stvarnih poročilih razgrnili izredno aktivnost ZB v preteklem obdobju.

V izolski komuni kaže že sama gola statistika, da so v vseh organizacijah na čelu člani ZB, sodelujejo v samoupravnih organih ter družbenih in političnih organizacijah, kjer aktivno delajo ter si prizadevajo za najboljši razvoj komunice.

Po organizacijski združitvi so tudi v Izoli povezali vse tri sekretariate ter enotno začeli reševati obširno problematiko. Med komisijami je bila posebno aktivna komisija za priznavanje dobe NOB, ki je obravnavala ter rešila 76 vlog. Posebno skrb je občinski odbor ZB posvetil kvalifikaciji borcev. Na dveh tečajih je pridobilo kvalifikacijo in visoko kvalifikacijo 86 borcev. Tako rekoč vse leto je odbor obravnaval ter pomagal reševati izredno pereče stanovanjsko vprašanje. Stanovanje je dobilo 14 borcev in invalidov. Iz občinskega stanovanjskega sklada pa so 23 borcem odobrili 10 milijonov za popravila in adaptacije stanovanj. Nedavna anketa potrjuje, da 27 članov ZB še vedno prebiva v neprimernih stanovanjih. Občinski stanovanjski sklad je prispeval sredstva za graditve in popravila stanovanj nezaposlenim borcem, medtem ko konferenca soglasno sodi, da morajo za zaposlene borce v stanovanjskem oziru poskrbeti gospodarske organizacije.

Na konferenci so med drugim tudi ugotovili, da postaja zdravstveno stanje borcev čedalje slabše. Povprečna starost borcev znaša 51 let. Večina borcev nosi posledice vojne. Občinski odbor je lani poslal v Ljubljano na specialni pregled 30 borcev in invalidov. Izkazalo se je, da so bili pregledi zelo koristni. S preventivnim zdravljenjem se je namreč zdravstveno stanje borcev okrepilo ter so bili obvarovani težjih in kroničnih obolenj.

S posebno ljubeznijo skrbijo člani ZB tudi za otroke padlih

borcev in žrtev fašističnega terorja. Komisija obč. odbora ZB je vse leto skrbela za redno šolanje in dobre življenjske pogoje teh otrok. V celoti je občinski odbor za to akcijo prispeval okoli 700 tisoč din.

V preteklem letu je Zveza borcev organizirala več prireditev in proslav. Najpomembnejši je bil partizanski tabor na Dobravi v počastitev Dneva vstaje, ki se ga je udeležilo nad 2500 ljudi. Letos

OBČINSKI KONFERENCI SOCIALISTIČNE ZVEZE tudi v Idriji in Tolminu

Občinski konferenci Socialistične zveze sta bili minul teden tudi v Idriji (četrtke) in v Tolminu (v soboto). Idrijske so se razen delegatov iz vseh krajevnih organizacij SZDL v občini udeležili kot gostje še člani glavnega odbora SZDL Slovenije Stane Kovač in pisatelj France Bevk ter člana Izvršnega odbora okrajnega odbora SZDL Koper dr. Svetozar Polič in Milo Vižintin, medtem ko je tolminski konferenci prisostvoval predsednik okrajnega odbora SZDL Koper Ivan Lapajne.

V Idriji je predsednik Cveto Sulgaj podrobno orisal gospodarsko stanje in dosežene uspehe na tem področju v komuni, pri tem pa kritično ocenil delstvo, da je Idrija še vedno nekele zadaj, kar zadeva proizvodnjo in ustvarjeni dohodek. V obširni razpravi so delegati govorili o vrsti koristnih predlogov za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti in pospešen napredek na vseh področjih življenja v komunih.

V Tolminu je predsednik občinskega odbora SZDL razgrnil pred delegate pregleden oris gospodarskega stanja in napredka v zadnjem obdobju, pri čemer je ugodno ocenil vlogo in del subjektivnih sil, posebej Socialistične zveze v komunih. Delegati

pa bodo organizirali več proslav in partizanskih taborov v počastitev 20. obletnice, ko se je vsa Primorska množično dvignila v upor proti okupatorju.

V Izoli je zdaj 5 krajevnih odborov ZB in trije pododbori. Na konferenci so sprejeli predlog, da se osnuje pododbor Zveze borcev tudi v gradbenem podjetju »Stavbenik«. Razen tega so sprejeli predlog, da naj bi občinski ljudski odbor sprejel odlok o priznavanju priznane vsem borcem, ki imajo za to pogoje. Glede novega zakona o pokojninskem zavarovanju, ki predvideva podaljšanje delovne dobe, pa so na konferenci izrazili mnenje, naj bi podaljšanje delovne dobe ne veljalo za borce NOB. D. R.

STALNO GLEDALIŠČE IZ TRSTA JE Z VELIKIM USPEHOM GOSTovalo V LJUBLJANI IN V ZAGREBU

Drama istrske vasi

Kot smo na kratko že poročali v prejšnji številki, je te dni z velikim uspehom gostoval v Ljubljani in v Zagrebu ansambel Stalnega gledališča iz Trsta. Uprizorili so Tomizzovo dramo VERA VERK.

Ljubljanska in zagrebška kritika piše zelo pohvalno o igri trža-

skih umetnikov, pa tudi o delu mladega Tržačana Fulvia Tomizza. Tako piše Josip Vidmar v »Delu« med drugim: »Drama Vera Verk je lokalizirana v istrsko vas, po svojem predmetu pa je to romantična zgodba o nameravani in tragično preprečeni poroki sestre z bratom. Drama je predstavljena z ostrimi naturalističnimi prijemi, ki označujejo delo kot klan produkt italijanskega verizma, ki je cvetel v osemdesetih letih minulega stoletja. S svojo psihološko retoriko daje delo igralskemu ansamblu možnost ustvariti solidno predstavo nekoliko staromodnega realističnega in deklamatorskega tipa. Teatro Stabile je realiziral tako solidno predstavo... vsi igralci ansambla so izvrstni govorci, ki so jim slabši poznavalci jezika komaj mogli slediti... v igri protagonistov smo imeli priložnost videti vrsto lepih momentov, ustvarjenih s prepričevalnim igralskim znanjem in z zanesljivim odskrim okusom.« V Ljubljanskem dnevniku piše Vajsa Predan, »da se je Teatro Stabile predstavil kot seriozen in studiozen umetniški organizem. Režiserju Fulviu Tolussu je uspelo oživiti vduh prvinjskih človeških strasti, malone vsi junaki »Vere Verk« so bili pravači monolitni, ki žive razburljivo življenje... V igralskem smislu je bila predstava enotno zlita in gledališče je pokazalo, da premore izredno uglašen zbor igralcev, ki imajo v dramati F. Tomizza pomembno in vodilno vlogo. V zagrebškem »Vjesniku« pa piše med

drugim V. Kurbel, da so izbrali za gostovanje pri nas »Vero Verk« zato, ker se zdi s svojim motivom iz predvojne istrske vasi najprimernejša za pristnejšo zvezo z občinstvom. Mladi Fulvio Tomizza, pravi dalje »Vjesnik«, je ustvaril tipično delo za ljudske odre, igralci tržaškega Stalnega gledališča pa so se predstavili kot zelo izenačen ansambel. Njihov dialog je v vseh elementih izdelan, tempo igre pa je vseskozi smiselno vsklajen.

Uspeh je bil torej prepričevalen. Tudi občinstvo je prisrčno pozdravilo tržaške gledališnike, člani Stalnega gledališča pa so navezali neposredne in prijateljske stike tudi z ljubljanskimi in zagrebškimi gledališkimi delavci, igralci, novinarji in uglednimi kulturnimi delavci.

Urejuje uredniški odbor Glavni in odgovorni urednik Rastko Braškaj. Izhaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1. telefon 21-470. Posamezni izvod 20 din. Letna naročnina 800 din, za inozemstvo 2.200 din ali 3,5 amer. dolarja. Bančni račun 602-11-181 pri podružnici NB Koper. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Stavke in kliseje tiskarne CZP Primorski tisk Koper. Tiskano na rotaciji tiskarne CZP ljudska pravica Ljubljana

Obetajoče perspektive elektrogospodarstva

V Novi Gorici je generalni direktor Elektrogospodarske skupnosti Slovenije inž. Vekoslav Korošec na posvetovanju z delavci in uslužbenci elektrogospodarskih podjetij, kateremu je razen drugih gostov prisostvoval tudi predsednik koprškega okraja Milan Vižintin, govoril o razvoju elektrogospodarstva v Sloveniji. Med drugim je omenil, da je lani proizvodnja elektrike dosegla že tri milijarde kilovatih ur. Kaže pa, da bo moč z izkoriščanjem rek v Sloveniji in s predvidenimi termoelektrarnami doseči približno 10 milijard kilovatih ur elektrike.

Inženir Vekoslav Korošec je dalje omenil gradnjo novih hidrocentral na Soči in Idriji ter gradnjo hidrocentrale v Oslu. Za sedaj je največ verjetnosti, da bodo začeli najprej graditi veliko akumulacijsko centralo v Bovcu, ki bo delovala približno 41 milijonov kilovatih ur elektrike na leto, do leta 1970 pa je predvidena izgradnja hidrocentrale v Oslu in Solkanu ter akumulacijskega

bazena Trebuša na reki Idriji. Tako bi se s temi gradnjami povečala električna energija na Primorskem od sedanjih 250 milijonov na 1 milijardo 600 milijonov kilovatih ur.

Sodelovanje v izmenjavi električne energije med Jugoslavijo in Italijo se uspešno razvija. Znanost je namreč, da so hidrocentrale

ZDRUŽENJE TABORNIŠKIH ZVEZ KOPRA IN GORICE

zdaj že nad 2800 članov

Preteklo nedeljo sta se v Sežani sestala izvršna odbora dotedanjih okrajnih taborniških zvez Koper in Gorica in iz svoje srede izvolila nov začasni izvršni odbor Okrajne zveze tabornikov Koper. Novoizvoljeni izvršni odbor šteje 20 članov, nadzorni pa tri. Za predsednika je bil izvoljen dosedanjí predsednik Okrajne zveze Koper Raul Šiško, za podpredsednika pa Ciril Zupanc, dosedanjí predsednik Okrajne zveze Gorica, Igor Pelan in Jernejka Be-

linger. Tajniške posle bo opravljala dosedanja tajnica Okrajne zveze Koper Ivanka Poženel. Nova okrajna zveza šteje 24 enot, ki imajo skupno nad 2800 članov. V teku leta bodo ustanovljene v vseh občinskih centrih občinske zveze. S tako organizacijsko strukturo bo delo okrajne zveze drugačno kot doslej, saj bo njena sedanja vloga koordinirati delo občinskih zvez in programsko ter vsebinsko spremljati in usmerjati taborniško organizacijo v Primorju.

IVAN REGENT

Več svetlobe na pretekle dogodke

(Pripombe h knjigi G. Piemonteseja »O delavskem gibanju v Trstu do konca prve svetovne vojne«)

Pred kratkim, leta 1961, je izšla v Italiji 535 strani obsegaajoča knjiga o delavskem gibanju v Trstu od njegovega začetka do konca prve svetovne vojne. Napisal jo je v italijanskem jeziku Giuseppe Piemontese.

Krajši predgovor Vittoria Vidali, ki govori o pomenu knjige in jo predstavlja bralcu, je hkrati tudi objektivna, nepristranska ocena knjige. V tem predgovoru pravi Vidali, da je spis zahteval mnogo dela in raziskovalnega napora, vendar da je kljub temu nepopoln in brez znanstvenih pretenzij. Avtor sam pa pravi v uvodu, da je spis skromen prispevek počasni, fragmentarni in mučni obdelavi zgodovine delavskega gibanja v Trstu.

Spodetka sem imel vtis, da so navedene Vidaličeve in avtorjeve trditve le odveča skromnost. Ko pa sem knjigo prebral, sem se prepričal, da njuno mnenje o knjigi povsem ustreza resnici. Knjiga zares še zdaleč ni popolna, deloma je tudi površna, dasi je treba priznati avtorju mnogo dobre volje, prizadevanosti pri delu in zlasti to, da je zbral v skupnem vezku mnogo dragocenega gradiva, ki bi sčasoma lahko šlo v pozabo. Zato bo knjiga, tudi takšna, kakršna je, služila kot dober pripomoček vsakemu, ki se bo opogumil napisati zgodovino delavskega gibanja v Trstu, na Primorskem, v Istri in do konca prve svetovne vojne tudi v Dalmaciji. Pri tem pa bo moral Piemontesejevo knjigo brati kritično.

Napisati resno, objektivno zgodovino izredno razgibanega delavskega gibanja v Trstu, deloma dokumentarno, deloma naslonjeno na spomine, ne bo lahko. To bo težko in mučno delo in bo zahtevalo mnogo časa. Delavsko gibanje v Trstu od svojega začetka naprej ni bilo le zelo razgibanost, marveč tudi zelo zamotano in izredno težavno. Bolj kot kjerkoli drugje. Na to gibanje so vplivali, ga prekinjali in čisto v njem prihajali do izraza najrazličnejši pojavi in motivi. Vir teh motivov je bil vedno razrednega zna-

čaja, ki se je včasih kazal v neprikritih grobih razrednih oblikah, včasih pa je bil skrit za raznimi ideološkimi in demagoškimi frazami. Temeljna neobsebnost in karakter delavskega gibanja v Trstu sta bila vsekakor posledica izredno zaostrenih razmer, ki so v večjem ali manjšem obsegu sicer značilne za vse obmejne kraje in pokrajine. Delavsko socialistično gibanje v Trstu je od prvih dni moralo premagovati številne zapreke in sovražnosti: dvojezičnost, iredentizem ter italijanski in slovenski nacionalizem, ki sta si na svo moč prizadevala, da bi se vrnila v delavske vrste in jim vtisnila svoj pečat; nadalje antidemokratskem italijanske liberalne stranke, ki je vedela, da bi razširjenost demokracije škodovala njeni razredni in narodni politični hegemoniji; skrajna reakcionarnost slovenskih nacionalističnih voditeljev; avstrijskantsvo, ki je imelo oporo v reakcionarnih slojnih buržoazijah, v cerkvi in v vladnih organih; malomeščanska miselnost, ki je pod raznimi krinkami silila tudi v delavske vrste; nereseno nacionalno vprašanje v Avstriji; najrazličnejši vplivi, ki so prihajali iz Italije, Dunaja in Prage; razbojniško in za stavkolovstvo organizirana slovenska Narodna delavska organizacija; italijanski nacionalistični sindikati itd. To so bile zapreke, dodatne h glavnemu, to je razrednemu nasprotstvu, hkrati vedno njegova odmev.

Mnogo slovenskih socialističnih intelektualcev je prišlo iz Prage vpliv Masaryka; iz Italije pa so prihajali najrazličnejši predavatelji in najrazličnejše revije (Cabrini, Arturo Labriola, Orano itd.), kar je vse prinašalo tržaškim delavcem najrazličnejša priporočila.

Znati se je v takem sovražnem okolju med tolikimi silami, ki so vsaka po svoje nenehno pritiskale na vodilno gibanje in na gibanje samo, ni bilo lahko. Tedanji socialistični voditelji so težko brez večjih kolebanj in ne da bi podlegli vsakdanjemu dogotrajnemu vplivu in pritisku sovražnih sil, ohranili tisto razredno, socialistično načelnost delavskega gibanja, kakršno so priznavali v Trstu pred prvo svetovno vojno, ki bi imeli dovolj znanja, dovolj značajnosti in dovolj volje premostiti vse navedene težave in upreti se, se venomer upirati vsem navedenim silam in vplivom, ljudi, ki bi bili dovolj politično razgledani in marksistično vsaj za silo podkovani, takih vodilnih tovarišev je bilo obupno malo. V obeh socialističnih strankah komaj za skromno pest. Deloma tudi zato, ker je bilo marksistične literature v italijanskem in slovenskem jeziku malo.

Avtor knjige o delavskem gibanju v Trstu do konca prve svetovne vojne se je dotaknil le nekaterih navedenih sil, motivov in faktorjev, vendar le bolj kronološko kot pa kronografsko, to je zgodovinsko. Navedel jih je opisljal bolj ali manj natančno in obširno, vendar se je zadržal, nikakor pa jih ni marksistično analiziral. Po mojem mnenju mu je za tako delo poleg drugega manjkalo tudi gradiva. Avtor ni imel na razpolago dovolj prstnih virov in morda tudi časa ne, da bi jih iskal in našel, zato je pisatelj v komaj štirinajstih del, ki so jih napisali socialisti raznih tendenc. Poslužil se je 37 listov in revij, od tega je 30 nesocialističnih, 27 pa socialističnih. Med poslednjimi je 5 slovenskih listov, 3 pa so nemški.

ti brez marksistične analize. Prav te pa v spisu manjka.

Spodetka sem pri svojem pisanju — ki niti ni ocena knjige v pravem smislu — nameraval biti kratak. Toda G. Piemontese se je v svojem spisu lotil dolge dobe, ki je nedvomno pri srcu vsemu tržaškemu delavstvu, hkrati pa zelo odtujena naši mladi generaciji. Poleg tega ima knjiga vrsto takih pomanjkljivosti, ki dobo, o kateri govorim, kažejo v nepravilni luči. O teh pomanjkljivostih želim spregovoriti nekaj besed, da bi dobo in knjigo bolj približali stvarnosti, našim delavcem in našim mladim ljudem. Tako ju bodo bolj razumeli.

Naslov knjige se mi ne zdi primeren za gradivo, ki je zbrano v njej. Naslov se glasi: »Delavsko gibanje v Trstu od njegovih začetkov do konca prve svetovne vojne«. Malone vse gradivo v knjigi pa je posvečeno gibanju italijanskega delavstva v Trstu. Hočem reči, da slovenskega delavstva in njegovega gibanja v Trstu knjiga ne upošteva. Glede dozorevanja dobe delavskega gibanja ali, kakor pravi avtor, glede inkubacije delavskega gibanja v Trstu, se Piemontese preveč skoraj izključno naslanja na italijanske nacionalistične virove. To ga privede do površnosti, do neresenosti trditve in do frivolnosti.

Knjiga bi se lahko imenovala le: »O gibanju italijanskega delavstva v Trstu do konca prve svetovne vojne«. Življenjsko raven in delavske razmere tržaškega delavstva (nizka mzda; umazano, nezdruženo stanovanje; delovni čas, odnos gospodarstva do delavcev, neupoštevanje, ponižujoče mesto delavcev v družbi, običaji, sege, navade, razvade itd.) za svo dobo, katero knjiga obsega, je Piemontese reslativno dobro prikazal. Za obravnavo teh vprašanj je imel dovolj gradiva. Življenjski pogoji, ki so se počasi, spozetka okoli za spoznanje in le za površino enaki za italijanske, slovenske in nemške delavce, povsem so bile tedaj samo med kvalificiranimi in nekvalificiranimi delavci.

Delstvo, da se je avtor poslužil večinoma nesocialističnih virov (glej pripombo 3), nas ne preseneča. Rečnica, ki jo pove G. Piemontese v svojem kratkem uvodu s priloženim, toda upravičenim negodovanjem, je, da so fašisti in fašistična policija odnesli, požgali ali drugače uničili ogromno količino prosvetnega, političnega, sploh zgodovinskega dokumentarnega gradiva, brez katerega ne bomo morda nikdar prišli do popolne zgodovine tržaškega delavskega gibanja in do zgodovine delavskega gibanja na vsem Primorskem, v Istri in v nekaterih delih Dalmacije. Kaže, vso dokumentacijo, iz katere bi bilo razvidno, da je bilo pred njimi kaj drugega na svetu, zlasti vso dokumentacijo o delavskem socialističnem gibanju. Zamisel je sicer naivna, da posledica je, da dokumentacije so-

7 DNI PO SVETU

● V Berlinu je bil te dni VI. kongres Enotne socialistične partije Nemčije, na katerem je njen prvi sekretar CK Walter Ulbricht govoril o potrebi izvajanja politike miroljubne koeksistence v mednarodnih odnosih, o nadaljnji gradnji socializma v Nemčiji, o predlogu izboljšanja odnosov med obema Nemčijama ter predlagal, naj bi bil zahodni Berlin nevtralen svobodno mesto, v katerem naj bi zastava OZN zamenjala zastavo Atlantske zveze. Na kongresu je govoril tudi prvi sekretar CK KP Sovjetske zveze Hruščov in med drugim rekel, »da so kongresi bratskih partij socialističnih držav velikega pomena za povezovanje izkušenj v izgradnji nove družbe«. Predstavnik jugoslovanske delegacije CK ZKJ Veljko Vlahović pa je poudaril, da je »mir potreben za nadaljnjo afirmacijo socializma v svetu in da morajo biti vse razprave med komunističnimi partijami podrejene ciljem socializma«.

● Secesionist Combe se je nazadnje le vdal politiki Organizacije združenih narodov. Pred dnevi je namreč izjavil, da dovoljuje četam OZN svobodni vstop v Katango.

● Japonska vlada je odredila, da morajo lastniki ladjedelnice omejiti kredite vzhodnoevropskim državam.

● Po razgovoru med italijanskim predsednikom vlade Fanfaniem in predsednikom ZDA Kennedyjem, ki je bil te dni v Washingtonu, je bilo v skupnem ameriško-italijanskem uradnem sporočilu med drugim rečeno, da bodo odstranjena z ozemlja Italije oporišča za raketami srednjega dometa. Sporočilo dalje omenja, da se oba državnika strinjata s potrebo, da »spremenijo jedrsko oborožitev v konvencionalno«.

● Sedanja konservativna vlada Velike Britanije je vrnila v privatne roke več podjetij jeklarske industrije, ki jih je nacionalizirala laburistična vlada leta 1949. Laburisti komentirajo ta ukrep kot manevar konservativne vlade pred bližnjimi parlamentarnimi volitvami.

● Lani so v Evropi pridelali več kot 270 milijonov ton pšenice, kar je za 12 odstotkov več kot leta 1961. Največji pridelovalec pšenice je bila Sovjetska zveza s 147 milijoni ton.

● ZDA so minuli teden nadaljevale s podzemskimi jedrskimi poskusi. Tako so v Nevadi izstrelili tri bombe, katerih jakost pa je neznana. S temi poskusi bodo nadaljevali konec januarja.

● Kongres ZDA razpravlja o proračunu, ki ga mu je predložil predsednik Kennedy. Ta proračun za leto 1963 znaša 98 milijard 802 milijona dolarjev in predvideva deficit v višini 12 milijard dolarjev. Samo za obrambo je predvidenih 55,4 milijarde dolarjev. Predsednik Kennedy je pozval kongres, naj ne zmanjša program mednarodne pomoči ne razvitim državam v višini 4,9 milijarde dolarjev.

daj ni. Kljub vsemu pa so prav gotovo ostali fragmenti, od celote odgani dokumenti in zapiski, ki bodo vestnemu zgodovinarju omogočili napisati dokaj pregledno in verodostojno, čeprav nepopolno zgodovino tržaškega delavskega gibanja. Zgodovinar bo moral fragmentarne dokumente in zapiske seveda strokovno in znanstveno kritično, deloma tudi intuitivno med seboj povezati, pri čemer se ne bo smel preveč naslanjati na nacionalistične virove, čeprav je verjetno tudi v njih delček resnice.

Delavsko gibanje v preteklem stoletju se je povsod nujno porajalo počasi. Večinoma samo od sebe, kolikor je tu sploh mogoče govoriti o samohotnosti. Ponitno, oprezno, boječe, zdaj tu, zdaj tam, kakor so pač dovolile tedanje razmere in kolikor delavci niso mogli več prenašati težkega bremena. Dokler se niso pojavili in stopili na čelo tega gibanja pogumnejši, na velike žrtve pripravljeni ljudje, do neke mere tudi razgledani so bila taka gibanja brez političnih in socialnih pogledov. Le nečloveške razmere so prisilile delavce, da so tvegali vse za krajcar boljšega življenja in za pol ure manjši delovni čas, ki je trajal celo 16 ur. Delavci so bili v tistih časih zares mezdni sužnji in so s svojimi skromnimi zahtevami in skromnimi gibanji hoteli svoje suženstvo olajšati vsaj za spoznanje. Taka gibanja so — zlasti splošna — tlela proti sebi vse, celo delavce same, katerih neljubozna in nevrozgojena večina je je preveč vdajala plačati in trditi, da je treba prepustiti politiko gospodi. Poskusi takih gibanj v Trstu so bili tako med italijanskimi kot med slovenskimi delavci; navedno nenamerno skupaj, ne glede na to, da so se italijanski delavci ponosno smatrali za pripadnike gospodujočega naroda, za del naroda, ki govori jezik usodne kulture, s katerim so po lastnem prepričanju tvorili socialno in kulturno enoto. Tako delavci slovenskim delavcem niso dovolili govoriti na shodih »jezik sužnjev in hlapcev«, dasi so nemški delavcem dovolili govoriti v njihovem jeziku.

(Nadaljevanje prihodnjih)

IVAN REGENT:

Odlomki iz spominov o ustanovitvi Komunistične partije v Julijski krajini in Istri

Iz prvega dela mojega zapisa, ki je pod enakim naslovom izšel v »Prispevkih za zgodovino delavskega gibanja«, 2. zvezek za leto 1960, je — se mi zdi — dovolj jasno pokazano, da se je Komunistična partija Italije razvila iz Socialistične stranke Italije, ki se je imenovala — kakor se še sedaj imenuje — Italijanska socialistična stranka. Vendar je treba pravi delu zapisa dodati še to in ono, da bi bilo nastajanje komunističnega gibanja v Italiji sploh, posebej še v Italijanski socialistični stranki, bolj nazorno prikazano in zato bolj razumljivo. Pisati o nastajanju in o nastanku Komunistične partije Italije pa pomeni pisati tudi o nastajanju in o nastanku komunističnega gibanja v Julijski krajini z njim vred in na Reki.

Ne bom segal preglboklo v zgodovino. Ni določene dne ali datuma, o katerem bi mogel reči, da se z njim komunistično gibanje začne. Morda se začenja z objavo Komunističnega manifesta 1848, morda s spisi utopističnih socialistov; morda še daleč poprej, kar je najbolj verjetno. Za naše potrebe, za potrebe tega zapisa bo dovolj, če rečem, da preokret evropskega proletariata v revolucionarno smer, ki pa se zdelač ni imel jasnih kontur, se je začel za časa Druge internacionale in se je nadaljeval v prvih letih prve svetovne vojne. V tem času imamo opraviti s posameznimi radikalnimi elementi brez jasne perspektive. Med njimi so bili tudi tisti, ki s svojimi radikalizmom hoteli le ohraniti za vedno zgubljeni prestiž II. internacionale. Tajno, konspirativno se je v prvih dveh letih prve svetovne vojne že razpravljalo med delavci in vojaški in v civilni obleki o nekaterih novih smereh delavskega gibanja. Tako razpravljanje je začelo postajati bolj jasno in bolj konkretno po oktrobrski revoluciji 1917.

V istih inam samo to, kar se je bolj ali manj konspirativno govorilo med voditelji. Če vzamemo stranko in voditelja boljševikov v Rusiji in morda posameznike v nekaterih socialističnih strankah Evrope, je bila ogromna večina vodstev socialističnih strank odločno antirevolucionarno usmerjena: deloma, pravzaprav največ iz oportunizma; deloma zaradi nesposobnih voditeljev; deloma zato, ker se je vanje vrnilo preveč malomeščanskih elementov, ki so ustvarjali in jačili oportunizem socialističnih strank; deloma zato, ker ni bilo mogoče drugače — tako se je splošno govorilo. Revolucionarna odpora večine voditeljev socialističnih strank, ki je obstajala — pa naj bi opravičujo kakorkoli — ni mogla premagati nobena mednarodna socialistična konferenca, ki jih ni bilo malo in ki so bile tudi med vojno, o čemer sem pisal v prvem delu spominov.

Med slovenskimi in hrvaškimi socialisti v Trstu, Julijski krajini, vstevši Istro, je javno prišlo do takega prekreta v drugi polovici 1918, dasi so bili slovenski in hrvaški socialisti na Primorskem in Istri že prej bolj orientirani. Preokret, za katerega so bili zeli že vsi, pa ni bil popoln. S pokojnim dr. Henrikom Tumo, ko sem se nekaj mesecev pred koncem vojne vrnil od vojakov. Seveda, je ta preokret nosil na sebi vse znake začetnega obeležja. Njegova temeljna poteza je bil proletarski internacionalizem s poudarkom proti tedanjemu tržaskemu strankinemu vodstvu, ki je kokeritiralo s slovenskimi narodnjaki tako, da je sililo stranko v tedaj snuloče se Narodne svete. Nasprotovanje dr. Tume in moje Narodnim svetom ni bilo niti protinacionalno niti protijugoslovansko. Prepričana pa sva bila, da so vse slovenske in hrvaške meščanske stranke premalo in preveč trdno z nogami v tleh. Zaradi česar bi tedaj relativno šibka jugoslovanska socialdemokratska stranka v Narodnih svetih igrala le peto kolo in delala, kar bi hoteli slovenski liberalci in klerikali. Poleg tega sva kljub vsemu še vedno mislila, in to je bilo poglavito, da je treba poskusiti, kar je mogoče in kolikor je morda še mogoče, da bi združili proletariata Avstrije vseh narodnosti in ga protipostavili buržoaziji. Med voditelji sva ostala skoraj sama. Nekateri so bili še pri vajih, drugi pa, ki so bili doma, so gledali na dozorjavajoče dogodke bolj od strani, agnostično. Pridružili so se nam delavci in delavke tudi kmetje. Razumeli so prav kmalu, da je našino stališče pravilno. Preokret pa se ni mogel ustaviti pri tem, zato je šel in je še moral iti svojo pot dalje, do komunističnega gibanja. Dr. Henrik Tumo, Antonu Jernejčiču in drugim se je zdel tak nadaljnji razvoj preokreta nevaren, zaradi česar so se v odločilnem trenutku kasneje umaknili. Ostali so na pol pota, na stališču maksimalizma ali celo reformizma, se pravi na dveh smereh, ki sta igrali glavno vlogo med italijanskimi socialisti, katerim smo se 1919 pridružili. Inam sem v tistem času, ko je bilo komunistično gibanje v Trstu, Kermolju, Milosti in drugim starim voditeljem, da se bili nama z dr. Tumo postopoma pridružili, tuje, da je bil zanje skok iz socialističnega gibanja v komunistično kvalitativno prehod in ga niso nikdar odobraval. Tudi niso bili za tak korak pripravljeni in nobena od imenovanj se moremo primerjati z dr. Tumo.

Socialistična stranka Italije ni bila nikdar monolitna in ni stremela po monolitnosti. Italijanski socialisti so smatrali, da v monolitni stranki ima le vodstvo vedno prav. Zato so bkl tihga mnenja, da je prav, če je v stranki poleg vodstva tudi politični politiki, manjšina, ki je navedeno bila tudi ideološko po svoje usmerjena. To sicer ni bila prirgovatva Italijanske socialistične stranke. Druge socialistične stranke so bile in so še vedno enake. Poleg večine je bilo včasih v stranki tudi več raznih politično in ideološko razlikujočih se manjšin. V stranki se je javno bil boj med političnimi in ideološkimi mnenji. Kongresi Italijanske socialistične stranke so značilni zaradi viharnih, ognjevih in drznih političnih in ideoloških diskusij. Sklepi na kongresih so bili rezultat takih diskusij in sklenili nikdar niso sprejeti soglasno. Če so posamezniki, kakoli n. pr. kasnejši ministri Bonomi, Bissolati in drugi sklenili preveč iz programskih okvirov v malomeščanski oportunizem, so jih izključili iz stranke, če niso prej sami demisionirali. Mussolinija so izključili, ker je bil začel zagovarjati, naj se Italija med prvo svetovno vojno pridruži Antanti, medtem ko je vodstvo stranke bilo za to, da bi Italija ostala nevtralna. Tudi to ni bila prerogativa Italijanske socialistične stranke, toda sproščnost in diskusij je bila na njenih sestankih, na njenih konferencah in na njenih kongresih temperamentalnejša in svobodna kotredne diskusije in pripravljenosti.

S strankinim kongresom take vrste so se socialisti Julijske krajine in Istre prvič kot delegati seznanili oktobra 1919 v Bologni. Na tem kongresu so nastopili maksimalisti, reformisti in antiparlamentarci. Prve je zastopal Nicolo Bombacci, druge Filippo Turati, tretje pa Amadeo Bordiga. Ne glede na tri različne ideološke in politične smeri, je kongres skoraj soglasno sklenil prijaviti stranko kot članico Komunistične internacionale. To je bila menota kategorična zahteva strankinim članov vseh treh struk.

Drugi dan kongresa ni je pokojni Cincinto Menotti Serrati, ki je bil ravnatelj in glavni urednik dnevnika »Avanti«, prišel povedati, da želijo izvoliti v strankino vodstvo dva delegata iz Julijske krajine, vstevši Istro, med katerimi naj bi bil eden slovenski. Prosil me je, naj mu povem, katera dva bi jaz predlagal. Predlagal sem dr. Henrika Tumo in Giuseppea Tuntarja. Poslednje glavo sem predlagal, čeprav sem vedel, da je na to mesto zelo resno reflektiral tedanji glavni urednik in ravnatelj tržaskega dnevnika »Il Lavoratore« E. Passigli, ki ni mogla predloga ni mogel nikdar odpušiti. Uro kasneje je Serrati prišel povedati, da sprejmejo in da prva kot najboljšega levo orientiranega primorskega italijanskega tovariša, ne sprejmejo pa dr. Tuma, ker bi s njim samo povečali utež reformistov v strankinem vodstvu. Prosil me je, naj to mesto prevzamem jaz. Sprejel sem, ker mi je povedal, da poleg njegove želje je to tudi želja vseh slovenskih in italijanskih delegatov Julijske krajine, Istre in Reke. Pri volitvah sem bil tudi izvoljen.

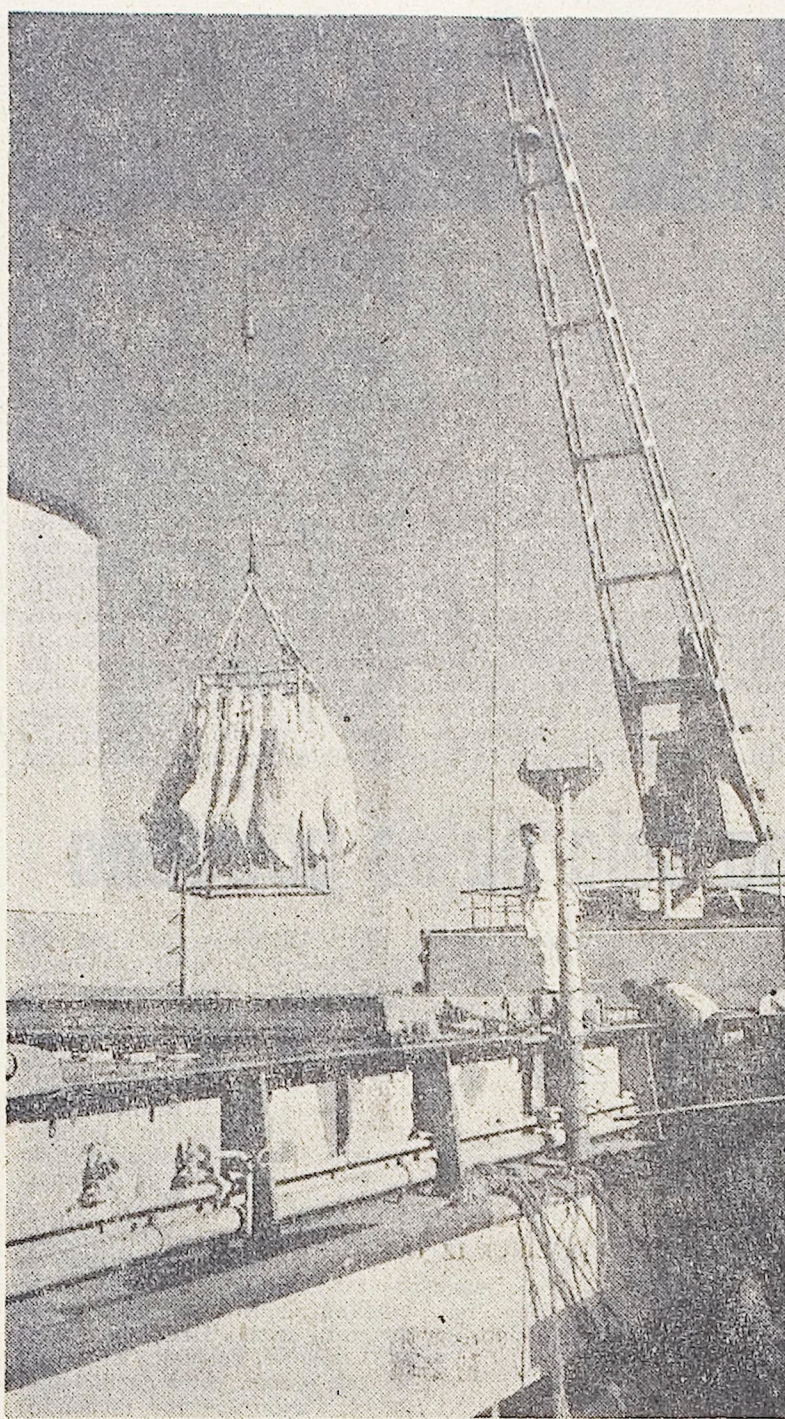
Tako sem postal član vodstva Italijanske socialistične stranke. V Trstu pa sem vodil slovensko-hrvaško strankino tajništvo za Julijsko krajino in Istro in Reko in bil vred in delovalec pri dnevniku »Il Lavoratore«, v katerem sem precej časa objavljati tudi članke o zunanji politiki. V februarju 1920 sem sprejel še uredništvo slovenskega komunističnega časopisa »Delo«, katerega sem dejansko in javno urejeval do jeseni 1926, konspirativno pa do leta 1927 v Trstu in na Gorickem, potem v Ljubljani in v Parizu do konca 1930.

V vodstvu Italijanske socialistične stranke so se začele po kongresu homotije že na prvi seji, ki je bila v Imoli. Pri glasovanju na kongresu je dobil največ glasov Nicolo Bombacci. Razlika med glasovi za posamezne članove vodstva je bila minimalna, toda Bombacci, ki je bil nekak glasnik maksimalizma, je na prvi seji zahteval zase tajništvo stranke. Serrati je bil v vseskozi resen človek in dober tovariš, ni maral Bombaccija, glede katerega je bil upravičenega mnenja, da je le revolucionarni frazer in demagog, kar se je že čez leta izkazalo (glej I. del mojih spominov). Predlagal je, naj bi časnik ohranil mesto njegove tajnika dotodanj tajnik ali sekretar Constantino Lazzari. Pokojni Serrati se sicer ni povsem strinjal z Lazzarjem; predlagal ga je kot tedaj edino mogočo alternativo proti Bombacciju. Verjetno tudi zato, ker je Lazzari bil predlog odločno odklonil. Tako je proti volji Serrattija in nekaterih drugih, ki sem se jim pridružil tudi jaz, postal sekretar stranke Nicolo Bombacci in sicer do volitev 1919, ko je moral zapustiti mesto sekretarja, ker je bil izvoljen za parlamentarnega poslanca. Novi sekretar je postal prof. Egidio Genari, ki je ostal na svojem mestu do ustanovitve Komunistične partije Italije. Bombacci ni mogel biti več tajnik, ker je bilo strankino vodstvo že prej sklenilo, da poslanec ne sme biti strankin tajnik.

Na tej prvi seji vodstva Italijanske socialistične stranke je bil zastopnik Komunistične internacionale. Predlagal je, naj stranka izključi iz svojih vrst vse vodilne reformiste in naj stranka politika bolj radikalno usmerjena. Dobrih sedem let kasneje mi je ta tovariš v Moskvi zaupal, da se s svojim predlogom v Imoli ni strinjal, da pa je taka bila njegova naloga. Njegov predlog je vzmirlil reformistične člane vodstva, ki so sicer glasovali za Komunistično internacionale, vendar miselno pod pogojem, da se pusti vprašanje radikalizma pri miru. Začel se je boj med pristajalci revolucionarne in reformistov, onesposobil pa je vso in drugo alternativo in storil nesposobno tudi za boj proti fašizmu.

V tej dobi, se pravi, v dveh letih 1919—1920, je bilo delavsko gibanje v Italiji izredno razglašeno. V tej relativno kratki dobi, ko je tedanja Italijanska socialistična stranka, dasi politično in ideološko neenotna, dosegla svoj vrhunec in nato pričela upadati, se je razvilo delavsko gibanje v Italiji, združeno z gibanjem poljedelskih delavcev in brezzemeljskih kmetov, do takega razmaha, da je bila Italija nekakrat na pragu revolucije. Katera gibanja so bila najlažja revoluciji, je težko reči. Glede tega vprašanja ni bilo v strankinim vodstvu nikdar enotnosti. Stranka je zamudila vso. Zamudila je zato, ker so reformistični elementi v njej vsak poskus revolucije sabojirali; zamudila je tudi zato, ker se ni bila revolucijo nikdar resno pripravljala, dasi je o njej mnogo govorila. Ni bila za revolucijo organizirana. Zato je bila potrebna nova stranka, novega tipa, stranka leninistične koncepcije in organizacije.

¹ V prvem delu mojih spominov je napačno rečeno, da je bil kongres septembra meseca (str. 312 »Prispevki«, št. 2 za 1960).
² Tržasko in gorisko »Delo« od l. 1927 dalje nisem več urejeval, pač pa »Delo« v Ljubljani in Parizu. Med kasnejšimi uredniki »Dela« v Parizu je bil Stane Vilhar.

Te dni je v koprski lukl posebno živahen promet. Vsa operativna obala je nenehno zasedena z ladkami, ki raztovarjajo pripeljano blago ali vkrcavajo izvozne tovore, medtem ko zunaj v zalivu čaka kar po pet in več čezoceank, da pridejo na vrsto za nalaganje s tovorom. Na sliki: najeta holandska ladja-hladilnik »Poolster« iz Rotterdam na naklada meso, ki so ga številni kamioni-hladilniki pripeljali v Koper iz notranjosti Jugoslavije in ga naša izvozna podjetja pošiljajo v Anglijo

Naj bo Koper brez sprehajalne obale?

Naš Koper je najbrž edino naše obmorsko mesto, v katerem ni mogoče do obale. Severna je zaradi pristanišča ograjena, uporaba nasipa proti Ankaranu ni dovoljena, potniško pristanišče zapira avtobusna postaja, edini pomol je zaradi mednarodne kontrole nedostopen, zdaj pa hočejo za stalno onemogočiti še prosto

gibanje po valobranu. Tri leta je tam »Gradiš« pripravljali bloke za tovorno pristanišče in obljubljeno je bilo, da bo s koncem lanskega leta, ko se delo konča, valolom spet izročen svojemu prejšnjemu namenu. Namesto tega smo opazili, da je pričelo nastajati za plankami skladišče izvoznega lesa. Popolnoma razumemo pomen pristanišča in njegovega prometa, a za skladišča lesa je dovolj pro-

stora na nasutem svetu za pristaniščem, če pa je potreben še kak prostor, bi mogli pristati kvečjemu na uporabo starih kopalšč, katera bomo letos opustili. Koper je poleg drugega tudi pomembno turistično in potniško prometno mesto, zato skladišče lesa ne spada na valolom. Treba ga je odpreti in urediti park, ki je bil zadnja leta zaradi gradbišča utesnjen in praktično neuporaben.

AVTOBUSNA POSTAJA IN TRAFIKA

Avtoturistično podjetje Slavnik, ki je prevzelo vlogo investitorja nove kopske avtobusne postaje, je izdelalo zanjo tudi že načrte. Postaja bo lepa, praktična in velika pridobitev za naše mesto ter za ves naš kopenski osebni promet. V tem je treba načrt pohvaliti. Ni pa mogoče soglašati s Slavnikovim stališčem do podjetja Tobak, ki želi z lastnimi sredstvi postaviti na postaji tudi primerno sodobno trafiko. Slavnik bi mu bil pripravljen odstopiti le paviljonček, ki ne bi ustrezal potrebam in prometu na postaji.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Investicijska potrošnja in krediti

Odslej bomo obravnavali probleme na tem mestu za združeni okraj in ne več kot prej samo za prejšnji kopski okraj. To je potrebno v uvodu poudariti potem, ko smo v prejšnjem komentarju na kratko obravnavali nekatere probleme, ki so nastali na področju gospodarstva novega okraja po združitvi.

Podatki, ki so nam za naš okraj na razpolago, se nanašajo na konec novembra lanskega leta. Pri tem moramo omeniti najprej tiste, ki zadevajo investicijsko potrošnjo, ker je ta potrošnja eno izmed važnih meril za splošno gospodarsko gibanje, v prvi vrsti pa ena izmed postavk, na kateri lani naš nadaljnji razvoj.

Skupaj smo v lanskem letu v našem okraju vložili za investicije v osnovna sredstva po podatkih ob koncu decembra lani približno 17,5 milijarde dinarjev, za investicije v obratna sredstva pa nekaj manj kot 7 milijard. Ob koncu novembra lani pa je potrošnja za investicije v osnovna sredstva znašala nekaj nad 14 milijard, dočim podatki za potrošnjo investicij v obratna sredstva niso znani, oziroma še

niso bili objavljeni. Glede na nižjo potrošnjo za investicije v osnovna sredstva je brez dvoma tudi potrošnja za investicije v obratna sredstva bila nižja. Ko bodo znani še podatki za konec decembra, bomo lahko te primerjali z lanskim letom, vendar je sedaj lahko ugotovimo, da je domoljivo, če bomo dosegli lansko raven investicijske potrošnje, brez dvoma pa je, da ne bomo dosegli planskih predvidevanj. O vzrokih smo deloma že govorili v tekstu lanskega leta, pri tem pa moramo poudariti, da se je stanje tako na drugih kot tudi na tem področju bistveno izboljšalo v drugi polovici lanskega leta, ko so se z vidnim porastom proizvodnje in drugih gospodarskih dejavnosti začeli kazati prvi znaki ugodnega delovanja gospodarskih ukrepov, uveljavljenih v zadnjih dveh letih. »Start« v letošnje leto bo zato možen na nekoliko nižji ravni kot sicer, vendar pa lahko predvidevamo, da se bo stanje bistveno popravilo, če bomo vzdržali tempo, kakor se je pokazal v drugi polovici lanskega leta.

Kreditni za obratna sredstva in drugi krediti so lani konec decembra dosegli višino pribli-

žno 30 milijard. V tem so všteti tudi začetni skladi obratnih sredstev. Lani konec novembra pa so se ti krediti približali višini 37 milijard, kar pomeni brez dvoma povečanje gospodarskih dejavnosti, in to v prvi vrsti v industriji in rudarstvu, deloma tudi v kmetijstvu in to posebno v prejšnjem goriskem okraju, dočim se je v prejšnjem kopskem okraju posebno okrepila trgovinska dejavnost, saj so tu krediti presegli 7 milijard. Relativno nizek porast kažeza obrt in domače dejavnosti.

Končno naj omenimo v tej zvezi, da so postale hranilne vloge kot vir sredstev važna postavka v kreditni bilanci okraja, saj predstavljajo znesek skoro 3 milijarde dinarjev. Pri tem je zanimivo, da so v prejšnjem goriskem okraju, ki je brez dvoma ekonomsko šibkejši kot kopski, višje. Pri tem viru sredstev še niso izčrpane vse možnosti za nadaljnji dvig, čemur bi morale lokalne banke posvetiti več skrbi kot doslej. Del vlog namreč lahko uporabijo za razne skupne namene, kot je za šole in podobno. Zato bo ta razpoložljivi del tem višji, čim več bo vlog.

—Zj—

STATUT POSTOJSKE OBČINE

o problemih kmetijstva

Ko te dni razpravljamo o predosnutku statuta postojnske komune, se med drugimi vprašanji in problemi pojavljajo v precejšnji meri tudi vprašanja, ki se nanašajo na kmetijstvo. Tako vprašanja pa ne postavljajo samo kmetje, temveč tudi selavci posestev in tudi drugi, ki jih problemi kmetijstva zanimajo. Seveda so zastavljena vprašanja res marsikdaj nekoliko formalna in ozka, ker se morda nanašajo na lastništvo in na odnose na tem področju. Zanima jih predvsem, kdaj in pod kakšnimi pogoji sme družba posegati s svojimi ukrepi na področje gospodarjenja z zemljišči, na katerih imajo lastninsko pravico zasebni kmečki proizvajalci. Tako vprašanja pa brez dvoma pomenijo, da se delovni kmetje in drugi zelo živo zanimajo za vprašanja, ki jih včasih smatramo za formalna, imajo pa globlji družbeni pomen. Tako vprašanja na protih razpravah izvirajo tudi iz tega, ker zasebni kmečki proizvajalci iščejo svoje mesto tudi v statutu komune, in s tem seveda tudi, kakšna bodočnost se jim obeta. Prav sedaj, ob teh razpravah pa imamo morda redko in izredno priložnost, da o tem našim ljudem povemo kaj več. Mislim, da je treba te stvari jasno povedati, v statutu postojnske komune pa v svojo zadevo drugače komunicirati, saj sedanja ne ustreza in nam pove zelo malo.

V 15. členu, točki b) predosnutka statuta občine Postojna je glede kmetijstva napisano tole:

— v okviru prirodnih pogojev razvijati in pospeševati socialistično proizvodnjo;

— na področju pivske kotline razvijati živinorejsko proizvodnjo, krmskih rastlin in okopanin;

— v brkinskem predelu razvijati poleg živinoreje tudi sadjarstvo;

— v predelu Brkinov razvijati tudi perutninarstvo proizvodnjo, za kar so osnove že dane.

Torej 4 zelo deklarativne formulacije, ki ne povedo skoraj nič. Verjetno ni stvar statuta komune, da predpisuje in določa, ali bomo sejali krmške rastline (detelje) ali okopanine (peso). V prvem odstavku je govora o socialistični proizvodnji. Prav ta formulacija, kot je navedena v prvem odstavku, vzbuja precej nejasnosti na terenu, saj je v predosnutku na terenu govora le o proizvodnji socialističnega sektorja. Kaj je mišljeno s proizvodnjo zasebnega sektorja, ni ničesar povedanega. Prav tako ne pomenbno, da se s statutom ureja živinoreja, sadjarstvo in perutninarstvo. Vse te zadeve spadajo kvečjemu v proizvodni program kmetijske zadrage, saj obravnava proizvodne naloge.

Zaradi tako ozke in toge formulacije se je tudi razprava odvijala bolj okoli živinoreje, okopanin in krmških rastlin, premalo pa o vsebinskih vprašanjih. Prav tako bi bilo dobro, da v statutu slede »socialistične proizvodnje« razčistimo tudi, kaj sploh s tem mislimo. Verjetno gre tu za protih razpravah izvirajo tudi iz tega, ker zasebni kmečki proizvajalci iščejo svoje mesto tudi v statutu komune, in s tem seveda tudi, kakšna bodočnost se jim obeta. Prav sedaj, ob teh razpravah pa imamo morda redko in izredno priložnost, da o tem našim ljudem povemo kaj več. Mislim, da je treba te stvari jasno povedati, v statutu postojnske komune pa v svojo zadevo drugače komunicirati, saj sedanja ne ustreza in nam pove zelo malo.

— na področju pivske kotline razvijati živinorejsko proizvodnjo, krmskih rastlin in okopanin;

— v brkinskem predelu razvijati poleg živinoreje tudi sadjarstvo;

— v predelu Brkinov razvijati tudi perutninarstvo proizvodnjo, za kar so osnove že dane.

Torej 4 zelo deklarativne formulacije, ki ne povedo skoraj nič. Verjetno ni stvar statuta komune, da predpisuje in določa, ali bomo sejali krmške rastline (detelje) ali okopanine (peso). V prvem odstavku je govora o socialistični proizvodnji. Prav ta formulacija, kot je navedena v prvem odstavku, vzbuja precej nejasnosti na terenu, saj je v predosnutku na terenu govora le o proizvodnji socialističnega sektorja. Kaj je mišljeno s proizvodnjo zasebnega sektorja, ni ničesar povedanega. Prav tako ne pomenbno, da se s statutom ureja živinoreja, sadjarstvo in perutninarstvo. Vse te zadeve spadajo kvečjemu v proizvodni program kmetijske zadrage, saj obravnava proizvodne naloge.

Zaradi tako ozke in toge formulacije se je tudi razprava odvijala bolj okoli živinoreje, okopanin in krmških rastlin, premalo pa o vsebinskih vprašanjih. Prav tako bi bilo dobro, da v statutu slede »socialistične proizvodnje« razčistimo tudi, kaj sploh s tem mislimo. Verjetno gre tu za protih razpravah izvirajo tudi iz tega, ker zasebni kmečki proizvajalci iščejo svoje mesto tudi v statutu komune, in s tem seveda tudi, kakšna bodočnost se jim obeta. Prav sedaj, ob teh razpravah pa imamo morda redko in izredno priložnost, da o tem našim ljudem povemo kaj več. Mislim, da je treba te stvari jasno povedati, v statutu postojnske komune pa v svojo zadevo drugače komunicirati, saj sedanja ne ustreza in nam pove zelo malo.

V 15. členu, točki b) predosnutka statuta občine Postojna je glede kmetijstva napisano tole:

— v okviru prirodnih pogojev razvijati in pospeševati socialistično proizvodnjo;

— na področju pivske kotline razvijati živinorejsko proizvodnjo, krmskih rastlin in okopanin;

— v brkinskem predelu razvijati poleg živinoreje tudi sadjarstvo;

— v predelu Brkinov razvijati tudi perutninarstvo proizvodnjo, za kar so osnove že dane.

Torej 4 zelo deklarativne formulacije, ki ne povedo skoraj nič. Verjetno ni stvar statuta komune, da predpisuje in določa, ali bomo sejali krmške rastline (detelje) ali okopanine (peso). V prvem odstavku je govora o socialistični proizvodnji. Prav ta formulacija, kot je navedena v prvem odstavku, vzbuja precej nejasnosti na terenu, saj je v predosnutku na terenu govora le o proizvodnji socialističnega sektorja. Kaj je mišljeno s proizvodnjo zasebnega sektorja, ni ničesar povedanega. Prav tako ne pomenbno, da se s statutom ureja živinoreja, sadjarstvo in perutninarstvo. Vse te zadeve spadajo kvečjemu v proizvodni program kmetijske zadrage, saj obravnava proizvodne naloge.

Zaradi tako ozke in toge formulacije se je tudi razprava odvijala bolj okoli živinoreje, okopanin in krmških rastlin, premalo pa o vsebinskih vprašanjih. Prav tako bi bilo dobro, da v statutu slede »socialistične proizvodnje« razčistimo tudi, kaj sploh s tem mislimo. Verjetno gre tu za protih razpravah izvirajo tudi iz tega, ker zasebni kmečki proizvajalci iščejo svoje mesto tudi v statutu komune, in s tem seveda tudi, kakšna bodočnost se jim obeta. Prav sedaj, ob teh razpravah pa imamo morda redko in izredno priložnost, da o tem našim ljudem povemo kaj več. Mislim, da je treba te stvari jasno povedati, v statutu postojnske komune pa v svojo zadevo drugače komunicirati, saj sedanja ne ustreza in nam pove zelo malo.

— na področju pivske kotline razvijati živinorejsko proizvodnjo, krmskih rastlin in okopanin;

— v brkinskem predelu razvijati poleg živinoreje tudi sadjarstvo;

— v predelu Brkinov razvijati tudi perutninarstvo proizvodnjo, za kar so osnove že dane.

Torej 4 zelo deklarativne formulacije, ki ne povedo skoraj nič. Verjetno ni stvar statuta komune, da predpisuje in določa, ali bomo sejali krmške rastline (detelje) ali okopanine (peso). V prvem odstavku je govora o socialistični proizvodnji. Prav ta formulacija, kot je navedena v prvem odstavku, vzbuja precej nejasnosti na terenu, saj je v predosnutku na terenu govora le o proizvodnji socialističnega sektorja. Kaj je mišljeno s proizvodnjo zasebnega sektorja, ni ničesar povedanega. Prav tako ne pomenbno, da se s statutom ureja živinoreja, sadjarstvo in perutninarstvo. Vse te zadeve spadajo kvečjemu v proizvodni program kmetijske zadrage, saj obravnava proizvodne naloge.

Berite in širite »SLOVENSKI JADRAN«

KOPRU SO NUJNO POTREBNE UPRAVNE ZGRADBE

Izjemen primer izjemno obravnavati

Ze pred leti so se nekatere naše kopske gospodarske organizacije, med njimi tudi banke, pripravljale na gradnjo novih poslovnih prostorov. Nekatere so bile s pripravami tako daleč, da bi stavbe že gradile in bi stale, če ne bi bila prišla znana prepoved o takih gradnjah. Organi, ki so take gradnje začasno ustavili, so imeli za to povsem upravičene razloge. Znani so nešteti primeri, ko so ponekod v državi gradili nova (in često zelo draga) upravna poslopja tudi tam, kjer tega ni bilo treba, saj so poslovali v povsem primernih starejših prostorih. Ni pa tudi nobenega dvoma, da pri tem niso bili mišljeni primeri, v katerih pomanjkanje prostorov ovira poslovanje in povzroča škodo. Odredba sama je

take možnosti pripustila, in kakor se moremo prepričati iz pisanja nekaterih listov, take primere v južnejših krajih tudi stvarno upoštevajo.

Če presodimo upravičenost ali neupravičenost gradnje poslovnih prostorov v Koprju s tega stališča, lahko brž ugotovimo, da ni nujnost skoraj nikjer podana taklo, kakor prav v našem mestu. Kaj je bil nekdanji Koper? Pozabljeno in zanemarjeno obmorsko gnezdo, v katerem so prevladovali kmetje, ribiči, obrtniki in mali trgovci. V takem mestu nihče ni čutil potrebe po večjih političnopravnih, bančnih in podobnih stavbah. In kaj je Koper danes? Glavno upravno mesto vse Primorske, sedež vrste pomembnih uradov, bančnih zavodov, zbornice, prometnih organizacij itd. Izde. In kje poslujejo? Skoraj brez izjeme v stavbah in prostorih, ki so za vse bolj primerni kot za to, nekateri celo raztreseni v več stavbah. Vse to ovira ekspluzivnost poslovanja, ga podružuje in ustvarja neprijetnost tudi strankam, ki imajo z njimi opravka.

Če je zato kje mogoča in upravičena izjema pri gradnji novih upravnih poslopj, potem je nedvomno prvenstveno v Koprju, ker je v tem nemara v vsej Jugoslaviji edinstvena izjema. Zaradi tega se moramo vprašati: smo sploh že poskusili to dokazati? Vse kaže, da ne.

R.

Plemenita gesta

Slavil Fabjan iz Kopra je že enajst mesecev v zdravniški oskrbi v bolnišnici v Valldoltri. Na očetovo prošnjo sta pred dnevi obiskala bolnika in njegove sotopne v bolnišnični gosti iz Poljske, ki trenutno sodelujeta v programu nočnega bara hotela Tri glav v Koprju. Artisti — priznani umetniški par — sta s svojim nastopom nepopolno razveselila zabave in razvajanja željne bolnike ter za svoja izvajanja požela burno odobravanje in hvaležen aplavz. Za predstavo ni sta hotela nobenega plačila in sta obljubila bolnikom še en podoben nastop v drugem oddelku bolnišnice.

PIRAN: DELO KRAJEVNIH ODBOROV SOCIALISTIČNE ZVEZE V KOMUNI

V glavnem so izpolnili svoje naloge zadovoljivo. Pogosto so bili celo samostojni pobudniki za reševanje domačih komunalnih vprašanj, za urejanja lastnih sežev, za politično ideološko izobraževanje in podobno. Tako predvsem krajevni odbori Piran II, Lucija, Beli križ, deloma pa tudi Portorož in Sečovelje.

Osnovna slabost v delu krajevnih odborov SZDL je bila v tem, da svoje politične dejavnosti niso dovolj razširili na vsa področja družbenega življenja. Vsi so se preveč zapletali v drobne organizacijske in komunalne probleme, vse premalo pozornosti pa so posvečali proizvodnji in drugim gospodarskim panogam, na vseh pa perečim kmetijskim vprašanjem.

Zastareli oblik dela se še niso otresli krajevni odbori Socialistične zveze Piran I, Strunjan, Seča, Nova vas in Raven. Kljub širšemu programu dela, ki so si ga zadali v začetku, ni uspelo aktivizirati članstva, niti jih zainteresirati za reševanje krajevnih družbenih in komunalnih vprašanj.

Izkazalo se je, da krajevnice organizacije SZDL ne odpravljajo svoje vloge tam, kjer so premalo povezane s terenom, kjer slabo poznajo ljudi, njihove probleme in življenje. V takih krajih je tudi slab odziv na zborih volivcev, je vprašanje delovanja stanovanjskih skupnosti, hišnih in poravnalnih svetov in nihče ne vprašuje, kaj pravzaprav delajo šolski odbori in drugi organi družbene samouprave.

Ponekod se je delo krajevnih odborov neovirano prihaja v prostore.

Odborov SZDL omejilo samo na pobiranje članarine. Pa tudi to ne povsod, kajti odkar so prenehali delovati ulični poverjeniki, oziroma poverjeniki zaselkov, je postala tudi evidenca članstva zelo pomanjkljiva, za članarino pa se ni nihče zmenil. Odbori bodo zdaj ponovno imenovali svoje poverjenike, toda ne samo zaradi članarine. Ti poverjeniki so obenem dobri poznavalci potreb in problemov svojega občinskega področja in lahko pomenijo dragoceno zvezo odbora s terenom.

Med važnimi pogoji za uspešno delo so tudi ustrezni prostori. Lastnih prostorov še nimajo v Strunjanu, Ravnu in Padni, neustrezne prostore pa imajo v Sečoveljah. Drugod manjka le nekaj opreme.

Občinski odbor SZDL je lani dodelil področnim organizacijam nad milijon dinarjev za ureditev prostorov in za nabavo opreme. To vsoto pa so člani bogato obrestovali s prostovoljnimi delom in s sredstvi, tako da je današnja vrednost urejenih in opremljenih prostorov še precej višja.

Nova krajevna vodstva so člani Socialistične zveze volili v piranski občini že novembra. Ostalo je 11 krajevnih odborov, v katerih je precej več mladine kot doslej. Krajevne konference so bile v glavnem odseve dvehletnega dela krajevnih odborov, to se pravi njihove zakoreninjenosti v življenjskih potrebah in problemih. Tako so bile dobro pripravljene in dobro obiskane konference SZDL v Luciji, Sečoveljah, na Be-

lem križu in v Strunjanu. Še dokaj dobro so bile pripravljene konference v Piranu I in v Portorožu, vendar pa je bila tu slabša udeležba članstva.

Razen splošnih ugotovitev o več ali manj pomanjkljivem delu Socialistične zveze so na krajevnih konferencah govorili predvsem o krajevnih komunalnih vprašanjih, kot so elektrifikacija, vodo-vodi, napajališča, ceste, preskrba in podobno. V Sečoveljah je bila zanimiva razprava o vprašanjih kmetijske proizvodnje, v Luciji pa so ugotavljali velik prispevek občanov Vinjol pri elektrifikaciji naselja. Domala povsod so člani SZDL manifestirali svojo veliko pripravljenost, da aktivno sodelujejo in podprejo iniciatorje za reševanje komunalnih problemov.

Nova osnovna šola nujno potrebna

Med zelo perečimi vprašanji v Piranu je šolski prostor. Stara stavba, v kateri životari osnovna šola, že dolgo ne ustreza več svojemu namenu. V načrtu je sicer gradnja nove šole, vendar zanj še ni načrtov, ne lokacije in tudi ne zagotovljenih finančnih sredstev. Nuja pa terja, da pride to vprašanje takoj na dnevni red.

Stavba osnovne šole je zelo zastitljive starosti in ji ni zameriti, da ima slab in škripajoč pod, ki v drugem in tretjem nadstropju celo grozi, da se bo mestoma vdrl. Okna so tako slaba, da ob deževnem vremenu lije v razre-de, zdaj v mrzlem zimskem času.

mraz, da ni nikjer v razredih najnižje predpisane temperature. Tudi streha pušča, tako da dež neovirano prikaplja celo do drugega in prvega nadstropja. V najbolj obupnem stanju so še stranišča, ki puščajo iz vseh nadstropij svoje sledi po zidovih.

Uprava šole se je sicer trudila, da bi največje pomanjkljivosti vsaj za silo zakrpal, vendar je to požrlo ogromna finančna sredstva z minimalnim uspehom. Taka stara stavba je pač nenasitno žrelo in že zato bi bilo bolj ekonomično resno misliti na zidavo nove šole, kot pa venomer krpati, kar se spriti podira.

Piranska osnovna šola ima zdaj 29 oddelkov za šolsko mladino in 1056 učencev, dva oddelka za izobraževanje odraslih, večerno šolo, politično šolo in razne tečaje. Za vse to je na razpolago 14 učilnic, dve pa so si sposodili v bližnji Ribiški šoli. V pritličju je še zasilna delavnica za tehnični pouk, vendar ta prostor komajda zasluži ta naziv, ker ga je nemogoče primerno urediti.

Ko se je Ribiška šola preselila v Izolo, je uprava šole mislila, da bi lahko omilila svojo stisko z njenimi učilnicami, ker so v neposredni bližini. Lahko bi uredili štiri učilnice, delavnico in morda še kak prostor, tako da bi lahko nudili slabim učencem dopolnilni pouk in bi imeli prostor za razne krožke. Toda zaenkrat to ni izvedljivo, ker so prostore bivše Ribiške šole obljubili Mestnemu arhivu.

Ob reševanju šolskega problema je treba seveda govoriti tudi o stanovanjih za učno osebje. Osnovna šola je že nekaj časa brez ravnatelja, ker pri razpisu mesta ne morejo zagotoviti stanovanja. Poskrbeti bi bilo treba tudi za tiste samske prosvetne delavce, ki plačujejo izredno visoko najemnino za privatne sobe.

Če bi hoteli vsaj približno zajeti probleme, bi morali spregovoriti še o zastarelem inventarju in drugih potrebah sodobnega pouka, ki mu dotrajane stvari ne morejo zadostiti, toda kljub temu ostane najbolj pereče vprašanje prostora, kajti nekdajne kapacitete šolskih učilnic že dolgo ne zadostajo več za vedno več šolo-obveznih otrok.

Znan motiv iz turističnega Pirana

Aktivnost članov SZDL

V pretekli mandatni dobi je občinski odbor SZDL sklical sedem večjih posvetovanj, plenarni odbor se je sestel sedemkrat.

Med najpomembnejšimi akcijami občinskega odbora SZDL je bil lani decembra enodnevni seminar za operativna vodstva gospodarskih organizacij, prisostvovali pa so mu tudi vsi sekretarji osnovnih organizacij ZK, predsedniki sindikalnih podružnic ter zastopniki kulturno-prosvetnih organizacij, dalje člani občinskega komiteja ZK in člani občinskega sindikalnega sveta.

Pomožni organi plenarnega odbora SZDL so bile razne komisije, ki pa v glavnem niso bile dovolj aktivne in niso našle primerne oblike dela. Po potrebi so imenovali tudi nekaj odborov, med katerimi se je odlikoval odbor za Jugoslovanske pionirske igre.

Na krajevnih odborih je bilo 17 razprav o prednostih nove ustave. Udeležilo se jih je okrog 1600 občanov. Od tega je bilo 6 razprav v italijansčini za občane italijanske narodnosti.

V delovnih kolektivih je bilo 44 razprav o novi ustavi. Udeležilo se jih je okrog 2600 delavcev in uslužbencev. Manjša podjetja so imela skupna predavanja, še posebej pa so razpravljali o novi ustavi prosvetni in zdravstveni delavci ter uslužbenci ustanov in zavodov; to je bilo še okrog 500 občanov.

Vseh razprav je bilo okrog 70 in udeležilo se jih je okrog 5 tisoč občanov, ki so postavili predavateljem nad 200 vprašanj v zvezi z ustavnimi določili. Šlo je v glavnem za pogoje dela, odnose v delovnem razmerju, pravico do dela in za vsakdanja vprašanja družbeno političnega življenja.

KULTURNO-PROSVETNO ŽIVLJENJE JE ZASPALO

kulturno politiko naj kroji komuna

Za piransko komuno bi lahko rekli, da so delavsko prosvetna društva Svobode popolnoma prenehala delovati. Izjema je samo Svoboda v Sečoveljah in piranska godba na pihala ter italijanski kulturni krožek v Piranu.

V Piranu se zagovarjajo, da nimajo primernih prostorov, kjer bi razvili društveno in družbeno dejavnost. Toda spomladi bo končana adaptacija Tartinijevega gledališča, tako bo tudi ta izgovor odpadel. Upati je le, da bodo do takrat društva pripravila svoje programe dela in da bo investicija petdesetih milijonov poživila tudi amatersko delo.

Razen subjektivnih vzrokov, da je kulturno-prosvetno delo zamrlo, je prav gotovo odločujoč činitelj tudi veliko pomanjkanje finančnih sredstev.

»Tako ni denarja za ureditev klubov, Ljudska univerza se bori s težavami, gostovanja so se skčila na minimum, prosvetna društva in domovi razpadajo. Ob vsem tem pa je slišati poudarjeno hvalo o visokih pokazateljih na področju gospodarske dejavnosti. Vse to le dokazuje, da smo gledali na življenje enostransko, ko smo razvijali le gospodarsko dejavnost in nas je gospodarski sistem popolnoma prevzel. Kulturne politike ni krojila občina, temveč finančni organi, ki so razdeljevali sredstva mehanično in dajali za ljudsko prosvetno dejavnost vedno manj sredstev. Družbeno politične organizacije pa so tudi vse premalo razpravljale o kulturni problematiki v naši občini, prav tako občinski ljudski odbor. Tudi gospodarske organizacije so se premalo zanimale za ta vprašanja in večjih investicij po letu 1956 v naši občini ni bilo,« je govoril v svoji razpravi med drugim tovariš Vinco Rupnik na občinski konferenci SZDL v Piranu.

Vendar bi bila pretirana trditve, da je samo materialna stran v kulturno-prosvetnem delu povzročila stagnacijo. Prav gotovo je sprememba načina življenja zahtevala tudi nove oblike kulturne dejavnosti, društva pa so po navadi silila v klasične oblike, ki ljudi niso več privlačevale. Programi društev so bili premalo pestri, sestavljali so jih odbori, ali še bolj posamezniki, ne da bi razpravljali o tem z družbeno političnimi organizacijami in ljudmi na terenu. Pri vsem tem ni bilo med kulturnimi delavci in delovnimi kolektivi nobene povezave, kajti marsikdaj bi s skupnimi močmi dosegli vidnejše uspehe.

V Piranu bodo mogoče uspeli z zamisljo, da bi občinski svet Svobod in prosvetnih društev prevzel gledališče s kinom, iz česar naj bi se pozneje razvil nekaj zavod za prireditve. Spremembi bo treba tudi način financiranja, ki do zdaj ni bilo stimulativno za potrebe kulturnih ustanov, ker proračunskih sredstev niso delili po dejavnosti in njihovi odgovornosti pred družbo.

Trdnjše temelje naj bi dobila kulturno-prosvetna dejavnost v statusu komune. Načelna določila v zveznem in republiškem osnutku omogočajo nadaljnji razvoj kulturne dejavnosti, vendar mora biti to zagotovljeno z natančno formuliranimi določili v statusu komune. V tem bo treba osnutek statuta obalnih občin dopolniti. V Piranu predlagajo še formiranje kulturne tribune kot posvetovalnega organa, ki naj zastopa interese tega področja v širšem občinskem merilu, odigra svojo vlogo v povezavi s Socialistično zvezo, Ljudsko mladino, sindikati in drugimi organizacijami, posebno pa naj se zavzame za reševanje finančnih vprašanj.

Skrb za kulturni napredek bo treba prenesti še v gospodarske organizacije in ji dati ustrezno mesto v njihovih statutih. Če hočemo namreč industrijsko osnovo graditi s kadri, jim moramo omogočiti izobraževanje in kulturni razvoj. Plan kulturne dejavnosti z daljšo perspektivo bi moral postaviti občinski svet Svobod in prosvetnih društev, sklad za pospeševanje kulturne dejavnosti pa zagotoviti osnovne materialne pogoje.

»Naši delovni ljudje imajo ob težkih dolgoletnih naporih, dvig gospodarstva pravico tudi do rednega in kulturnega razvedrila,« pravi jo še v Piranu.

Kako delajo občani v Seči

Razgovor s predsednikom in tajnikom krajevnega odbora

Ob letnih konferencah se najbolj izkaže, kaj in kako so delali med letom odbori. Tako je bilo tudi v Seči pri Portorožu, ko so člani Socialistične zveze pregledovali sadove svojega dvehletnega dela. Čeprav velja tudi za krajevni odbor SZDL v Seči za preteklo mandatno dobo splošna ocena, da se niso preveč izkazali in da ni odigral svoje vloge na terenu, vendar krajevni odbor SZDL v Seči ni veljal v piranski komuni za najslabšega. Stari odbor je omejil svoje delo v glavnem na pobiranje članarine.

Vidna prelomnica pa je bila ob volitvah novega odbora. To je bilo čutili že ob konferenci občinskega odbora SZDL v Piranu, ko je bil predstavnik krajevnega odbora SZDL Seča — njen tajnik Janez Vodišek — edini, ki je prišel na občinsko konferenco z določeno začrtanim programom bodočega dela in je obenem nakazal tudi možnosti njegove uresničitve. Še več: ta program so začeli že tudi izvajati.

Informacija predsednika občinskega odbora SZDL Martina Zuglja, da so imeli v Seči pretekli teden sestanek, na katerega so povabili širok krog zainteresiranih ljudi in da so pred tem še razposlali 14 dopisov raznim podjetjem, ustanovam, odborom in posameznikom, je bilo dovolj, da smo se pri predsedniku in tajniku krajevnega odbora v Seči pozanimali za njihovo delo. Da je bilo to upravičeno, nam ni dokazal samo razgovor z njima, ampak tudi izjava tovariša Zuglja, ki je rekel: »Če bi bili vsi naši krajevni odbori taki, kakršen je v Seči, potem bi bilo povsod vse prav na terenu, kopico problemov manj in lahko delo!«

Predsednik krajevnega odbora SZDL v Seči Miran Peric nam je pokazal dopise, ki so jih napisali Piranskim solinarjem v Portorožu, podjetju »Začimba« v Portorožu, Rudniku črnega premoga v Sečov-

ljah, Oddelku za notranje zadeve OLO Koper, Sportni zvezi Slovenije v Ljubljani, Mestnemu sindikalnemu svetu v Mariboru, občinskemu ljudskemu odboru v Radljah ob Dravi, lesno industrijskemu podjetju »Bled« na Bledu, oddelku za gospodarske in komunalne zadeve ObLO Piran in komunalni upravi v Piranu.

Pisali so o cesti od Seče do gostišča »Pri ribiču«, ki jo je treba urediti, ker je velikega turističnega pomena, obenem pa služi potrebam občanov — članov kolektivov podjetij, ki so prejela dopis — in trans-

MIRAN PERIC, predsednik krajevnega odbora SZDL v Seči

portnim potrebam. Podjetja so zaprosila za pomoč v materialu in prevozu. Obenem so jih poprosili, prav tako podjetja, ki imajo v njihovem kraju svoje počitniške domove, za ureditev okolice, parkov, sanitarij in podobno. In radi bi

imeli še telefonsko zvezo, podaljšano avtobusno progo iz Lucije, in še in še. Pri vsem so pripravljene občani pomagati s prostovoljnimi delom.

Sestanka v Seči v Domu solinarjev so se udeležili predstavniki domačih podjetij, občinskega ljudskega odbora, občinskega odbora SZDL, odbora ObLO Piran Vlado Benko in Kladivj Vuk ter vsi člani krajevnega odbora SZDL. Predsednik Miran Peric pa pravi o tem sestanku, da je bil prelomnica v njihovem dosežanju delu in da bo postala Seča pravo predmestje Portoroža in Pirana, kjer se bo poznal napredek na vsakem koraku. Naše članstvo je enotno tudi v tem, da je treba poživiti delo organizacije in zagrabiti probleme odločno na najobčutljivejšem koncu. Zato so tudi volili v novi odbor tovariše, ki so voljni delati in od katerih pričakujejo dejanskih uspehov.

Tajnik krajevnega odbora Janez Vodišek (mimogrede: ostal je tajnik, čeprav se je preselil v Koper, tako zelo je povezan s problemi svojega prejšnjega bivališča in z ljudmi v Seči) pa je govoril približno takole:

— Logično nadaljevanje letne skupščine je bilo konstituiranje odbora. Na tem sestanku je odbor že izdelal program dela organizacije SZDL Seča, ki je bil soglasno sprejet. Kot osnovne smernice si je odbor zadal naloge, da se Seča uredi v dostojno predmestje Portoroža. V ta namen je potrebno popraviti in vzdrževati lokalne ceste, plaže, nasade, vodo-vod in elektriko. Članstvo Socialistične zveze je z navdušenjem sprejelo program in komaj čaka, da pride do začetka teh del. Ta program dela je

bil tudi iznesen na občinski konferenci SZDL Piran po izvoljenih delegatih. V razpravi na tej konferenci je bilo ugotovljeno, da je naš program popolnoma v skladu s programom organizacije SZDL v ob-

JANEZ VODIŠEK, tajnik krajevnega odbora SZDL v Seči

čini Piran — pri nas v krajevnem merilu.

Po drugi strani je Seča siromašen kraj. Niti krajevni odbor niti organizacija SZDL ne razpolagata s potrebnimi sredstvi za uresničitev svojega programa. Zato je odbor SZDL razposlal 14 prošenj za pomoč in sodelovanje zainteresiranim in je že dobil nekaj odgovorov. Da pa bi od besedi čimprej prešli na konkretna dela, je odbor SZDL Seča sklical posvetovanje vseh prizadetih. Tako se je 17. t. m. v Domu solinarjev v Seči zbralo lepo število predstavnikov ustanov

in podjetij. Vsekakor je temu posvetovanju dala poseben poudarek prisotnost tovariša Korosca, podpredsednika ObLO, in Martina Zuglja, predsednika ObLO SZDL. Lahko rečemo, da je v njuni prisotnosti posvetovanje potekalo na splošno zadovoljstvo in je popolnoma doseglo svoj namen. Vsaka posamezna točka našega programa je bila posebej obravnavana in je vsak od prisotnih zagotovil svoj del udeležbe pri uresničitvi. Tako bo občinski ljudski odbor prispeval za popravilo ceste Seča—gostišče »Ribič« in za izgradnjo sanitarij na peščini pri kraju te ceste znesek 200.000 dinarjev, prispeval pa bo tudi potrebna sredstva za dograditev vodovoda v centru Seče — na klancu. Tu so namreč stanovanjci že sami izkopali jarek v dolžini okrog 300 metrov, Sečovljski rudnik pa je že vplačal predvideno predračunsko vsoto.

Na posvetovanju so se obvezala tudi ostala podjetja (Soline, »Nanos« Postojna — obrat Portorož, Kmetijska zadruha, Komunalno podjetje), da bodo prispevala material, stroje in prevoze, a tudi strokovne nasvete pri realizaciji našega plana.

Posvetovanje je do podrobnosti obdelalo vsak problem posebej. Ob sodelovanju vseh prisotnih in z njihovim razumevanjem so bili doseženi konkretni rezultati. Zaradi tega smo prepričani, da bo tudi do uresničitve prišlo prav kmalu. Zaradi svoje delavnosti in agilnosti si je namreč krajevni odbor SZDL Seča pridobil zaupanje svojih članov in vsestransko pomoč ter razumevanje organov oblasti in gospodarskih podjetij.

Kdo ne bi želel uspeha ljudem, ki so se lotili dela s tako dobro voljo in delovnim pletom. Njihovo tesno sodelovanje z vsemi, ki jim morajo biti problemi Seče prav tako pri srcu, bo prav gotovo rodilo zelene sadeve.

Osnutek družbenega načrta izolske komune za leto 1963

LETOŠNJA TEHTNICA 58:42

- Letos znaten porast dohodkov in izdatkov — Poglavitni cilj: razširjena reprodukcija,
- višja proizvodnja, povečanje osebne potrošnje in vzporedni dvig družbenega standarda
- — Porast celotnega dohodka na 16 in pol milijarde ali za 17 % več kot lani — Narodni dohodek 1963 predviden na več kot 5 milijard — Narodni dohodek na prebivalca se bo v primerjavi z letom 1961 dvignil za 22,2 % in bo znašal 544.000 din — Narodni dohodek na zaposlenega predviden na 1 milijon 87.000 din — Industrijska proizvodnja usmerjena predvsem v razširitev asortimana in v izvoz — Izvoz se bo povečal za dobrih 19 % ter ga bo v pretežni meri opravil kombinat »Delamaris« — Med gospodarskimi in negospodarskimi investicijami čedalje boljše sorazmerje, in sicer 58 : 42 — V investicijah za družbeni standard 355 milijonov za graditev stanovanj — Močnejše investicije za komunalno izgradnjo (kanalizacija, vodovodno omrežje, elektrifikacija, šolstvo, zdravstvo in socialno varstvo) — Znatne gospodarske investicije predvidene za »Delamaris«, »Mehanotekniko«, v kmetijstvo, gradbeništvo, turizem in gostinstvo.

Troje želja za dober razvoj komune

V zvezi z letošnjim gospodarskim programom izolske komune je »Slovenski Jadran« obiskal sekretarja občinskega komiteja ZK inž. Iva Urana, predsednika občinskega ljudskega odbora Srečka Vlačiča in predsednika občinskega odbora SZDL Borisa Debeljaka. Na troje vprašanih o bližnjem razvoju komune so izrekli naslednje želje in priporočila:

Vloga komunistov v bližnjem razvoju komune?

»Za to vlogo je potrebno, da bi se vsak član Zveze komunistov kar najbolj trdnostno in jasno idejno-politično izoblikoval. To je vse, kar pomeni, da bo Zveza komunistov tudi v bližnjem razvoju komune, ob neizmernem prevežanju novih in log. sposobna odigrati avangardno vlogo v nadaljnji graditvi socialističnih družbenih odnosov. Da pa bo to avangardna vloga za res izpolnjevanje, mora biti vsak član Zveze komunistov komunist širinskega, ur na dan, komunist vedno in povsod. Le kot takšen pa more nastopiti in se demokratično uveljavljati povsod: na delovnem mestu, v svojem kolektivu, na terenu, na zborih volivcev, kot upravljalcev v komuni, skratki vedno in povsod hkrati kot najaktivnejši član Socialistične zveze delovnih ljudi.«

Kaj si najbolj želite v bližnjem razvoju komune?

»Nadalje še krepkeje razvijati celotno gospodarsko, kulturno, zdravstveno, šolsko, živilsko, predelovalno industrijo, ki je v naši komuni najpomembnejša industrijska panoga. Zelim si tudi, da bi se po razvijala »Mehanoteknika« in da bi v prihodnje dobro stregla ne le domačemu trgu, ampak zlasti izdatno izvozu na mednarodno tržišče. Med razvijajočimi se novimi gospodarskimi panogami je v naši komuni pomemben tudi turizem, za katerega imamo neštete dobre pogoje. Tudi za to panogo, ki je zelo dohodna, bi moralo vladati najhitero razumevanje vseh občanov, da bi tako mogli tudi v naši komuni trdnostno zasidrali turizem in ga dvigniti na sodobno raven. Za razvoj turizma bi si morale prizadevati vse naše gospodarske panoge, zlasti pa trgovina, gostinstvo in uslužnostna obrt. Neprimerno večjo skrb moramo posvetiti kmetijstvu, ki ima sicer za svoj razvoj dobre pogoje, zlasti v izolski ravni, ki je bila nekoč močan proizvodni vir. V bodoče je treba v tej proizvodnji med drugim stremeti tudi za tem, da bosta domači trg in domači potrošnik dobro in ceneno založena s temi vsakdanjimi živilskimi artikli. Razen tega je priporočljivo, da bi v naši komuni kmetijska proizvodnja kar najhitreje sodelovala s kombinatom »Delamaris«. Med naše poglavitne želje pa seveda šteje tudi še hitrejši dvig življenjskega standarda. Zanj pa je neogibno treba še izdatneje ustvarjati materialne pogoje, kar pa je odvisno od večje proizvodnje, višje delovne storilnosti, boljše organizacije dela in varčevanja, v odtičnih meri pa seveda tudi od dobrega delavskega samoupravljanja v gospodarskih organizacijah in družbenega upravljanja v vsej komuni.«

Kakšno vlogo naj v bližnjem razvoju komune odigra Socialistična zveza delovnih ljudi?

»Z vsemi silami si bomo prizadevali, da bodo krajevne organizacije Socialistične zveze delovnih ljudi kar najbolj politična in ekonomska šola in hkrati javna tribuna vseh članov SZDL in vseh občanov sploh. Tu naj bi vsi občani postali javno kar najbolj aktivni v delavskem samoupravljanju in v družbenem upravljanju. Če bo v tem smislu SZDL dosledno in do konca izpolnjevala svojo politično in družbeno nalogo, potem bo to nujno vplivalo na hitrejšo gospodarsko in ekonomsko rast komune in skladno tudi na hitrejši dvig splošnega družbenega standarda.«

»Z vsemi silami si bomo prizadevali, da bodo krajevne organizacije Socialistične zveze delovnih ljudi kar najbolj politična in ekonomska šola in hkrati javna tribuna vseh članov SZDL in vseh občanov sploh. Tu naj bi vsi občani postali javno kar najbolj aktivni v delavskem samoupravljanju in v družbenem upravljanju. Če bo v tem smislu SZDL dosledno in do konca izpolnjevala svojo politično in družbeno nalogo, potem bo to nujno vplivalo na hitrejšo gospodarsko in ekonomsko rast komune in skladno tudi na hitrejši dvig splošnega družbenega standarda.«

Lanska gospodarska realizacija bo nujno potrebno, da občani vse postavke letošnjega gospodarskega programa svoje komune temeljito proučijo ter ugotovijo in določijo nujnost in prioriteto (prednost) tako, da bo mogoče postaviti med izdatki in dohodki ustrezno ravnanje. Letošnji poglavitni cilj mora biti razširjena reprodukcija in hkrati višja produktivnost dela. Pri tem pa seveda ni moč pozabiti na povečanje osebne potrošnje in vzporedni porast družbenega standarda.

Znaten porast celotnega dohodka

V letu 1963 je predviden porast celotnega dohodka od lanskih 14 in pol milijarde na 16 milijard 577 milijonov din ali za 17,1 %. Družbeni proizvod družbenega sektorja gospodarstva se bo dvignil na 5 milijard 305 milijonov ali za 25,1 %. Skladno bo porasel tudi narodni dohodek na 5 milijard 48 milijonov ali za 24,2 %. Zaposlenost pa se bo dvignila le za 1,9 % ali za 95 oseb, kar kaže, da bodo porast narodnega dohodka dosegli z relativno precej manjšim številom delovne sile ter tako povečali čisti dohodek za sklade od lanskih 608 na 834 milijonov din ali za 37,1 %.

Načrt gospodarskega programa nakazuje, da bodo posamezne gospodarske panoge takole realizirale celotni dohodek:

Industrija 11 milijard 169.690.000 din (+ 21,6 % več kot lani), kmetijstvo 300 milijonov 600.000 din (+ 35,5 %), promet 50 milijonov din (+ 9,8 %), gradbeništvo 2 milijardi 200 milijonov (+ 1,5 %), trgovina 1 milijarda 433.805.000 din (+ 12,6 %), gostinstvo in turizem 265 milijonov 800.000 din (+ 44,7 %), obrt 1 milijardo 52.734.000 din (+ 6,3 %) in ostalo 104 milijone 500.000 din (+ 21,6 %).

Narodni dohodek na prebivalca je 1961 znašal 406.000 din, leta 1962 se je povzpela na 445.100 din ali za 9,6 %, letos pa predvidevajo narodnega dohodka na prebivalca 544.000 din, kar pomeni v primerjavi z letom 1961 povečanje za 22,2 %. Na zaposlenega pa je znašal 1961 narodni dohodek 963.000 din, lani je po oceni (ker še ni zaključnih računov) nekaj nižji in znašal 892.800 din, za letos pa je predviden na 1.087.000 din ali za 21,8 % večji.

Industrijska proizvodnja bo letos usmerjena predvsem na izvoz in na razširitev asortimana. Kmetijska proizvodnja zasebnega sektorja se v glavnem ne bo spremenila. Ob ugodnejšem vremenu je pričakovati večji pridelek vrtnin in grozdja. Upravičeno pa je moč predvidevati večji porast kmetijske proizvodnje v družbenem sektorju, kjer so pridobili precej novih površin in kjer pričakujejo obilnejšo rodost v obnovenih nasadih. Po oceni je predviden v poljedelstvu porast za 97,2 %, v sadjarstvu za 68,3 % in v vinogradništvu za 117,4 %.

Zaradi večjega iztržka pri predelavi grozdja bo predvidena proizvodnja vina za 135 % večja, kot je bila lanska.

Obseg gradbenih del v podjetju »Stavbenik« bo predvidoma znašal 1,9 milijarde din, od tega 1,2 milijarde za kapitalno graditev in 700 milijonov za družbeni standard.

Blagovni promet bo predvidoma ustvaril 1,4 milijarde, kar pomeni 12,3 % porasta v primerjavi z lanskim prometom. Letos je mogoče upravičeno pričakovati tudi večji turistični promet, zlasti še

Predvidene gospodarske investicije

Industrija:

Kombinat »Delamaris« predvideva letos 217 milijonov din investicij. Za rekonstrukcijo oddelka antipast 198 milijonov, 14 milijonov za opremo ribiških ladij in 5 milijonov za instalacijo vode in pare ter elektriko. Tovarna »Mehanoteknika« namerava investirati 218,6 milijonov din, in sicer za gradnjo vijakarne 32, rekonstrukcijo orodjarne 83, gradnjo nevtralizacijskega bazena 7, za opremo za proizvodnjo konic kemičnih svinčnikov 45,2 milijona, za opremo za proizvodnjo spominkov (turizem) 50 in za inventar 1,4 milijona din.

Kmetijstvo:

Letos bo v kmetijstvu investirala samo Kmetijska zadruga, ki je lani 1. julija prevzela tudi izolske obrate bivšega kmetijskega kombinata. Skupne investicije bodo znašale 45,1 milijona din, in sicer za nadaljnjo obnovo vinogradov 20 milijonov, za vzdrževanje nasadov 8,7, za vrtnarstvo 1 milijon, za vodovodni bazen 6, za kmetijske stroje 1,4 in za samska stanovanja 8 milijonov.

Gozdarstvo:

Za pogozdovanje in vzdrževanje pogozdenih površin bodo letos porabili 1,8 milijona din občinskih sredstev.

Gradbeništvo:

»Stavbenik« predvideva letos 195 milijonov investicij v osnovna sredstva. Zaradi pomanjkanja sredstev v občinskem investicijskem skladu pa bodo možna vlaganja v vrednosti 175 milijonov. In sicer za obrat cementnih izdelkov in betona pri kamnolomu 60 milijonov, za stroje 55, za prevozna sredstva 50 in 10 milijonov za ostalo opremo.

zaradi povečanih kapacitet na »Belvederu« nad Izolo, kjer bo dograjen še motel in urejen avtokamp.

Vrednost izvoza se bo v primerjavi z vrednostjo izvoza 1962 dvignila za 19,1 % ter bo znašala 3 milijarde 60 milijonov (če računamo tečaj \$ = 750 din). Pretežni del izvoza, okrog 88 %, bo opravil kombinat »Delamaris«.

Gospodarske in negospodarske investicije

Celotne letošnje gospodarske in negospodarske investicije so predvidene na 1 milijardo 424.630.000 din. Gospodarske investicije obsegajo naložbe v znesku 830 milijonov 380.000 din. Negospodarske pa 594 milijonov 200.000 din. Investicijske naložbe torej kažejo, da so si gospodarske in negospodarske investicije v razmerju 58:42, se pravi, da pojde za družbeni standard skoraj polovica vseh naložb.

V posameznih gospodarskih panogah so predvidene naslednje gospodarske investicije:

Industrija 435.568.000 dinarjev, kmetijstvo 45.100.000, gozdarstvo 1.800.000, gradbeništvo 175.000.000, promet 3.192.000 din, trgovina 18.470.000, gostinstvo in turizem 127.300.000, obrt 14.700.000 ter komunalna in ostala dejavnost 9.250.000 din.

Negospodarske investicije pa so predvidene takole:

Stanovanjska izgradnja 335 milijonov din, komunalna izgradnja 137.750.000 din, prosveta in kultura 97.000.000, zdravstvo in socialno varstvo 24.900.000 din, dejavnost javnih organizacij in ostalo 4.600.000 din.

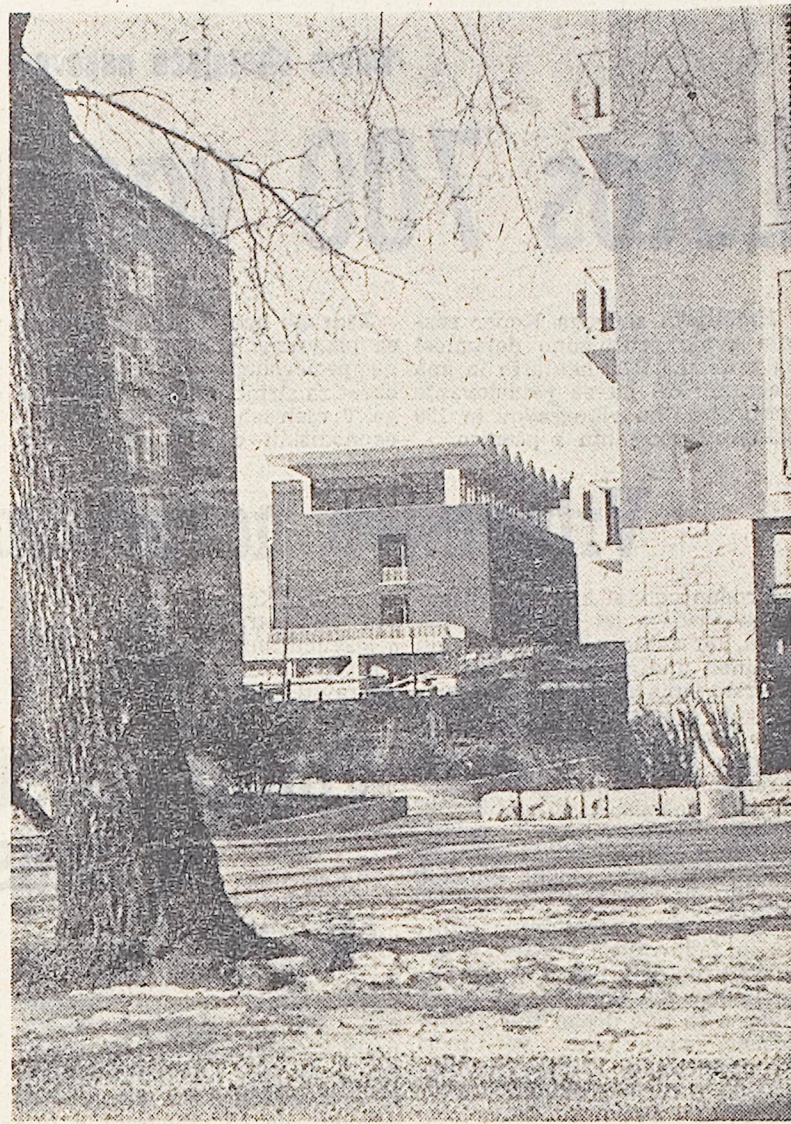
skem skladu pa bodo možna vlaganja v vrednosti 175 milijonov. In sicer za obrat cementnih izdelkov in betona pri kamnolomu 60 milijonov, za stroje 55, za prevozna sredstva 50 in 10 milijonov za ostalo opremo.

Promet:

Iz občinskega investicijskega sklada bodo investirali 3,2 milijona kot prispevek pri polaganju glavnega kabla Koper—Izola—Piran.

Trgovina:

»Pivopromet« bo z lastnimi sredstvi nabavil tovorni avtomobil za 3,6 milijona. »Mavrica« predvideva adaptacijo in razširitev lokala za prodajo pohištva, kar bo stalo okrog 6 milijonov. V novi zgradbi na Nabrežju Borisa Kidriča bo »Mavrica« opremila poslovalnico elektro materiala, za kar bo investirala 3 milijone. »Jadranka« bo iz lastnih sredstev nakupila za 870.000 opreme. »Soča« bo morda še primerneje adaptirala poslovalnico s tekstilom in konfekcijo. »Istrabenz« bo s 5 milijoni iz občinskega investicijskega sklada dogradil črpalko in uredil njeno okolico. Z lastnimi sredstvi in posojili pa še uredil pralnico, ki bo dograjena prihodnje leto. ČZP »Primorski tisk« in »Tehnabor« ter »Tobak« za letos ne predvidevajo nobenih naložb. Lani so si namreč vsa tri podjetja uredila v Izoli prav lepe lokale. Nobenih investicij pa tudi ne predvidevata »Koloniale« (Piran) in izolska »Povrtina«.

Sola za blagovni promet v Izoli: Za velikimi novimi stanovanjskimi bloki je lani zrasla imenitna stavba, v kateri bo že letos začel z delom in poukom šolski center za blagovni promet. Stavba je v celoti dograjena, zdaj pa se bodo lotili notranje ureditve in opreme. Jeseni pa bodo, kot vse kaže, odprli šolska vrata mladi generaciji, ki se namerava posvetiti najrazličnejšim poklicem na področju blagovnega prometa.

Gostinstvo in turizem:

Skupno bodo letos investirali 127,3 milijona din, v glavnem za razvoj turizma z graditvijo motelov in avtocampa. Restavracija »Belvedere« bo skupaj investirala 121 milijonov, in sicer za avto-camp 28,5, za motele 82, za opremo motelov 6, za prevozno sredstvo 3 in za gostinsko opremo 1,5 milijona. Hotel »Zora« predvideva 4,7 milijona investicij, in sicer za adaptacijo hotela 2,4 in za opremo gostišča »Park« 2,3 milijona. Gostišče »Pri ribiču« pa bo porabilo 1,6 milijona investicij za adaptacijo in opremo lokala.

Obrt:

V obrt bodo skupaj investirali 14,7 milijona lastnih sredstev. »Obnova« bo s tremi milijoni dopolnila strojno opremo svojega zidarskega obrata. »Mala oprema« bo z lastnimi sredstvi kupila nekaj elektromotorjev. »Meso« (Piran) namerava vložiti za adaptacijo in opremo mesnice 8 milijonov lastnih sredstev. »Pekarna« bo z lastnimi sredstvi (3,2 milijona) dopolnila opremo in stroje. »Steklo« bo kupilo polirni stroj, podjetje »Kroj« bo nakupilo šivalne stroje. »Elektro Koper« predvideva 39,3 milijona investicij, ki pa so kot komunalna izgradnja prikazane v negospodarskih investicijah.

Komunalna in ostala dejavnost:

Splošno komunalno podjetje bo investiralo skupno 9.250.000 din, in sicer za kamion TAM 6.250.000 in 3 milijone za rastlinjak.

Predvidene negospodarske investicije

Stanovanjska izgradnja:

Za stanovanjsko izgradnjo predvidevajo gospodarske organizacije 221 milijonov din, stanovanjski sklad 87, združena gradnja in zasebni investitorji 19 ter proračun Oblo 8 milijonov, skupno torej 335 milijonov din. S to naložbo bo zgrajenih 67 družinskih stanovanj. Vsako stanovanje s povprečno površino 60 m² bo veljalo torej povprečno okrog 5 milijonov din. Razen tega bodo s 16 milijoni sredstev iz proračuna ter gospodarskih organizacij adaptirali tudi več starih stanovanj.

Kanalizacija:

Za nujno potrebna kanalizacijska dela je letos predvidenih 41,2 milijona/din. Za kanalizacijo novega stanovanjskega naselja med Dantejevo in Prešernovo ulico 4 milijone, za kanalizacijo ob novi osnovni šoli 3, za urejanje hudo-urnikov 8, kanalizacija Vodovodna ulica—hudournik—novo naselje 1,6, za kanalizacijo Vodovodna ulica—novo naselje 1,2, za globoke priključke v Ljubljanski ulici in ureditev tržnice na Kristanovem trgu 3, kanalizacija Ulica ob vratih—Pekarniška ulica 1,5, kanalizacijska dela v starem mestu 4 milijone, za kanalizacijo novega naselja ob bolnišnici 13,4 in za greznico v Simonovem zalivu 1,5 milijona din.

Vodovodno omrežje:

Po načrtu je za ta dela predvidenih 27,4 milijona din. Za novo naselje ob bolnišnici 3,5 milijona din, za naselje ob Dantejevi ulici 700.000, za nadaljevanje vodovoda Korte 15 milijonov, za vodovod ob novi osnovni šoli 1,5, za vodovod Vodovodna ulica—novo naselje 700.000, za vodovod Ulica ob vratih—Pekarniška ulica 2 milijona, za vodovod ob starem delu mesta 3 milijone in za vodovod v Simonovem zalivu 500.000 din.

Elektrifikacija:

Zanjo je predvidenih 29,6 milijona din. Za trafo postajo št. I 7 milijonov, trafo postajo št. VI

8,5 milijona, za nizkonapetostno omrežje v novem naselju ob bolnišnici 5,6 milijona, za nizkonapetostno omrežje v novem naselju ob Dantejevi ulici 4 milijone, za visokonapetostno omrežje od trafo postaje I do trafo postaje V 1,5 milijona in za del nizkonapetostnega omrežja na Dobravi 3 milijone din.

Ceste in pločniki:

S 15 milijoni bodo uredili ulice in pločnike v naseljih: ob blokih, ob šoli za blagovni promet, ob bolnišnici in ob Dantejevi ulici.

Kopaljšča in morska obala:

V ta namen bo porabljenih 8.750.000 din. In sicer za kopaljšče v Simonovem zalivu 6,6 milijona in za kopaljšče ob svetilnici 2,15 milijona din.

Urbanistična dokumentacija:

Za urbanistični načrt, za zaidalne načrte ter za načrte za komunalne objekte je predvidenih 8.800.000 din namenskih sredstev.

Pogozdovanje:

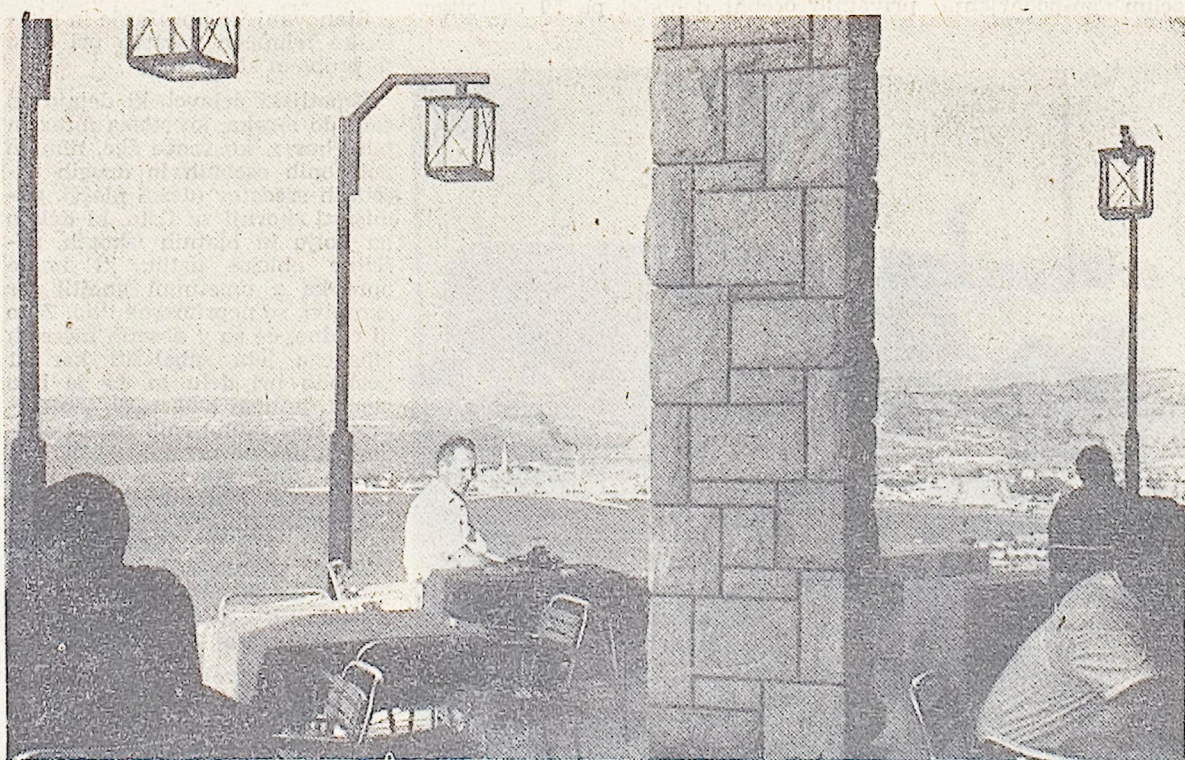
Namensko sta določena tudi 2 milijona din za pogozdovanje novih površin in za vzdrževanje obstoječih nasadov.

Zdravstvo in socialno varstvo:

V ta namen je določenih 24,9 milijona din. Za opremo zdravstvenih zavodov bodo porabili 6,9 milijona, za načrte za lekarno 1,5 milijona, za nakup avtomobila reševalne postaje 6,5 milijona, ter za adaptacijo doma onemoglih 10 milijonov din.

Prosveta in kultura:

Za te negospodarske investicije je namensko določenih oziroma predvidenih 97 milijonov din. Za dograditev šolskega centra za blagovni promet 60 milijonov, za nadaljevanje gradnje nove osnovne šole in italijanske osnovne šole pa je namenjenih 37 milijonov dinarjev.

Na Dobravi nad Izolo, kjer so že lani zgradili lepo restavracijo »Belvedere«, bodo letos dogradili še troje motelskih objektov. Razen tega pa tudi uredili razsežen avtocamp, kjer bo dovolj možnosti za domači in tuji motorizirani turizem.

Dobro obetajoče napovedi Kmetijske zadruga Koper:

Letos 700 vagonov proizvodnje

Kmetijska zadruga Koper razvija svojo proizvodno dejavnost na približno 1200 hektarih in ima trenutno 320 ha za pridelovanje vrtnin, 350 ha vinogradov in 120 hektarov posejanih s pšenico.

Zadruga ima štiri obrate: obrat za blagovni promet, obrat lastne proizvodnje, obrat Vino ter obrat za strojne in prevozne usluge. V vseh teh obratih je dvanajst ekonomskih enot z več kot 80

obračunskimi mesti. Vseh zaposlenih pa je okrog 850, v poletnih mesecih se jim pridruži še okrog 600 sezonskih delavcev iz raznih krajev Slovenije in Hrvaške.

plega hlevskega gnoja in preprečil motnje pri vzgoji sadik.

Če bodo v kmetijski zadrugi dobro zastavili rešitev vprašanja večje proizvodnje ranih vrtnin, kot predvideva plan, in če bo vreme letos bolj naklonjeno, kakor je bilo lani, potem lahko računajo skupno s strniščnimi kulturami na 700 vagonov lastne proizvodnje v skupni realizaciji 400 milijonov dinarjev.

Razumljivo je, da se tudi v vrtnarstvu nakopičijo gore nekuranega blaga, to je tistega, ki ni več primerno za ljudsko prehrano niti ne za industrijsko predelavo. Njegova vrednost pa je skoraj vedno zelo velika in sedanja praksa je pokazala, da se je ne zavedamo v polni meri. Zato menimo v kmetijski zadrugi, da bi lahko racionalneje izkoristili vse stranske pridelke in za trg neprimerne vrtnine, ki so bile delno uporabljene kot gnojilo, v glavnem pa za kompostiranje. Taka njihova uporaba namreč ni preveč ekonomična. Bolje bi bilo, če bi z odpadki vrtnin pitali prasiče.

Vrtnarstvo na prvem mestu

Izredno ugodni klimatski pogoji, ki vladajo na obalnem področju, ter zahteve trga po raznih vrtninah nudijo kmetijski zadrugi vrsto lepih možnosti, da usmeri svojo dejavnost prav v to panogo kmetijske proizvodnje, toda načrtno in premišljeno. Zgodnji zaradižnik, krompir, grah, čebula, zelje, jagode, to so vrtnine, ki lahko v velikih količinah, marsikdaj tudi nekaj tednov pred uradnim začetkom pomladi, izkazujejo zelo ugodne cene v krajih, kjer je še zimsko razpoloženje narave, in zadovoljijo potrošnike. Izkoristiti bo zato treba vse prisojne in zavetne lege, ki jih pa ni malo, a so bile doslej slabo izkoriščene, in prav tako v večji meri kot doslej saditi vrtnine za industrijsko predelavo skupno s podsaideži, da bo res izkoriščena vsaka ped zemlje.

Kmetijska zadruga se še vedno bori z eno izmed osnovnih težav: pomanjkanje mehanizacije narekuje preveliko zaposlitev sezonske delovne sile, ki zahteva za svoj osebni življenjski standard (stanovanje, prehrana itd.) znatno več, kot bi stali stroji, ki bi sčasoma tudi vsaj pri nekaterih kmetijskih delih zamenjali človeka. Drugo vprašanje je, kako izbrati tista semena, ki najbolje rade v obalnem pasu. Prav zaradi dosedanjih nenačrtnih izbir in eksperimentov, ki so bili dragi,

se je KZ Koper odločila ustanoviti semenarski obrat z nalogo selekcioniranja avtohtonih domačih sortnih semen. Le tako bo moč odpraviti dosedanja riziko nizkih

hektarskih donosov pri tej ali oni kulturi. Zelo pomembno delo, bo imel tudi rastlinjak ob toplih gredah v Ankaranu, ker bo odpravil potrebo po velikih količinah to-

Vinogradništvo še vedno v zaostanku

Komaj slabih 9 odstotkov vseh kmetijskih površin zavzemajo vinogradi. Po izračunih zadnjih let pa je znašala vrednost vinogradniške proizvodnje v sedanjih koprski komuni od 23 do 27 odstotkov celotnega narodnega dohodka iz kmetijstva. Pri tem je treba priznati, da so vinogradi v privatnem sektorju zaradi opuščanja zelo slabo obdelani in zato hitro propadajo.

Treba bo krepko zastaviti lopato, kajti vinogradništvo ob slovenski obali ima bogate možnosti razvoja. Toda doslej je bil njegov razvoj precej stihistijski in bo treba začeto obnovo vinogradov bolj sistematično širiti. Tudi lanskoletni odkup vina je bil zadovoljiv, karovostno boljši, količinsko manjši kakor leta 1961, kar je bila posledica suše in tudi prepočasnega obnavljanja vinogradov.

Kmetijska zadruga ima tudi vinsko klet s polnilnico za polnjenje vina z letno zmogljivostjo okrog 1.800.000 litrov vina. Možno pa je z manjšimi investicijami povečati proizvodnjo vstekljenega vina za najmanj 20 odstotkov.

S kooperacijo v boljše hektarske donose

Koprski kmetijska zadruga si močno prizadeva krepiti socialistične odnose s kmetijskimi proizvajalci in pospeševati zasebno kmetijsko proizvodnjo v skladu z lastnim proizvodnim načrtom. Zato je svoje območje razdelila na pet okolišev — sektorjev: gračičski, ki zajema področje Gračiča, Brezovice, Črna gora do Ospa, bertovski, ki vključuje področje Bertokov, Dekanov, Ankarana, Pobegov in Pridvora, koprski, to je okolica Kopra in Vanganela, šmarski, v njem so vključene vasi Smarje, Gažon, Sergaše, Pomjan, Puče, Koštabona, Krkavce in Grintovec, ter marežanski okoliš z vasi Marežice, Truške, Boršt in Babiči. Ti sektorji v glavnem zajemajo področja nekdanjih petih kmetijskih zadrug, ki so se združile v KZ Koper, da bi kmetijstvo v koprski komuni dobilo večjih razmah. Vsak sektor ima svojega vodjo, ki skrbi za pospeševanje zasebne kmetijske proizvodnje in zlasti krepitve kooperativne odnose na vasi. Vodja okoliša usmerja usluge za oranje, rigoliranje, mlacen in skrb, da so kmetovalci pravočasno in zadostno preskrbljeni s semeni in reprodukcijskim materialom. Zato pa sklepa z zasebnimi proizvajalci kooperativne pogodbe za vrtnarstvo, vinogradništvo, sadjarstvo in živinorejo. Po sklenitvi takšne pogodbe ima zadruga možnost zjemati tržne viške na svojem področju in jih pravočasno plasirati na tržišče. Kolikor pa zadruga zasledi nesorazmerja med kulturami, pravočasno opozori kmetovalca, ki nato preusmeri svojo proizvodno dejavnost v pridelovanje bolj donosnega pridelka.

Sporedno z lastno proizvodnjo, odkupom kmetijskih pridelkov in razvijanjem kooperativnih odnosov investira KZ Koper v lastni režiji obnovo vinogradov, vlagi investicije za pridobivanje novih površin za vrtnarstvo in gradi rastlinjake za proizvodnjo sadik. V ta namen je lani delovni kolektiv vložil znatna sredstva za razširjeno reprodukcijo.

V minulnem letu se je dejavnost zadruga močno razširila in s pridobitvijo novih obratov je KZ Koper postala pomembna gospodarska organizacija v koprski komuni, ki bo letos lahko izvedla proizvodni plan v višini treh milijard dinarjev. Ekonomske enote zadruga so temeljito pripravile svoje proizvodno finančne plane za letos in pri tem upoštevale možnosti, ki jih nudita zemlja in podnebje kmetovalcem za intenzivno gojenje zgodnjih kultur. Seveda pa bo treba izboljšati odkupno in prodajno mrežo, čim bolj izločiti posrednike, da ne bo nepotrebnih razlik med odkupno in prodajno ceno. V zvezi s tem si v zadrugi prizadevajo ostvariti takšno gospodarjenje, da bodo vse ekonomske enote rentabilne, saj pogosto za to imajo, in da ne bo ena ekonomska enota živela na račun druge.

Proizvodno finančni programi proizvodnih enot vključno s semenogojstvom predvidevajo realizacijo v višini 580.499.000 din ter investicij v višini skoraj 64 milijonov dinarjev. Vloženi materialni stroški naj bi zajeli okrog 45,6 odstotka višine realizacije, osebni dohodki pa 50 odstotkov.

Zato se je zadruga marsikdaj znašla v neugodnem položaju, ko je ostala praznih rok pred onimi, s katerimi je sklenila pogodbo za to ali ono vrtnino.

Odkupne cene zgodnjih kmetijskih pridelkov so bile lani ugodne, saj so bile večje za 5 do 20 dinarjev, kot so bile leta 1961, pri krompirju pa celo za 80 odstotkov, kar ni bilo normalno.

Proizvodno finančni plan koprski zadruga predvideva, da bo znašal čisti dohodek 18,4 odstotka od planirane realizacije, medtem ko naj bi materialni stroški in nabavna vrednost blaga znašali najmanj 81 odstotkov. Z drugimi besedami: treba bo varčevati in paziti, da se bo vsak vloženi dinar kar najbolj obrestoval, ker samo en odstotek zmanjšanja materialnih stroškov znaša 27.070.000 din, in od teh bi okrog 20 milijonov vložili v lastne sklade, pri čemer bi bila družba udeležena z več kot šest milijoni dinarjev.

Od čistega dohodka bodo osebni dohodki udeleženi s 85,97 odstotka, skladi pa s 6,98 odstotka. A na vsakih 10 dinarjev vloženi obratni sredstev bo moč realizirati 305 dinarjev oziroma 57 din čistega dohodka in štiri dinarje za sklade. Na vsakih 100 dinarjev obratnih sredstev pa bo vrednost realizacije 552 dinarjev, to je 104 dinarje čistega dohodka in 7 dinarjev za sklade.

Več plemenske in klavne živine - več mleka in mesa

V obratu Mleko-Dekani pastirizirajo mleko po sodobnem postopku, tako da mu ohranijo vse njegove naravne odlike in mu podaljšajo dobo uporabe.

Oglejmo si nekaj podatkov, iz dela tega zelo pomembnega živilskega obrata.

Leta 1961 je obrat odkupil dva milijona 489.000 litrov mleka, lani 2.119.000 litrov. Mleko, predelano za široko potrošnjo: l. 1961 okrog 1.632.000 litrov, lani 1 milijon 862.000 litrov, posnetega mleka v letu 1961 približno 775 tisoč litrov, lani 252.000 litrov, predelane mleka v jogurt 78 tisoč litrov leta 1961 in lani 79 tisoč litrov, proizvedenega surovega masla leta 1961 57.000, lani komaj 17.000 kg.

Te številke povedo: razmerje med predelavo mleka v letu 1961 z letom 1962 ni zadovoljivo, posebno še, ker je njegova potrošnja narasla za 15 odstotkov. Zato bo nujno potrebno poskrbeti za povečanje mlečne proizvodnje v družbenem in zasebnem kmetijskem sektorju v območju koprski komune, kajti kupovanje mleka v oddaljenejših področjih ni ekonomično in tudi ne nudi zagotovila, da bo zadovoljeno zahtevam potrošnikov v turistični sezoni, ko je potrošnja mleka največja.

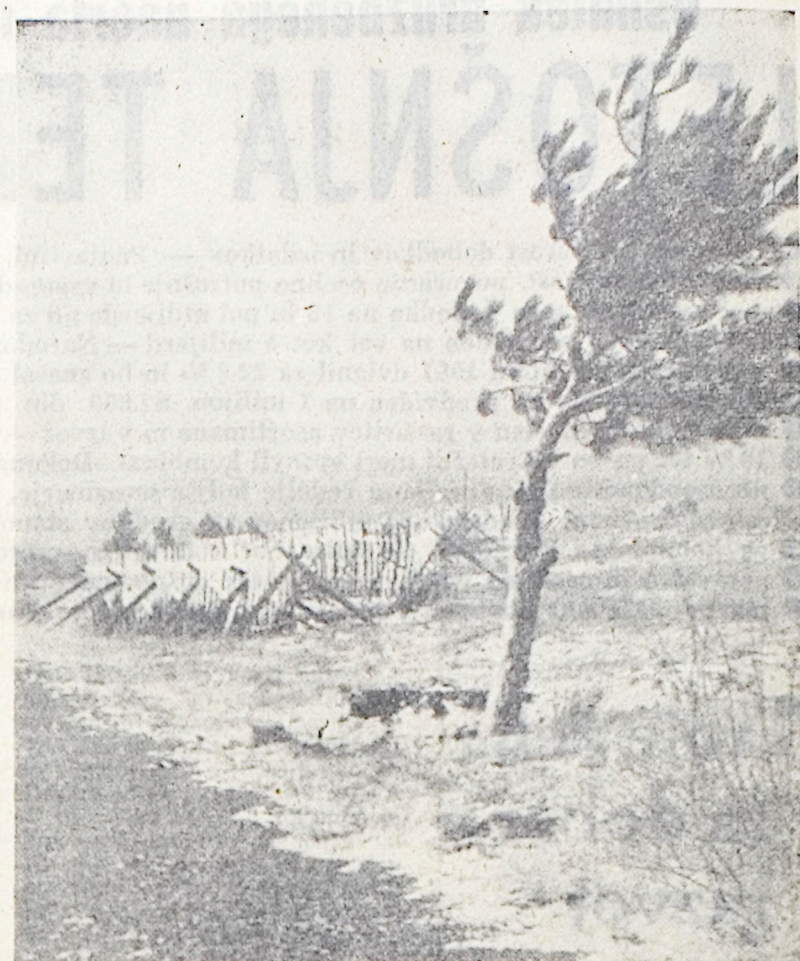
Kje je iskati rešitev? Kmetijska zadruga namerava v prihodnje v večjem številu rediti plemensko in klavno živino ter povečati kooperativne odnose z zasebnimi živinorejci. Eden glavnih problemov je, da je odkupna cena za mleko v primerjavi s cenami za močna krmila in zlasti za otrobe občutno prenizka. Mar ta ugotovitev ni odgovor na vprašanje, čemu ni med privatnimi živinorejci zanimanja za povečanje proizvodnje mleka?

Kmetijska zadruga goji tudi živino za zakol, ker podatki kažejo, da bo potrošnja mesa leta 1965 v koprski komuni dosegla že najmanj 1000 ton letno, v izolski 289 ton in piranski 390 ton. Zato namerava kmetijska zadruga uvesti pitanje mlade živine, da bi je ne, vsaj v toliki meri kot doslej, vozili iz oddaljenejših živinorejskih predelov. Zadruga pa bo v kratkem dala v promet klavnico v Dekanah in tako omogočila obalnemu področju nadaljnje izboljšanje preskrbe z mesom.

Skrb za kadre

Dokajljni problem je delovna sila. Izmed 850 zaposlenih jih je še precej nekvalificiranih in zato je kmetijska zadruga sklenila porediti razne strokovne tečaje na delovnem mestu, in to večmesečne tečaje o vrtnarstvu, vinogradništvu, sadjarstvu in tečaje za traktoriste. Absolventi teh tečajev bodo dobili priznanje polkvalificiranega in kvalificiranega delavca.

Razen tega si zadruga prizadeva pridobiti tudi nekaj novih kvalificiranih in visokokvalificiranih sodelavcev in v sezonskih mesecih delovno silo iz drugih občin in celo okrajev, ker je kmetijske delovne sile na obalnem področju premalo za izpolnitev planskih nalog. Sezonskim delavcem pa je treba nuditi primerno bivanje, in kar je najbolj pereče, treba je zgraditi stanovanja za veliko število stalnih delavcev kmetijske zadruga. Vse kaže, da bo moral novi statut občine Koper upoštevati pripombo kmetijske zadruga, ki utemeljuje gradnjo stanovanjskih enot tudi za njihove delavce, saj tudi oni ustvarjajo znaten delež sredstev stanovanjskega sklada in narodnega dohodka komune. Razen tega bi bilo prav, če bi pristojni organi uvideli, da previsoke obremenitve lastne kmetijske proizvodnje z dopolnilnimi družbenimi dajatvami otežujejo njeno razširjeno reprodukcijo, zlasti zaradi premajhne možnosti strojne obdelave in sorazmerno visokega števila zaposlenih.

Silovita zima je te dni pritisnila tudi v naše kraje. Ohromila je življenje celo na obali, da ne govorimo o višjih predelih, kjer je zlasti gospodarstva ostra burja s snežnim pršicem. Slika kaže, kako krivi samotni bor ob glavni cesti od Divače proti Senoščam

■ V Sloveniji je 8633 kmetij, na katerih žive ostareli, za delo nesposobni ali delno sposobni družinski člani. Od teh kmetij je 4307 hribovskih ter 4326 v nižinskih predelih.

■ Republiška komisija za pridobivanje in urejevanje kmetijskih zemljišč za družbeno proizvodnjo je ugotovila, da se je v decembru višina odobrenih kreditov za odkup zemlje povečala od 6 tisoč na 20 tisoč hektarov. Doslej so z že odobrenimi krediti in sredstvi kmetijskih skladov občin odkupili okrog 4 tisoč hektarov dobre zemlje.

■ Zvezni družbeni plan za letošnje leto med drugim predvideva povečanje kmetijske proizvodnje za 10 do 11 odstotkov v primerjavi z lanskim letom. Zato pa bodo potrebni številni ukrepi, kakor so na primer pravičen odnos cen med kmetijskimi pridelki in industrijskimi izdelki, ki so namenjeni kmetijstvu; organizacijska ureditev družbenih gospodarstev in njihova odločna usmeritev na boljše izkoriščanje zmogljivosti; razširitev družbenih obdelovalnih zemljišč; razširitev kooperacije; naglo odstranjevanje slabosti v zadrugah in vključevanje posestev ter podjetij živilske industrije v kmetijsko proizvodnjo.

■ Zvezni gospodarski organi proučujejo možnost, da bi z dodeljevanjem premij stimulirali kmetijske organizacije k večji proizvodnji nekaterih osnovnih vrtninskih kultur. Predlagajo tudi, da bi premije za proizvodnjo krompirja, čebule in še nekaterih vrst vrtnin dodeljevali individualnim proizvajalcem, ki organizirajo proizvodnjo s socialističnimi posestvi. Po mnenju kmetijskih strokovnjakov bi bil ta ukrep ekonomsko upravičen že zaradi tega, ker dajemo vsako leto znatna devizna sredstva za uvoz krompirja in vrtnin.

Preveč izostankov zaradi bolezni

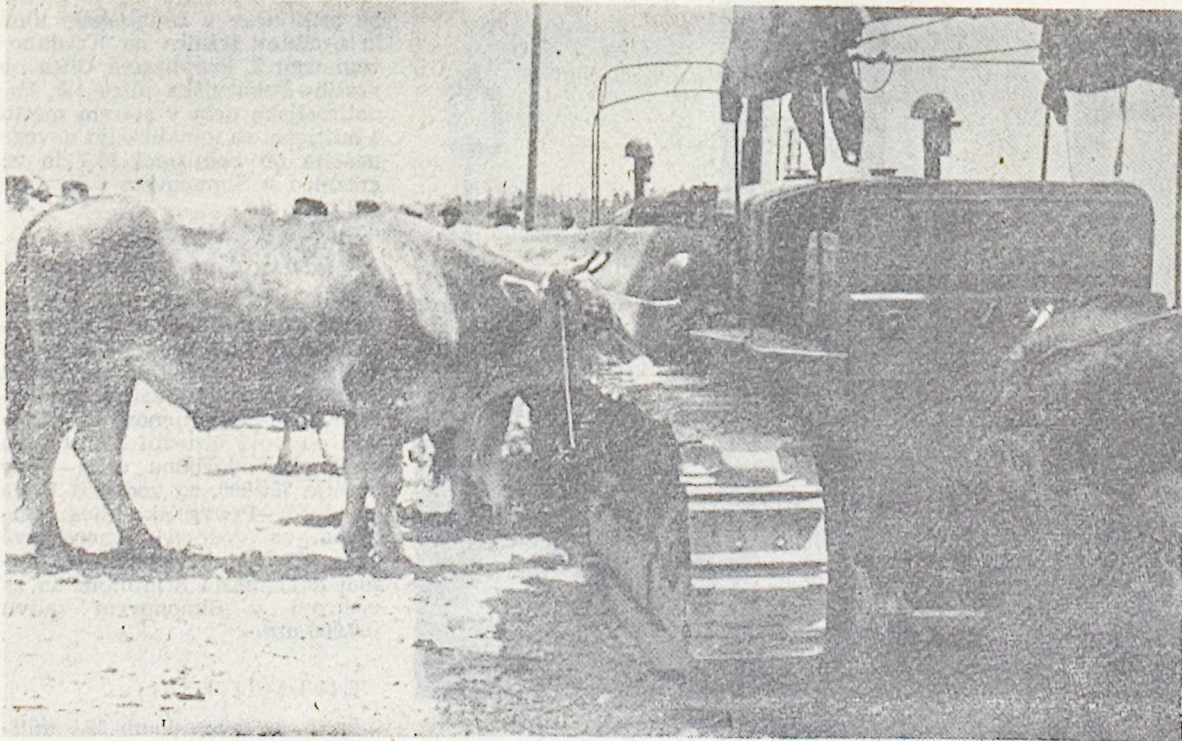
Stanovanjsko vprašanje in higiensko tehnično varstvo pri delu je problem številka 1.

Kmetijski delavci, ki delajo od zore do mraka, ko stiska mrz in piha burja, ko sonce žge, nimajo potrebnih osebnih in drugih zaščitnih sredstev (dežni plašči, gumijasti škornji za tiste, ki delajo na polju in blatnih izkopih, zaščitne obleke tistih, ki imajo opravka z umetnimi gnojili ter škropivi, so neprimerne itd.). Zato ni čudno, če so v desetih mesecih lanskega leta zabeležili kar 81 poškodb pri delu in da je bilo med 1. julijem 1961 in 30. septembrom 1962 izgubljenih zaradi obolenj in nezgod pri delu 11.290 delovnih dni. Mesečno povprečje bolezenskih izostankov z dela je znašalo 761 dni, po trajanju bolezni pa je bilo 92 odstotkov takih obolenj, pri katerih je bolezen trajala do 30 dni. Zato je zaradi nadomestil v času bolezni bilo izplačanih skoraj 8,5 milijona din.

Te ugotovitve so vodstvu kmetijske zadruga narekovala, da je začelo z vso odločnostjo izvajati akcijo za izboljšanje higienske tehnične zaštite, saj bi naraščanje boleznin v veliki meri vplivalo na izvršitev obsežnih planskih nalog.

V koprski kmetijski zadrugi je v zadnjem času zelo zaživel delo družbeno političnih organizacij. Doslej so priredili 16 razgovorov o predosnutku ustave in sindikalna podružnica se je temeljiteje lotila svojih nalog od proučevanja in utrjevanja samoupravljanja v okviru ekonomskih enot do strokovnega in družbeno ekonomskega izobraževanja delavcev, spremljanja izvedbe načel o delitvi čistega in osebnega dohodka in reševanja stanovanjske problematike.

Komite Zveze komunistov, ki šteje 121 članov, je te dni organiziral posvetovanje po obratih o nalogah pri izpolnjevanju plana, ki bo letos zahteval še več prizadevanj slehernega člana kolektiva v povečanju produktivnosti in proizvodnje. Komite ZKS se je ponovno zavzel za seznanjanje delovnega kolektiva o izpolnjevanju delovnih obvez in za posledno izvajanje osnovnih postavk proizvodnega plana. Mladinska organizacija, ki šteje 115 članov, pa bo ob sodelovanju z Ljudsko univerzo organizirala za mlade proizvajalce šolo za življenje in ustanovila klub mladih proizvajalcev, ki bo vzgajal mlade ljudi za prevzem odgovornih nalog v delavskem upravljanju zadruga.

Sodobna idila na vasi

Jadran

naročite tudi svojem in prijateljem v tujini!

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR V KOPRU SI PRIZADEVA ZA UREDITEV MESTA

Bodo napotila uresničena?

Oddelek za komunalne zadeve in gradnje Občinskega ljudskega odbora Koper je imenoval posebno komisijo, ki naj bi pregledala trge, parke in parkirne prostore v mestu in predlagala njihovo ureditev ter odstranitev vseh pomankljivosti. Komisija (Stane Zitko, Ernest Jerman, Stane inž. Valič, Marjan Milčič, Marijan Bentič, Nedeljko inž. Zic, Polde Jerman, Stojan Plesničar in Filip Cihua) si je nekatere mestne probleme že ogledala in se tudi zednila za naslednja priporočila:

■ Trg pred gostiščem Pri stadionu je treba kompleksno urediti tako, da se porušijo vsi provizorično postavljeni objekti razen javne tehtnice. Tako razširjen prostor je treba utrditi ter ga urediti za začasno parkiranje tovornih motornih vozil glede na naraščajoči promet v koprskem pristanišču. Parkiranje osebnih motornih vozil na tem mestu ne bo dovoljeno. Za parkiranje tovornjakov na tem prostoru pa naj se uvede primerna pristojbina, s katero naj bi bila financirana nadaljnja ureditev tega trga.

■ Parkirni prostor za osebnih avtomobile ob morju pred ho-

telom Triglav je treba od sedsedsele ceste do sedanje avtobusne postaje primerno zavarovati na vsej obali, po potrebi pa še naprej onkraj carinarnice. Zavarovalne naprave morajo ustrezati prometno varnostnim, pa tudi estetskim in urbanističnim zahtevam. Izdelava je bila poverjena inž. Valiču. Z ureditvijo začeti še ta mesec.

■ Nujno je treba urediti Pristaniški trg s parkom na mestu, kjer je še vedno betonarna podjetja Gradis. Glede na potrebe podjetja Luka Koper lahko Gradis še naprej uporablja ta prostor, toda najpozneje do 25. aprila letos, ko bo zadnji čas za ureditev prostora s parkom in vse okolice na tej strani obale in na pomolu. Do tega termina mora

Luka Koper odstraniti deponirani material in vzpostaviti površino v prejšnje stanje. Obstoječo leseno takoj, ker silno kvari splošno ograjo pa je treba odstraniti že estetsko podobno mesta. Priporočilo je komisija utemeljila z dejstvom, da predstavljajo skladi in kupi lesa sredi mesta stalno požarno nevarnost — ne glede na to, da je ta prostor edini še na razpolago za parkiranje avtobusov, ki se zlasti v turistični sezoni v vsak dan večjemu številu zadržujejo v Kopru.

■ Komunalni servis naj ukrene vse potrebno, da se odstrani pomola in obale pri carinarnici deponirani material koprskih podjetnic pomorske agencije Jadrolinije z Reke in pristaniške Ljudske milice.

MED ENIMI IN DRUGIMI POTREBAMI

nesmiselna nasprotja

V našem gospodarskem razvoju se nam pojavljajo med posameznimi dejavnostmi določena nasprotja, ki ponekje kot huda coka zavirajo sprostitve še neizkoriščenih možnosti. Naj omenimo le prometni davek na polproizvode, ki resno ovira sprostitve širših kooperativnih odnosov zlasti v naši industriji. Med seboj se tepe tudi davčna politika občinskih ljudskih odborov in njihovo prizadevanje za razvoj obrti, gostinstva in turizma. Dalje je znano, da z velikimi stroški in premijami izvažamo meso v tujino, da pa nismo še znali dovolj oceniti in izkoristiti dejstva, da to meso prodajamo po domala trikratni redni izvozni ceni prav tako za devizne dinarje v vseh mesnarah vzdolž jugoslovansko-italijanske meje.

Se eno nesmiselno nasprotje pa bo prišlo do izraza spet zdaj pred začetkom nove turistične sezone. V naših krajih bo cela vrsta novih turističnih gostinskih objektov in manjših gostinskih obratov, poleg že obstoječih. Zal pa se bodo mimo nekaterih še naprej vozili turisti, ne da bi zanje vedeli, ker si njihove uprave in delovni kolektivi ne morejo privoščiti

hudih izdatkov za opozorilne napisne table ob cestah, ker gredo ti stroški v stotisoče. Tudi ta nesmisel bo treba odpraviti in najti za financiranje dejavnosti cestnih podjetij druge virov, medtem ko bo pri napisnih tablah ob cesti treba obvezno paziti le na okusno izdelavo in njihov estetski videz.

VEČ O KNJIGAH ZALOŽBE LIPE — VEČ O KNJIGAH ZALOŽBE LIPE — VEČ O KNJIGAH

D. H. Lawrence: Ljubimec Lady Chatterley

David Herbert Lawrence (1885 do 1930) je podrl iz okvira angleške literature v svetovni sloves po zaslugi svojega globokega poznavanja in odkritega prikazovanja ženske duše (Sinovi in ljubimci, Mavrica, Zaljubljeni žene). Njegova psihanalitična dela so ga pripeljala v bližino avstrijskega psihologa Freuda, ki vidi v vsem človekovem ravnanju in nehanju ka- žipot k njegovi najgloblji strasti: libidu in erosu. Človek je po Freudu v svojem obnašanju in željah veren sluga svojih nezatrlih in zatrtih gonov in strasti, in če jih ne more uresničiti, se mu porodi občutek manjvrednosti, na katerega potem reagira s še bolj vsiljivo dejavnostjo ali pa s pasivnostjo.

Lawrence je človek bitje, ki se bori proti nesmislu s tem da utrljuje svojo razmajano vero v bodočnost. In kaj je bodočnost, če ne človekovo potomstvo, ki naj uresniči tisto, o čemer si predniki upajo komaj sanjati! Zato je boj za otroka in potomstvo v junaki-nji tega romana tako razburkan. Razburkan je tudi njen boj za človeka vredno čustveno življenje s človekom, ki ga ljubi tako duhovno kot telesno. S tem bojem se je Connie Chatterley trgala iz krempeljv nesmisla.

Takoj v začetku romana beremo: »Živimo prava pravzaprav v žalosnem času, čeprav ga ne maramo jemati tragično. Doživeli smo katastrofo in obležali med razvalinami: začneli smo si postavljati nove hišice, da bomo imeli nekaj malega novega upanja. Vendar je to precej težko delo: nikjer več ni gladke poti v prihodnost, zato hodimo naokoli in lezemo čez ovi-

re. Moramo živeti, pa če se je ne vem koliko svetov podrla.«

Tak brodomol v podretem starem svetu je doživela Connie Chatterley. Prva svetovna vojna ji je uničila vse upanje v naravno družinsko življenje, ker je njen mož Clifford zaradi poškodb v vojni ostal hrom in brez upanja na potomstvo. Bilo ji je 23 let in mu je hotela »ostati zvesto ob strani« vse življenje, vendar ni mogla preseliti svojega pristnega klca v pravo življenje, katerega podlaga je zdravo duhovno in telesno sožitje med moškim in žensko. In tako se ji ob moči invalidu proti vsem pravilom aristokratske družbene plasti, ki ji pripada, porodi ljubezen do nekoliko vase zaprtega in podobno kot ona nad življenjem razočaranega, a življenjsko izkušnega in treznega gozdarja Mellorsa. V tej ljubezni spozna, da je moževa ljubezen do nje kruta in nečloveška laž, ker ji prepoveduje zdravo živeti, da je laž vsa aristokratska vzvišenost nad »nepo- membno in neustvarljavo rajo«, da je laž vsa njena preteklost in resnica samo ljubezen do gozdarja in do otroka, ki se ji poraja pod srecem. Iz teh razlogov zapusti moža in si »začenja postavljati novo hišico« upanja z ramo ob rami z Mellorsom. Roman se zaključuje s čudovitim Mellorsovim simboličnim pismom, v katerem ji razlaga težave, s katerimi se bosta morala spoprijeti v življenju, iz katerega pa sije neuglasna vera v Lepše in Pravičnejše in Ljubezne.

V tem optimističnem boju za okretno okolico pa je tudi nekaj mesta, o katerih bi terjalec porokle, »da jih je vdihnil zlodje. Gre za pesniške, a konkretne opi-

se najintimnejših doživetij in občutij, ki jih lahko doživlja le sproščena ljubica. Če pomislimo na podobne opise v svetovni literaturi, n. pr. Hemingwayev opis prvega srečanja med Jordanom in Mario, je na diani, da je Lawrence plačal s temi prizori dolg Freudu in njegovi trditvi o primarnosti libida. Seveda zaradi teh mest ne moremo pisatelja obsojati kot naturalista v slovenskem pomenu besede (naturalizem je brazdanje po spolnosti). Pri psihanalitičnem romanu pisatelj res opisuje tudi manj prijetne dogodke, a mu je vedno pred oči izhodišče: boj junaka s psihološko utepenostjo — pri naturalističnem romanu 19. stoletja so dostikrat spolnosti same sebi namen, tako da se ob njih zgubila izhodiščni namen naturalista pri takem pisanju: prikaz socialnega zla.

Za konec še marginalija! Pogumen korak založbe Lipa, da je izdala roman v necenzurirani izdaji, je bil zaradi spodsrljaja v opremi (le ščitni ovitek, medtem ko je notranja oprema istega avtorja, posebno v polusnju, izredno dobra) nekje sprejet tako, kot da je važna lupina, ne pa vsebina. Zaradi res ne lepega ščitnega ovitka je nekdo v Delavski enotnosti odkril celo sploh prevodni jezik, dasi je jezik več kot odličen. Takega herostratsva je zmogel le tisti, ki vina ne pokuši, pa pravi, da je kislo. Iščimo na pojavu najprej pozitivne stvari in jih postavljamo na sonce vsem na oči, a tudi slabih ni treba zamočati; povemo jih, a je zato, da bi tembolj poudarili pozitivno stran pojavi!

JOŽE HOČEVAR

KONFERENCA O LOVSKEM TURIZMU V PULJU

Za enoten nastop Primorske in Istre

Prihodni mesec se bodo zbrali na razgovor o izvajanju inozemskega lovskega turizma na področju Primorske in obeh Ister v Pulju predstavniki lovskih zvez Reke, Pulja, Kopra, Postojne in Gorice, da bi se dogovorili o skupnih stališčih in enotnem nastopu do številnih gostov-lovcev iz Italije, ki redno vsako leto prihajajo k nam na lov. Na konferenci bo govora o vskladitvi cen za posamezna lovišča in uplenjeno divjad, o odnosih in disciplini pri izvajanju lova, o načinu vplačevanja odstrelnine, o načinu izvajanja lova (osebni odnosi, strelna orožja, vabila, psi in podobno). Posebna točka dnevnega reda bo posvečena gospodarskim vprašanjem in razvoju lovišč v zvezi s katastrsko ureditvijo, bonitiranjem in obogatitvijo z uvažanjem intenzivnih dejavnosti, kakor so ekonomije, voliere in farme za vzgajanje žive pernate divjadi.

Puljska Zveza lovskih društev ima letos v načrtu dohodek okrog 75 milijonov dinarjev iz lovskega turizma, medtem ko bodo ostale ustvarile okrog 20 milijonov deviznih dinarjev iz tega naslova. Nekaj časa bodo udeleženci konference posvetili tudi spremembam v lovski organizaciji, ki jih glede na doseženo stopnjo razvoja zahteva današnji čas.

Konferenca se bodo udeležili tudi predstavniki republiških lovskih zvez Slovenije in Hrvice in zastopniki glavnega odbora Lovske zveze Jugoslavije iz Beograda. Imela pa bo v svojem drugem delu mednarodno obeležje, ker so nanjo povabljeni tudi predstavniki tržaškega lovskega kluba in federacij italijanske lovske organizacije iz Trsta, Gorice in Udina.

Sklepi in priporočila konference bodo prav gotovo vnesli obilico sprememb v izvajanju ino-

zemskega lovskega turizma in tudi sprememb v lovske organizacije Primorske in Istre nasploh.

Puljsko konferenco bo kot gostitelj organiziral upravni odbor tamkajšnje zveze lovskih društev tega okraja in je logično nadaljevanje podobne prve konference v Portorožu oktobra lani, kjer so na začetku lovske sezone na malo divjad sprejeli načelo skupnega dogovarjanja za izvajanje lovskega turizma na področju Primorske in obeh Ister. Sestanek je tedaj organiziral upravni odbor koprskih lovske zveze.

Pobudo za skupen nastop in dogovarjanje za izvajanje inozemskega lovskega turizma in politike v lovstvu nasploh na področju Primorske in Istre, kjer so največji pogoji za razvoj te dejavnosti, je treba vsekakor z veseljem pozdraviti, ker obeta prinesiti vsej naši družbi dokajšnjo korist.

NE ZAVIRAJMO ZASEBNEGA GOSTINSTVA, KJER NI MOGOČE VZPOSTAVITI DRUŽBENIH OBRATOV

Trenutna korist prinaša daljnosežno škodo

V preteklem letu se je zgodilo prvič, da je število italijanskih državljanov v malem obsejnim prometu preseglo število jugoslovanskih. To dokazuje, da se je mali obsejni promet z Italijo preorientiral v našo korist. Če pa pregledamo prehode italijanskih državljanov po blokih in njihovo usmeritev, bomo opazili, da je ostalo še veliko možnosti za njihovo pritegnitev slabo izkoriščenih ali celo povsem neizkoriščenih. Dobro je znano, da prihajajo italijanski lastniki propustnic k nam iz različnih vzrokov, med katerimi so čedalje pomembnejši razni nakupi, prihajajo pa tudi zaradi oddiha, še posebno ob nedeljah in praznikih, ter bi prihajali v še veliko večjem številu, če bi mi imeli boljše organizirano gostinstvo.

Pomanjkljivosti je v našem gostinstvu več, in o njih je bilo že veliko govora pred raznimi forumi in v tisku, vendar ne bo odveč, če se znova dotaknemo vsaj dveh glavnih. Prva je v tem, da imamo prav v pasu malega obsejnega prometa še celo vrsto krajev brez gostiln. Ker celotenski promet ne dovoljuje ustanavljanja gostiln socialističnega sektorja v vsakem kraju, je mogoča rešitev tega vprašanja samo v zasebnih obratih. Da smo jih v marsikaterem kraju izgubili ali jih ne moremo na novo dobiti, je

v prvi vrsti kriva napačna splošna in posebej davčna politika naših občin. Nekatere so zavzele do zasebnih gostiln sploh negativno stališče, ker so jih presojale nekako dogmatično, obratujejo pa so obremenjevale s takimi davčnimi dajatvami, da so morali gostilničarji slepariti ali pa vrniti dovoljenja.

To se je dogajalo in se žal še dogaja kljub nasprotnim stališčem naših političnih in gospodarskih vodstev, vse do izvršnega sveta republike in republiške gospodarske zbornice. Zaradi tega naj občine resno premislijo, kaj je pametneje, zavirati možnosti še večjega priloka prehodnikov v malem obsejnim prometu in večjega zaustavljanja tranzitnih turistov v naših krajih ter izgubljati dohodka, ali pa pospešiti mali obsejni in sploh turistični

promet ter privajati v blagajne sicer manjše, a zagotovljene davkatve. Da je pametno le drugo, je izven dvoma. Mnenja smo, da bi bilo treba celo izdatno stimulirati odpiranje novih zasebnih gostiln povsod tam, kjer je poslovanje socialističnih obratov iz znanih razlogov neprimerno ali nemogoče. Kazalo bi nemara omogočiti zasebnikom celo kreditne za ureditev novih gostiln, seveda ob kontroli izpolnjevanja obratnih predpisov in kvalitete uslug.

Na drugi strani bi pa bilo treba prisiliti tako socialistične kot zasebne gostinske obrate, da poskrbe za kulturno strežbo, kvalitete jedi in pijač ter solidne cene. Vsi dobro vemo, da so prav slabe kvalitete uslug in zlasti še alkoholnih pijač in njihove pretirane cene tista coka, ki najbolj ovira večji dotok gostov s propustnicami in tranzitnih turistov ter s tem zmanjšuje tudi pritok deviznih dinarjev.

V ŠMARJU NA VIPAVSKEM DOGRAJUJEJO

Edinstvena podjetnost gasilcev

Prejkone je gasilsko društvo v Šmarjah na Vipavskem edinstven primer, ki kaže, kako se naši ljudje iznajdljivo kopljejo iz težav materialnega značaja. Sredstva so pri nas še zelo skopo odmerjena za nekatere družbene dejavnosti, s preobilico denarja se pa nobena organizacija ne more pohvaliti. Čeprav so gasilci še kako potrebni našemu gospodarstvu, saj so obvarovali že za milijarde dinarjev ljudskega premoženja pred

uničujočim požarom, pa vendarle niso še tretirani v skladu s svojo vlogo in pomenom zlasti za naše gospodarstvo. Njihova oprema je še kaj skromna, omejena le na najnujnejšo dejavnost celo po večjih središčih, da ne govorimo o manjših krajih.

No, in v takšnih težavah so člani gasilskega društva Šmarje na Vipavskem prišli na misel, da bi ustanovili neko pridobitno dejavnost, s katero bi ustvarili potrebna sredstva za opremo in svoje prostore. Zaprošili so občinski ljudski odbor in že pred leti dobili v najem 4 ha obdelovalne zemlje iz splošnega ljudskega premoženja. Na zemljišču so uredili pravo kmetijsko ekonomijo, kjer v »prostem času« kolektivno delajo in proizvajajo vrtnine ter druge kmetijske pridelke. Imajo tudi lasten akacijev nasad, iz katerega pridobivajo kolje za vinogradnike. Vse svoje kmetijske pridelke vnovčujejo v Ajdovščini in drugod, akacijev kolje pa preko podjetja Primorje eksportirajo izvažajo v Italijo. Z izkupičkom so že nabavili najnujnejšo gasilsko opremo, motorko in gasilski avto.

Niso pa se ustavili le pri tem. Zdalj z združenimi močmi — pomagajo jim pri tem vsi vaščani — gradijo gasilski dom, ki so ga že spravili pod streho. Ob njem pa grade hkrati tudi dvorano za sestance in prireditve, ki bo, bodoče žarišče kulturnega in sploh vsega družbenega življenja v tej znani primorski partizanski vasi. Nekaj sredstev za izpolnitev njihovega velikega načrta so prispevali občinski ljudski odbor Ajdovščina, gasilski sklad bivšega goriskega okraja in zavarovalni zavod v Novi Gorici. Šmarski gasilci pa so skupaj z ostalimi vaščani vložili še lastnih sredstev in prostovoljnega dela ter drugih storitev za dvakrat večjo vrednost, kakor pa znašajo vložena družbena sredstva.

Vsekakor zasluži ta edinstveni primer iznajdljivosti in vztrajne težnje k napredku le s pomočjo lokalnih virov in možnosti vse priznanje in tudi javno pohvalo, pa tudi obilo posnemanja povsod tam, kjer si občani tudi ob večjih možnostih nočejo zavirati rokavov in s lastnimi silami izboljšati življenjskih pogojev.

TREBA JE NUJNO UREDITI VOLILNE IMENIKE

Občani, sodelujte!

Javna vseljudska razprava o osnutkih zvezne in republiške ustave gre h kraju. Pričakovati je, da bosta zvezna in republiška ustava kmalu sprejeti. Tedaj bodo razpisane splošne volitve, na katere se moramo temeljito pripraviti. V tej zvezi je svet ObLo Koper za občo upravo in notranje zadeve razpravljal o stanju volilnih imenikov. Ugotovil je, da so bili volilni imeniki zadnjikrat prepisani leta 1958. Od tedaj je bilo glede na veliko dinamiko selitvenega gibanja prebivalstva na območju mesta Koper veliko sprememb, ki jih žal občani niso redno prijavljali. Volilni imenik torej ne ustreza več dejanskemu stanju volivcev in ga je zato treba v skladu z določbami 17. člena zakona o volilnih imenikih prepisati. Za ureditev volilnega imenika bodo uslužbenci ObLo Koper preverjali podatke neposredno na terenu. Zato prosimo občane mesta Koper in okolice, da v tej akciji sodelujejo, kajti prvi pogoj je, da bodo volitve v redu in nemoteno potekale, da imamo urejen volilni imenik. To je v splošnem interesu in v interesu vsakega občana, da bo na dan volitev čimlažje opravil svojo državljansko dolžnost.

Sodnik je prekršil obveznost

(Kakšna škoda nastaja, kadar občani ne opravljajo vestno zaupanih jim funkcij)

Drugi odstavek 29. čl. predložitve republiške ustave določa, da mora vsak nosilec javne ali družbene funkcije zapovedati mu dolžnost izvrševati vestno in je osebno odgovoren za njeno izvrševanje. Kakšne posledice nastanejo, če državljani svojih družbenih funkcij ne izvršujejo tako, kot bi jih morali, kaže naslednji primer:

Dne 16. I. 1963 je bila pred okrožnim sodiščem v Kopru razpisana javna glavna obravnava zoper obtoženca, ki ga javni tožilec obtožuje, da je s kuhinjskim nožem prizadejal lahke telesne poškodbe dvema osebam. Istočasno pa je obtoženec — po svojem odvetniku — obtožil oba oškodovanca, da sta njemu prizadejala težke telesne poškodbe.

Na glavno obravnavo ob 7.30 uri je prišlo sedem povabljenih prič iz raznih krajev okraja, ena celo iz Gaberja pri Ajdovščini. Prišli so prav tako vsi trije obdolženci in dva odvetnika, prvi iz Kopra, drugi iz Postojne. Zaman so čakali tudi strojepiska, javni tožilec, vestni porotnik, ki je prišel iz oddaljenega kraja, in predsednik senata.

Glavna obravnava se ni mo-

gla začeti, ker eden od sodnijskih porotnikov ni prišel. Sodni uslužbenci so morali nato na hitro poiskati drugega porotnika, nekoga iz bližine, če le bi moglo iz Kopra. Začelo se je divje telefoniranje na vse strani. Obravnava se je začela ob 9.15 uri.

Zaradi izostanka enega človeka, ki se mu ni zdelo vredno niti opravičiti se, je moralo čakati in izgubljati dragoceni delovni čas 16 ljudi.

In kdo bo plačal stroške? Odvetnikom gre za vsako začetno uro po 300 din. Če se zamudijo izven svoje pisarne 6 ur, jim pripada 1000 din zaradi odsotnosti. Pripadajo jim potni stroški in dnevnica, računavajo pa za vsak pristop na glavno obravnavo tudi pavšal od 3000 do 6000 din, ki jim gre za zagovor pred tročlanskim senatom okrožnega sodišča.

Pričam je potrebno za ves izgubljeni čas plačati tako, kot da so na delu. Tistim, ki niso v delovnem razmerju, pa je prav tako potrebno dati določeno odškodnino. Državljan, ki se odzove pozivu oblastvenega organa, ne sme trpeti škode. Samo po sebi je razumljivo, da se na vsa izplačila pričam

in drugim udeležencem plačajo tudi odgovarjajoči družbeni prispevki.

Stroški so torej veliki in se običajno zvečajo z vsako izgubljenim minuto.

Po zakoniku o kazenskem postopku mora stroške postopka plačati obtoženec, če je spoznan za krivega. Plačati bo moral tudi te stroške, ki so nastali brez njegove krivde. Če bo oproščen, pa jih bodo morali plačati delovni ljudje, ki ustvarjajo sredstva za proračun.

To pa še ni vse. Zaradi pogostega izostajanja sodnikov porotnikov izgubljajo sodišča toliko časa, da to v znatni meri doprinese k počasnemu sodnemu poslovanju, ki je splošno znano. Gorje pa tistemu, ki ga čuti na svojih ramah, ko se bori za kako svojo pravico.

Zato naj občani — oziroma njihovi predstavniki v občinskih in okrajnih skupščinah — temeljito pomislijo, komu poverjajo sodno funkcijo. In sodnik porotnik je sodnik!

Čimprej bi bilo treba učinkovito uresničiti tudi določbo citiranega ustavnega določila: »... in je osebno odgovoren za izvrševanje funkcije«. P. D.

Mala kronika iz naših komun

ROJSTVA

V koprski porodnišnici so rodile: Sabina Umer iz Dobrave — deklica, Marija Bolčina iz Kopra — deklica, Giljola Borštnar iz Pirana — deklica, Darinka Kotušek iz Kopra — deklica, Adrijana Požar iz Ankaran — deklica.

V postojnski porodnišnici so rodile: Irena Bavdaž iz Nove Gorice — deklica, Julija Čermelj iz Vipave — deklica, Diana Križaj iz Nove Gorice — deklica, Klara Bazilija iz Sempasa — deklica, Zofija Peternej iz Volče drage — deklica, Ana Stanovšek iz Postojne — deklica, Jozefa Hattič iz Velikih Blokh — deklica, Marija Svagelj iz Kobdilja — deklica, Danijela Lozar iz Oseka — deklica, Marija Staroveški iz Grahovega — deklica, Ana Rešeta iz Vipave — deklica, Marija Cotič iz Dornberka — deklica, Jozefa Kranjc iz Ajdovščine — deklica, Olga Blažič iz Hudega Loga — deklica, Jolanda Djuretich iz Nove Gorice — deklica, Marija Jezeršek iz Dolnje Košane — deklica, Alojzija Purkart iz Gornje Otave — deklica, Milena Hribljan iz Gornje Otave — deklica, Franciška Stefančič iz Podkrajca — deklica, Kristina Kompara iz Lokavca — deklica, Marija Vilič iz Mohorinova — deklica, Doroteja Hlad iz Postojne — deklica, Milena Rus iz Sempasa — deklica, Hilda Kogoj iz Sela — deklica, Angela Banovič iz Senožeč — deklica, Marija Grosar iz Lenkavca — deklica, Tončka Intihar iz Babnega polja — deklica, Franciška Komar iz Vojkovega — deklica, Jozefa Dragičević iz Rakete — deklica, Cecilija Kraševac iz Stomaža — deklica.

POROKE

V Kopru so se poročili: Velimiro Gustin, trgovec iz Trsta in Franciška Vida Novak, uslužbenka z Reke; Ma-

Turistično društvo Postojna razpisuje natečaj za

NAZIV

NOVEGA HOTELA V POSTOJNI

Ime naj poudarja značilnost turističnega kraja, maksimalno število črk do osem in naj bo lahko izgovorljivo za tujca.

Nagrada 25.000 din

Rok do 25. februarja 1963. Predloge pod šifro dostavite na naslov: Turistično društvo Postojna. Izid natečaja bo objavljen v Slovenskem Jadranu. Informacije v Turističnem uradu, tel. 66

RAZPIS

Svet stanovanjske skupnosti Izola

razpisuje delovno mesto

TAJNIKA

Pogoji: višja strokovna izobrazba ali srednja z večletno prakso na vodilnih mestih. — Plača po pravilniku o delitvi čistega in osebnega dohodka. — Kandidati naj pošljejo ponudbe z opisom dosežanih zaposlitev na Stanovanjsko skupnost Izola.

rija Načinovič, delavka iz Pobegov in Pavel Bordon, pleskar iz Pobegov; Marija Valenčič, uslužbenka iz Elerev in Umberto Hrovatin, mehanik iz Elerev; Ana Zugelj, uslužbenka iz Kopra in Rugero Krmac, šofer iz Ljubljane.

V Izoli so se poročili: Pjerina Bordon, delavka iz Izole in Fabio Božič, šofer iz Izole; Elda Božič, gospodinja iz Baredov pri Izoli in Graziano Crevatin, delavec iz Milj.

V Sežani so se poročili: Danica Maravič, gospodinja iz Sežane in Dragoljub Milanović, podoficer JLA iz Sežane.

V Postojni so se poročili: Andrejina Penko, uslužbenka iz Grobišča, in Ivan Fajdiga, uslužbenec iz Malega otoka; Tatjana Marija Srebot, profesorica iz Ljubljane in Albert Rejec, publicist iz Ljubljane.

SMRTI

V koprski občini so umrli: Maks Sušek, star 55 let iz Kopra; Anton Bizjak, star 66 let iz Ospa; Jože Jurinčič, star 78 let iz Bertokov; Adolf Pelicon, star 63 let iz Kopra; Dean Favento, star 16 mesecev iz Kopra.

V Izoli je umrla: Marija Benvenuti roj. Degrossi, stara 84 let, družinska upokojenka iz Izole.

V sežanski občini sta umrli: Katarina Urbančič roj. Čehulec, stara 89 let iz Sežane; Fortunat Pravica, star 49 let iz Pečin pri Tolminu.

V Ilirskobistriški občini so umrli: Tatjana Božič, stara 15 mesecev iz Saborj; Ivan Senkinc, star 59 let, upokojenec iz Ilirske Bistrice; Jozefa Cekača, stara 62 let, gospodinja iz Dolenc; Jože Tomšič, star 77 let, kmet iz Knežaka; Marija Zelo, stara 85 let, prevzličarica iz Bača; Franc Urh, star 80 let, upokojenec z Janeževskega brda; Ivan Sabec, star 82 let, kmet iz Ratečevega brda.

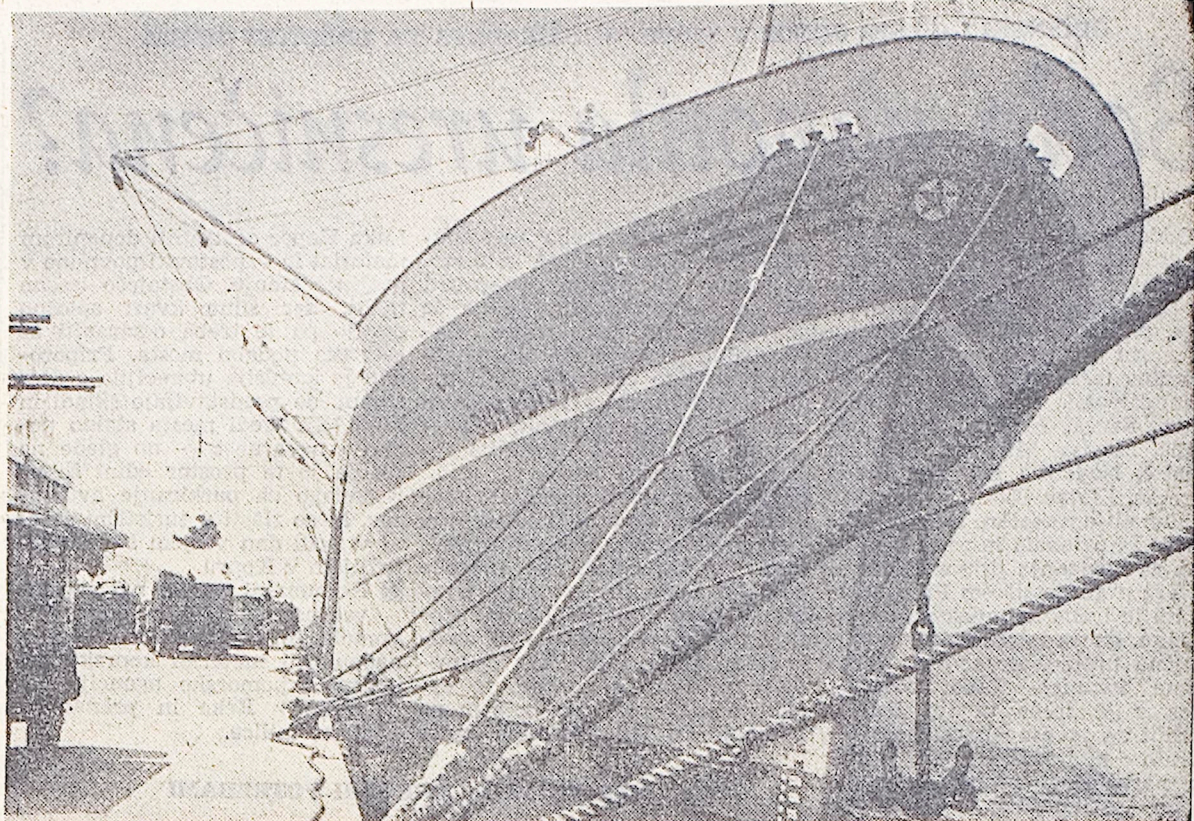
Značilna zimska pokrajina z ožakom Nanosom, kakor ga je v teh dneh videti s ceste nad Senožečami

Z NOVIMI MOČMI V TURIZEM

(Nadaljevanje s 1. strani)

Oredili so posebno vlogo turistične organizacije kot posrednika med splošnimi družbenimi koristmi in togim poslovanjem gospodarskih organizacij, ki se ukvarjajo s turistično dejavnostjo in gledajo svoje poslovanje samo skozi trenutno korist, skozi konkretni dinar, in niso pripravljene dati kaj več za storitve in izdatke, ki nimajo neposrednega finančnega efekta zanje, pač pa so velikega pomena za skupnost in se na ta ali oni način vračajo. Razpravljali so tudi o načelih financiranja dejavnosti turistične organizacije, pri čemer naj velja načelo: nič dotacije, marveč participacija na ustvarjenem prometu s posebnim oziranjem na število nočitev na svojem področju. Poudarili so tudi odgovornost turistične organizacije pri izvajanju investicijske politike za pravilno vlaganje družbenih sredstev v materialno osnovo turizma — gostinske in druge turistične objekte.

Ob koncu so izvolili nov upravni odbor zveze; za novega predsednika Albina Dujca, za tajnika Slavka Mastnaka in sedemčlansko predsedstvo, v katerem so še Črt Kolenc, Zvonimir Pelc, Franc Klobučar, Velimir Cizelj in dr. Franko Furlan. Predsedstvo so omejili, ker pričakujejo, da ga bo treba po morebitni združitvi izpolniti s člani s področja sedanje goriške zveze. Izvolili so tudi nov nadzorni odbor, v katerem so Pavle Korelec, Radivoj Rehar in Luce Dietrich.

»SUMADIJA« v novem koprskem pristanišču z obilnim tovorom

Konferenca SZDL Piran

O družbeni in politični aktivnosti članov in organizacij Socialistične zveze so se najprej med vsemi našimi komunami pomenili v Piranu, in sicer je Občinski odbor SZDL sklical konferenco že konec lanskega leta. Poročilo, konferenca so prejeli delegati že vnaprej, referat o bodočih nalogah Občinskega odbora SZDL pa je imel predsednik tega odbora Martin Zugelj. Kot gostje so prisostvovali konferenci predstavniki

Glavnega odbora iz Ljubljane in Okrajnega odbora iz Kopra.

V razpravi so na konferenci v Piranu sodelovali številni delegati. Osvetlili so težave in uspehe na vseh področjih življenja v komuni, pri načrtih za bodoče delo pa so izhajali iz dosedanjih re-

alnih pokazateljev in nučnih potreb. Novemu plenarnemu in nadzornemu odboru so poverili vrsto nalog za bodočo mandatno dobo, s svoje strani pa so se obvezali, da bodo vsi člani Socialistične zveze s svojo družbeno politično dejavnostjo pomagali pri reševanju družbenih in gospodarskih vprašanj komune in da bodo delovali kot organizirana in politično zavedna množica pri izgradnji socialističnih odnosov na vseh področjih življenja v komuni.

POŽAR V IZOLI

Minulo soboto zvečer je v Izoli v domu Socialistične zveze izbruhnil požar, ki se je naglo razširil po stavbi in ogrožil zaradi burje tudi vso okolico. Na pomoč so naglo prihiteli tudi koprski in piranski gasilci, ki so skupaj z domačini uspeli ogenj lokalizirati in končno ukrotiti, tako da so rešili poštni urad, ki je v isti stavbi. Vzrok požara je bil slabo izoliran dimnik, od katerega se je vžgalo leseno ostrešje.

MALI OGLASI

IŠČEM OPREMLJENO ALI PRAZNO SOBO V KOPRU. Ponudbe pod »1. februar« sprejema uprava Slovenskega Jadrana.

OB VAŠIH OBISKIH V TRSTU ne izpustite obiska trgovine »MAGLIABELLA« na Corsu Garibaldi št. 11 (Barriera) nekaj korakov od avtobusne postaje. Pri nas boste našli veliko izbiro pletenin, nogavic in perila za dame, gospode in otroke po najnižjih cenah v Trstu. Postreženi boste v vašem jeziku! Proti izreku tega oglasa prejmete darilo!

IŠČEM OPREMLJENO SOBO po možnosti z oskrbo v Kopru, Piranu, Izoli ali Portorožu. Plačam dobro — Naslov v upravi Slovenskega Jadrana.

PROMETNA KRONIKA

18. januar:

Tomaž ob 11:45: Na nepreglednem ovinku je zaradi poredice treh tovornjakov s priklopci, ki ga je upravljali Stanislav Stariha iz Pirana, v tovarnjak, ki mu je pripeljal naproti. Materialna škoda je ocenjena na približno 70 tisoč dinarjev.

Tolmin ob 14:50: Na cesti med naselji Kamno in Ladra sta zaradi poredice treh v avtobus, ki ga je upravljali Pavel Sovdat iz Tolmina, in tovarnjak, ki ga je vozil Srečko Skočir. Zaradi trenja je nekaj potnikov dobilo lažje telesne poškodbe, gmohtna škoda na obeh vozilih pa znaša okrog 200 tisoč dinarjev.

19. januar:

Vipava ob 5:00: Močan sunek burje je na cesti Vipava—Podnanos prevrnil tovornjak, ki je bil naložen z novim pohištvo. Laže je bil poškodovan sovozač Henrik Birska. Gmohtna škoda je precejšnja, vendar še ni ocenjena.

Tolmin ob 6:40: V Poljubinu v tolminski občini je tovornjak voznika Lucijana Mavrija pri srečanju z vprego zaradi zaviranja treh v žid. Gmohtna škoda je ocenjena na okrog 60 tisoč dinarjev.

Hrače ob 18:00: Med pluzenjem ceste je padel pod plug delavec Cestnega podjetja Franc Posega iz Razdrtega in zaradi hudih poškodb umrl.

ZAHVALA

Ob prerani smrti naše ljube žene, mame, hčere in sestre

JOŽICE BAVCON

roj. SLEJKO

se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem, znancem, njenim delovnim tovarišem, sosedom in svaščanom, ki so jo v tako velikem številu spremlili na njeni zadnji poti.

Naša posebna zahvala za moralno in gmohtno pomoč tovarišem iz TNZ Koper in Gorica. Zahvaljujemo se organizatorjem pogreba, krajevnim organizacijam: ZK, SZDL, RK, povskemu zboru »Borjane« iz Dornberka, godbi iz Prvačine, govornikom, darovalcem vencev in cvetja in vsem ostalim, ki so nam kakorkoli pomagali. Iskrena hvala tovarišici Mariji Čotar, ki nam je bila v najtežjih dneh v pomoč.

Mož Marjan, otroka Gorazd in Vanda, starši in bratje ter ostali sorodniki.

Dornberk, Predjama, 17. I. 1963

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega

Adolfa Pelicono

se zahvaljujemo dr. Munih-Pavlovičevi in sestrji Mariji za njuno požrtvovalnost. Izrekamo zahvalo PD »Svoboda« za lep pozdrav pokojnemu, darovalcem cvetja in vsem, ki so počastili njegov spomin.

Koper, 19. januarja 1963

Družine: Pelicon, Sostič

RAZPIS

Po sklepu komisije za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij Trgovskega podjetja na veliko in malo »NANOS« Postojna razpisujemo prosto delovno mesto

RADIOMEHANIKA

v servisni delavnici RADIOTEHNIKA Postojna

Pogoji: večletna praksa pri popravilu radijskih in televizijskih aparatov
Plača po pravilniku podjetja — Dostavite kratek življenjepis in opis dosedanjega službovanja — Stanovanja trenutno ne nudimo — Nastop službe takoj ali po dogovoru — Rok prijave do 10. februarja 1963

ZAHVALA

Ob hudi, nenadomestljivi izgubi naše nepozabne žene, matere, hčere, sestre in tete

ROŽICE DARIŽ

roj. Vatovec

se najiskrenejše zahvaljujemo vsem, ki ste jo v tako lepem številu spremlili na njeni zadnji poti, zasuli njen prerani grob s cvetjem, darovali vence in na kak drug način počastili njen spomin. Posebno zahvalo izrekamo kolektivu »TOS« Hrpolje in pevcem.

Vsem, prav vsem prisrčna hvala!

Mikole, Markovščina, Piran, Trst, 8. januarja 1963.

Zalujoci: mož Bruno, hči Suzana, sin Bručko, mama, tast in tašča, sestrji Pavla in Marija, brat Franc z družinami in ostalo sorodstvo

Pri izvrševanju službenih dolžnosti v zimski službi je tragično preminil član našega kolektiva

Franc Posega

delavec iz Razdrtega

Dobrega, zvestega in nadvse požrtvovalnega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Delovni kolektiv, DS, UO in sindikalna podružnica Cestnega podjetja Koper

ZAVOD ZA IZMERO IN KATASTER ZEMLJIŠČ KOPER

SPOROČA, DA JE UMRL

Dušan Volk

USLUŽBENEC

PRILJUBLJENEGA SODELAVCA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU.

Krvodajavci

V postaji za transfuzijo krvi v Izoli so se te dni prijavili naslednji krvodajalci:

DELMARIS IZOLA: Olivija Babič, Jože Bajt, Marija Božič, Milka Divjanovič, Franc Ferfoglia, Slavica Fikfak, Cvetka Franca, Franc Grbec, Brane Homovc, Jože Hribar; DELIKATESA PIRAN: Adela Trunkl; GOSPODINJE IZ PIRANA: Terezija Cicer, Celestina Grlj, Antonija Karis, Marija Koler, Marica Lesjak, Katica Pirnat, Ema Tomažič; GRADBENIK IZOLA: Ivan Frank; IMEX: FOSLOVALNICA PIRAN: Marija Bratuka, Milena Petrič; KZ LUCIJA: Brunilda Goljuf, Elizabeta Modic, Marija Nudorfer, Valerija Požar; KOMUNALNO PODJETJE PIRAN: Stefan Borovnjak, Tone Cernoga, Vladimir Cernoga, Mario Mavrič, Jože Primožič, Anton Terčelj; LADJEBELNICA PIRAN: Lino Antontič, David Filipaž, Fredijan Martinič; MALA OPREMA: Zinka Čančula, Josip Belac;

MAVRICA PIRAN: Ivan Kribelj; MESO PIRAN: Silva Brodar, Gracijela Dundara;

MODNO KROJASTVO PORTOROŽ: Milan Korošek, Glana Križman, Peter Krnel;

NANOS POSTOJNA — PODRUŽNICA PIRAN: Amelija Brajko; NARODNA BANKA KOPER: Marija Bukovci;

POČITNIŠKI DOMO »JAVOR« — PIRAN: Marija Bukovec;

PIRANSKE SOLINE: Libero Abramčič, Franc Bertok, Jože Fajt, Jože Fikur, Giorgio Fonda, Renato Glavina, Dario Grbec, Stanko Hrvatin, Alojz Pahor, Ana Predončani, Antonio Ruzzier, Ivan Stigar, Sergio Šau, Matija Savle;

PIL PORTOROŽ: Bruno Bertok, Boris Matič;

RUDNIK SEČOVLE: Ivan Vrtačnik; SKLAD ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO PIRAN: Ivan Kordin;

SLOVENIJA CESTE PIRAN: Alojz Jazbinšek;

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN: Miran Andrejčič, Daniela Hansel, Vika Kenda;

STAVBENIK IZOLA: Stanko Buždan, Konrad Stajko;

URARSTVO PIRAN: Rado Božič; VELEPROM BUJE: Karlo Družetič; ZASEBNIK: Drago Križanec;

UPOKOJENEC: Jože Zupančič.

RADIO KOPER

Poročila vsak dan razen nedelje ob 7,30, 13,30 in radijski dnevnik ob 15,00. Glasba za dobro jutro ob 7,15 in 7,35.

NEDELJA, 27. januarja: 8,40 Z vedro pesmijo v nedeljsko jutro — 9,00 Naša reportaža: »Nadaljnji razmah idrijskega rudnika« — 9,15 Poje zbor iz Sempetra — 9,30 Zabavni zvoki — 13,30 Sosedni krajci in ljudje — 14,00 Glasba po željah — 15,10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,15 »Sumijo gozdovi domače«.

PONEDELJEK, 28. januarja: 13,40 Odlomki iz oper — 14,30 Zabavni mozaik — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Slovenske narodne pesmi.

TOREK, 29. januarja: 13,40 V ritmu z orkestri in ansambli 14,00 Paleta zabavnih popevk — 14,30 Za mlade poslušalce in mlade izvajalce — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 V ritmu polke in valčka.

SREDA, 30. januarja: 13,40 Mala prodajalna plošč — 14,00 S pesmijo po domovini — 14,30 Za odih in razvedrilo igrajo in pojo Ray Anthony, Ella Fitzgerald, Angelini, Zvonimir Kukulj in Ethel Smith — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Glasbena kvartet.

CETREK, 31. januarja: 13,40 Na Rivieri — Dvajset minut z orkestrom Bruno Canfora — 14,00 Glasba po željah — 14,30 Melodije za prijetno popoldne — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Slovenske narodne.

PETEK, 1. februarja: 13,40 Poje zbor RTV Zagreb — 14,00 Zabavni mozaik — 14,30 Operetne melodije — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Domace aktualnosti — 15,40 Glasbena medigra.

SOBOTA, 2. februarja: 13,40 Popevke in ritmi od tu in tam — 14,30 Mali koncert zabavne glasbe — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Dalmatinske popevke.

GORICA JE DOBILA ZADOŠČENJE

Delamaris še vedno čaka

V nedeljo je v Ljubljani zasedal ligaški odbor Nogometne zveze Slovenije in obravnaval važna vprašanja za nadaljnji razvoj nogometa v republiškem merilu. Zasedanja bi se morali udeležiti tudi predstavniki kluba Delamaris in posebej povabljeni zastopniki koprškega tiska, vendar so jim vremenske razmere preprečile odhod. V sredo je o isti zadevi razpravljala IO Nogometne zveze Slovenije. Predstavniki domačega kluba se spet zaradi višje sile niso mogli udeležiti sestanka. Z avtomobilom so prišli do Hruševja, kjer je bila cesta zaprta. Po dvehurnem brezuspešnem čakanju so se morali vrniti domov. Res neverjetna smola, da niso mogli predstavniki Delamarisa in domači novinarji prisostvovati tako pomembnim zasedanjem, kjer bi zahtevali pojasnila za celo vrsto vprašanj, o katerih pišemo na tem mestu že skoraj dva meseca.

Ligaški odbor Nogometne zveze Slovenije je sprejel nekaj pomembnih napotil za nadaljnji razvoj nogometa v Sloveniji. Med drugim so ugotovili, da je treba pohvaliti pomladitev naših nogometnih moštev, res pa je tudi, da bo potrebno nuditi mladim in neizkušenim nogometašem več pomoči tako v strokovnem pogledu kakor tudi pri športni vzgoji.

Ligaški odbor je nadalje opozoril na večjo discipliniranost igralcev in tudi gledalcev na igrišču, ki marsikdaj ne znajo športno prenesti poraza svojega moštva. Ta kritika se nanaša tudi na naše občinstvo, za katerega pa lahko rečemo, da je v zadnjem času pokazalo, razen redkih izjem, veliko mero objektivnosti in dalo tudi nasprotniku priznanje, če je to zaslužil.

Največ razprav pa je bilo seveda okrog spornih tekem Gorice in Delamarisa. Za Gorico so ugotovili, da je bila napaka tudi pri republiškem forumu in so sprejeli kompromisni predlog, da bodo tekmo ponovno odigrali. Mišlimo, da se ni potrebno več spuščati v polemiko, ali je ta odločitev pravilna ali ne, saj smo svoje mnenje že povedali. Hočemo le reči, da je Gorica dobila vsaj delno zadoščenje mimo togih pravil. Toda hkrati se zdaj postavlja vprašanje, zakaj ni dobil zadoščenja tudi Delamaris. Ponovno odigranje tekme Ljubljana—Gorica

je mimo vseh pravil, pa vendar se nihče ob to ne spotika. In prav je tako! Če so pravila toga in se v njihovem okviru ne more poiskati rešitve, ki bi vsaj deloma zadovoljila prizadete strani, potem je treba stvar obdelati s športno moralnega stališča. Če so pri Gorici to upoštevali, zakaj ne bi tudi pri Delamarisu, kjer je krivda prav tako na vseh straneh, pa vendar bi moral vso »ceho« plačati tisti, ki je najmanj kriv.

Na seji ligaškega odbora je bilo mnogo govora o pomiritvi, o potrebi tesnejšega sodelovanja med klubi, o sporazumnem odstranjevanju napak. Povsem se strinjamo s takimi napotili in klub Delamaris je prvi, ki je pripravljen ponuditi roko kladivarju. Upravni odbor Delamarisa je pripravljen sestati se s tovariši iz Celja, da bi si povedali, kar si imajo povedati in da bi potem spet zavladalo takšno vzdušje, kakršno mora biti v našem športu.

Toda prej mora dobiti Delamaris zadoščenje. Kladivar mora priznati svojo napako, da je štiri mesece zadrževal izpisnice Janusa, čeprav je vedel, da je to povsem nepotrebno, ker se je Janus stalno zaposlil v Izoli in da ne bo več igral tekem za Celjane. Hkrati mora republiški forum priznati napako, da ni odločno in pravočasno posredoval v tem sporu. Prvenstvena dolžnost foruma je namreč, da preprečuje napake, ne pa da po končanem prvenstvu odvzema točke. Spominimo se samo primera sarajevskega igralca Ferhatovića, ki je bil nepravilno registriran. Zvezi forum je tako spoštoval rezultat na igrišču, da je uporabil vse druge kazni (prepoved igranja, plačilo v denarju) in se ni poslužil mehanične poti 3:0 p.f. v korist nasprotnika. In to se je dogodilo v zvezni ligi, medtem ko smo v provincijski ligi bolj papeški kot papež sam.

Upravni odbor Delamarisa je zdaj izročil vse gradivo sekretarju zveze za telesno kulturo Slovenije Stanetu Lavriču, ki je obljubil, da bo stvar sprožil pri predsedstvu NZS. Ponovno podarjamo: nočemo nobenih zaostritev, saj je največja želja Delamarisa tako uprave kot igralcev, da bi imeli najlepše odnose

z vsemi slovenskimi klubi. Vsa polemika, ki jo vodimo na tem mestu in ki so jo do zdaj podprli razen nas še »Delo«, »Delavska enotnost«, »Primorski dnevnik«, »Pavliha«, »Arena«, »Voce del popola« in »Radio Koper«, ima samo en namen: doseči tako rešitev, ki bo opravičljiva tudi z moralno športnega vidika. In končno gre tudi za to, da bi v prihodnje odgovorni forum takoj in odločno nastopil povsod tam, kjer bi nastal kakršenkoli zametek nezdravih odnosov med klubi. Ali ni bolje takoj stopiti na ogorek, kakor pa gasiti ogenj v strehi?

Ljuban Omladič

OKRAJNI ODBOR ZA TELESNO VZGOJO PRIMORSKE V KOPRU JE IZDELAL

obširen program zimskošportnih prireditev

Okrajni odbor za telesno vzgojo v Kopru je izdelal obširen program zimsko športnih prireditev v letošnjem letu. Do konca januarja naj bi organizirali društvene smučarske prireditve. Pri tem je važno pripomniti, da bi se v program vključilo čim večje število društev s področja bivšega koprškega okraja, kjer je bilo smučarjev doslej prepuščenih zgolj priložnostnim pobudam. V poštev bi prišla celo obmorska društva, ki bi lahko organizirala množični izlet do bližnjih smučišč in tam organizirala tekmovanja.

Po društvenih tekmovanjih se

Viba film v Ljubljani, proizvodna skupina Refleks, je posnel celovečerni umetniški film »Peščen grad«. Režija in scenarij Boštjan Hladnik. Kamera Janez Kalušnik. Glasba Bojan Adamič. Direktor Dušan Povh. Igralci: Milena Dravič, Ali Raner, Ljubiša Samardžić, Spela Rozin in Janez Albreht

bodo začela občinska prvenstva, ki bodo trajala do 10. februarja, medtem ko bo prvenstvo za področje bivšega goriškega okraja 13. februarja v Idriji. Osrednja prireditev na Primorskem pa bo 16. in 17. februarja na Lokvah, kjer se bodo najboljši primorski smučarji potegovali za naslove primorskih prvakov v tekih, skokih in alpskih disciplinah. Vsakoletni mednarodni veleslalom bo letos na Livku 17. marca, medtem ko bo zaključna prireditev sezone — veleslalom na Kaninu 1. maja. Razen teh tekmovanj lahko pričakujemo ob primernih

snežnih razmerah tudi razna druga priložnostna tekmovanja v sankanju, v smučarskih skokih in drugih smučarskih disciplinah.

NOGOMETAŠI REKE V KOPRU

Ligaška enajstotnica Reke se je sporazumela z nogometnimi funkcionarji Kopra in Delamarisa, da se bodo za spomladansko nogometno sezono pripravljali v Kopru. Reški nogometaši se bodo mudili v Kopru 20 dni (od 1. do 20. februarja). V tem času bodo odigrali dve javni tekmi z Delamarisom in Tomosom, hkrati pa bo občinstvo lahko prisostvovalo tudi dvema skupnima treningoma reških in domačih nogometašev.

PRIČAKUJEMO TUDI GORIČANE

Za istrsko nogometno ligo se je doslej prijavilo šest enajstotnic: Tomos, Delamaris, Sidro, Pazin, Rudar iz Raše in Tehnomot iz Pulja. V nekaj dneh pričakujemo še odgovor nekaterih nogometnih enajstotnic z Reke in Pulja. Prav bi tudi bilo, da bi se vsaj ena enajstotnica prijavila s področja bivšega goriškega okraja.

ENOTNI ODBOR LJUDSKE TEHNIKE ZA PRIMORSKO

Predvsem delo v komunah

Med organizacijami, ki so se v novem koprskem okraju združile in izvolile novo, enotno vodstvo, je tudi Ljudska tehnika. Sklep o združitvi so sprejeli člani dosedanjih okrajnih odborov bivšega koprškega in bivšega goriškega okraja na skupnem sestanku v Kopru. Za predsednika združene odbora so izvolili Vinka Žnidaršiča, za podpredsednika Miroslava Okretiča in za tajnika Mira Zetka.

Na ustanovnem sestanku so se pomenili v okvirnem programu bodočega dela na osnovi poročila, ki ga je podal udeleženec IV. plenuma Ljudske tehnike Jugoslavije Vinko Žnidaršič. Predvsem so poudarili, da mora bodoče delo

sloneti na organizacijah LT v komunah ter v klubih in krožkih LT. Organizacije se bodo pri bodočem delu najtesneje povezale z mladino, s člani Socialistične zveze, s podjetji ter z raznimi organizacijami in društvi. Okrajni odbor bo te oblike dela dal vso pomoč ter hkrati skrbel za koordinacijo.

INŽ. VERK ZMAGOVALEC BRZOPOTEZNEGA TURNIRJA

V ponedeljek je bil v klubski sobi SD Koper šahovski brzoturir za prvenstvo v mesecu januarju, ki se ga je udeležilo 15 šahistov. Po napetem menjavanju v vodstvu je slednjič le prepričljivo zmagal s 13 in pol točke inženir Miloš Verk. Sledijo Zavec 11 in pol, Jevnikar 10, Urek 9 in pol, Šebalj 9, Klajnšek, Dekleva in Gerk 7 itd. Termin za februarški brzoturir bomo pravočasno objavili v našem listu.

Mestne pekarne k »Žitu«

Znano je že, da se postojnske Mestne pekarne otepaajo s precejšnjimi materialnimi težavami, zaradi katerih ni bilo mogoče misliti, da bi lahko iz svojih sredstev začeli gradnjo nove sodobne pekarne, ki jo Postojna kot eno najbolj znanih jugoslovanskih turističnih središč nujno potrebuje. V enakihi finančnih težavah je seveda tudi obrat Mestnih pekarin v Pivki. Ker tudi postojnska občina nima na razpolago sredstev, da bi lahko sama financirala izgradnjo nove pekarne, se je delovni kolektiv Mestnih pekarin ob soglasju občinskega ljudskega odbora odločil za pripojitev k podjetju »Žito« v Ljubljani, kamor ima Postojna bližje in boljše prometne zveze kakor pa v Ajdovščino, kjer so se k podjetju »Mlinotest« priključile že številne pekarne iz vse Primorske.

Postojnčani zdaj upajo, da jim bo matično podjetje »Žito« omogočilo zgraditi novo sodobno pekarno že v bližnji prihodnosti, tako da bo še en hud problem mestne ureditve in izboljšanja družbenega standarda urejen ter odstranjen z dnevnega reda skoraj vseh sestankov v mestu.

Čestitka

Za visoki dvojni jubilej čestitajo Francetu Poženeliu še na mnoga leta tovariši upokojenci!

7 DNI DOMA

■ Republiški zavod za statistiko je ugotovil, da je 3142 negospodarskih organizacij lani novembra izplačalo 72.913 zaposlenim za osebne dohodeke iz rednega delovnega razmera skupno 2,8 milijarde dinarjev. To pomeni, da je mesečni povprečni osebni dohodek na zaposlenega znašal 38.904 din ali 5 odstotkov več kot oktobra 1962. Primerjava povprečnih novembrskih osebnih dohodkov s povprečnimi osebnimi dohodki iz oktobra lani kaže, da so se novembra najbolj povečali osebni dohodki lekarniškega osebja, in to za 12 odstotkov, v ustanovah za socialno varstvo mladine in odraslih za 10 odstotkov, v finančnih, kreditnih, znanstvenih, kulturnih in prosvetnih ustanovah za 9 odstotkov, v društvih, množičnih organizacijah in v srednjem in strokovnem šolstvu za 8 odstotkov, v zdravstvu in v republiških upravnih organih za 7 odstotkov.

■ Družbeni plan LR Srbije predvideva, da se bo letos v primerjavi z lani povečal obseg družbenega proizvoda za 10,7 odstotka, industrijska in kmetijska proizvodnja pa za 10 do 12 odstotkov. Izvoz se bo predvidoma povečal za 17 odstotkov, storilnost pa za sedem odstotkov.

■ Predvideno je, da bodo letos izvozili iz LR Bosne in Hercegovine za okrog 28 milijard 200 milijonov vrednosti raznega blaga, kar je za 28 odstotkov več kot lani.

■ V Kranju je začela poslovati medobčinska banka, ki je prevzela vsa aktivna in pasivna dosedanjih bank v Kranju, na Jesenicah, Radovljici, Trzinu in Škofji Loki.

■ Skupnost železniških podjetij Ljubljana bo v Ljubljani odprla železniški turistično transportni biro. Ta biro bo skrbel za vse dejavnosti, ki pospešujejo turizem in prevoze blaga po železnici. Ukvarjal se bo s prodajo vozovnic za tuzemska in inozemska potovanja, nudil informacije ter opravljal menjalno službo.

■ V Kočanih v LR Makedoniji gradijo tovarno, ki bo iz slame izdelovala celulozo in papir. Po investicijskem programu je predvideno, da bodo za izdelavo 50 ton papirja in celuloze porabili na dan približno 46.500 ton slame. Ko bo prihodnje leto začela tovarna obratovati, bo doma izdelane papirja 7000 ton letno več kot doslej in 5435 ton celuloze.

■ Pred dnevi je odplula na svoje prvo potovanje vzdolž jadranske obale posebna ladja, na kateri tovarne Mura iz Murke Sobote, Varteks iz Varaždina in Ikora z Raba razstavljajo zimsko konfekcijo. Spomladi pa bo ladja založena s spomladanskimi in poletnimi oblačili.

■ V poldrugem mesecu, odkar je prodajna cena za štutomobile Zavista 750 — Fičke znižana za 95 točkov dinarjev, so v Sloveniji prodali okrog 2000 avtomobilov, kar je vsekar nov rekord v prodaji avtomobilov v naši republiki.

■ Marca bo imela naša država že 19 milijonov prebivalcev. V minulem letu pa se je število prebivalcev povečalo za 233 tisoč, tako da jih je bilo v Jugoslaviji ob vstopu v letošnje leto že 18.958.000.

■ V turizmu bomo letos investirali okrog 35 milijard dinarjev. Predvidena je namreč gradnja modernih turističnogostinskih objektov z okrog 11 tisoč posteljami.

■ Makedonske električne centrale so lani proizvedle več kot 400 milijonov kilovatnih ur električne energije, kar je za okrog 60-krat več kot leta 1939. V tem letu je namreč znašala letna proizvodnja v tej republiki komaj 7700 kilovatnih ur električne energije.

■ V 30 najvažnejših turističnih krajih Slovenije je bil lani obisk tujih gostov za 21,5 odstotka večji kot leta 1961 in za 40,5 odstotka večji kot leta 1960. Statistični podatki republiškega zavoda za statistiko so ugotovili, da je bilo lani 602 tisoč nočitev inozemskih gostov. Največ tujih turistov je obiskalo Portorož, Izolo, Bled, Ljubljano, Otočec, Pohorje, Strunjan itd. V Postojni pa so zabeležili, da je 65 odstotkov vseh prenočitev odpadlo na inozemske turiste, medtem ko v Portorožu 55 odstotkov, v Trenti 40 odstotkov, v Piranu 39, v Kopru 36 in v Ankaranu 30 odstotkov. Število prenočitev domačih gostov pa je bilo lani za 14,4 odstotka manjše kakor leta 1961.

Cilj je 100 milijonov dolarjev

V letu 1962 je priteklo v Jugoslavijo blizu 40 milijonov dolarjev turističnih deviz ali okrog 30 milijard deviznih dinarjev. Naš cilj pa je po lanskem govoru tovariša Tita v Splitu doseči letni pritek 100 milijonov dolarjev iz turizma. Tudi primorski okraj

mora k temu prispevati sorazmerni delež. Pri tem nam ne smemo vzeti poguma določene napake in pomanjkljivosti, pa tudi ne uspevati doseženi uspehi v lanskim glavni sezoni. Prizadevati si moramo, da bodo naše turistične zmogljivosti bolj izkoriščene tudi pred glavno sezono in po njej.

Ne sme nas motiti, da so vse zmogljivosti za glavno sezono 1963 že vnaprej oddane, marveč je treba misliti razen na letošnjo pred in posezonsko oddajo kapacitet že tudi na sezono 1964.

Pomoč v nesreči

V soboto zvečer se je smrtno ponesrečil delavec Cestnega podjetja Koper Franc Posega, ko je s sotovariši reševal pri Hraščah motorna vozila, ki so običajna v snegu. Pokojni Posega je bil eden izmed najzvestejših članov svoje kolektiva in je na sektorju Razdrto z vso poštrevovalnostjo skrbel za varen promet.

V počastitev njegovega spomina je Komisija za vzgojo in varnost v cestnem prometu pri OLO Koper dodelila njegovi družini 100 tisoč dinarjev, nadaljnjih 100 tisoč pa uprava Cestnega podjetja Koper, medtem ko tudi delovni kolektivi prometnih podjetij zbirajo prispevke za pomoč družini ponesrečenega Franca Posega.

Dnevni dom

V Piranu je že dolgo pereč problem otroškega varstva za predšolsko in šolsko mladino. Do zdaj tega ni bilo mogoče rešiti, ker ni bilo ne ustreznih prostorov in ne primernih institucij, kjer bi mladina preživela prosti čas, medtem ko so starši v službi.

Se posebno je to čutili pri šolski mladini, ki zaide zaradi potovanja po ulicah pogosto v slabo družinsko in zato primeri mladinskega kriminala v Piranu niso ni ti redki. Vprašanje bo popolnoma rešeno z dograditvijo mladinskega dnevnega doma. Toda gradnja napreduje zelo počasi, ker je dohodek finančnih sredstev zelo nereden.

Da bi te težave vsaj za silo omilili in začasno premostili, so prostore bivšega piranskega pionirskega doma adaptirali in jih pridružili otroškemu vrtcu s posebnim oddelkom za šolsko mladino. V teh novo opremljenih prostorih bodo našli prostor otroci zaposlenih staršev, posebno pa socialno ali kako drugače ogrožena mladina.

Te dni smo slišali in videli na ekranu italijanske televizije nekaj podatkov o lanskeoletnih dosežkih turistične dejavnosti. Sporočili so, da je v letu 1962 obiskalo Italijo 21 milijonov inozemskih turistov!

In zdaj samo malo računice: če se je vsak izmed teh turistov držal v Italiji povprečno samo tri dni in pri tem zapravil samo po 10 dolarjev na dan, je naša sosedja to prinesla 630 milijonov dolarjev.

Naša dežela je po velikosti približno enaka Italiji, čeprav ima komaj tretjino njenega prebivalstva. Tudi se ne more primerjati z njo po številu kulturnih spomenikov in gospodarski razvisti. Toda imamo pa brez števila naravnih lepot in neizkoriščenih možnosti za razvoj turistične dejavnosti po vsej deželi. Postavili pa smo šele temelje in zdaj gradimo naprej, da bi čimprej dosegli letni dohodek vsaj 100 milijonov dolarjev iz turizma.

naročite tudi svojcem

Grigorij Baklanov:

Odlomek iz knjige SEŽENJ ZEMLJE. Izdala založba Obzorja v Mariboru v prevodu Branka Avsenaka in v opremi Janeza Vidica

Nemški ujetnik

Pokazalo se je, da je prebežal k nam nemški vojak. Neopažen je prišel v našo prvo četo, šel dalje in našel spečega stražarja. Spal je pri vstopu v zaklonišče s puško v naročju. Nemec ga je hotel prebuditi, vendar se je bal, da bi stražar utegnil streljati. Zato je sedel in čakal, v zaklonišču je spal Nikolski, ki ga je varoval speči stražar. Obšel je stražo, se vrnil in nameraval napisati pismo. Zaspal je s svinčnikom v roki, oslabljen po napadu malarije. Malarija se ga je lotila prvega, bil je najmlajši med nami na najslabotnejši. Toda to ni več bistveno, poglavito je, da je to noč nadzoroval straža pa je zaspal. Še zdaj vidim, kako so ga peljali in kako je osramočen pohitel mimo. Morda pojde v kazenski bataljon?

Komaj se vrnem v opazovalnico, plane Kozinec pokonci in trešči z glavo ob tramovje. Skornje ima hudo blatno. Mokre hlače se lepijo na tanke noge in smrdijo po močvirju. Porocha, da je izvršil povelje. Oči mu plantijo, najbrž se boji, da bi ne smel oditi.

Izginec prek Dnestra! Gnusi se mi in usta imam polna slin.

»Da, tovariš poročnik!« pravi tiho in takoj se popravi. »Ko pridem k Babinu, se v bunkerju gnetajo častniki. Pripelja jih Nemec. Poprej so ga celo ura vlačili po srednji črti in je moral pojasnjevati, kje so nemški obrambni položaji. Zdaj sedi zraven svetilke. Dolge, redke, že osivlele in nazaj počesane lasi ima. Izmozgan obraz. Usahlje penaste oči. Izdajalo skrajno izčrpanost. Na nasprotni strani se polnokrvni, plečati polkovni poveljnik Finklin živahno pogovarja s pionirskim častnikom. Nekaj rišeta po zemljevidu. Vsi kadijo in tri sveče žalostno utripajo v dimu. Od vrat opazim za drugimi hrbti Babina. Z velikimi diglami se opira na mizo in opazuje Nemca.

»Čemu je prebežal?« vprašam tiho sosedo poročnika.

Sosed odgovori prav tako šepetaje: »Zgubil je družino v domovini. Ameriški bombniki. Pravi, da bi že zdav-

naj prebežal, če se ne bi bal za družino.«

»In kaj še?«

»Pravi, da bodo tukaj napadli. Natančnega datuma ne pozna. Vendar je še videl, kako so iztovarjali dimne granate.«

Nemec odgovarja na vprašanja. Glas ima hripav. Tolmač prevaja s pogledom, uprtnim v mizo, in nagrabim celotno: »... pri nas so pozabili na človekoljublje. Nadomestili so ga z zverstvi. Poniznost, ljubezen do bližnjega, obramba slabotnih — vse, kar je krščanstvo učilo tisočletja, je nenadoma splahnelo. Zdaj je veljalo: močnejši so prvi. Dobro so hoteli doseči z zlobo in to je rodilo hudobijo: kri in sovraštvo po vsem svetu. In zdaj se je sovraštvo obrnilo proti Nemcem. Brechnahi je treba z blaznostjo, ki je obsedla ljudi...«

»Čemu ni prenehal tedaj, ko so vdrl v našo deželo?«

Nemec se zmeden ozira, saj ne razume tujega jezika. Finklin je dvignil strogo, črne in namrščene oči z zemljevida in vsi so umolkli. »Čemu se sploh še borijo?« je vprašal Brill.

Nemec je silil vprašanje, prekrizal prste in žalostno odvrnil:

»Čemu? Vse skupaj je žalostna zmešnjava. Pravilno je le to, kar koristi ljudstvu in Nemčiji. In kaj, če so takšnega mnenja vsi narodi?«

Strašna reč.

Besede so zvenele sprašujoče, ko da želi vzbuditi sočutje.

»Toda poprej so imeli svoj cilj?« je spet vprašal Brill.

Prevedli so in Nemec je uprl prestrašen obraz v prevajalca pa dejal: »Hitler je nekako odkrito povedal: borimo se za dober zajtrk, dobro kosilo in dobro večerjo. Toda tega nihče ni jemal dovedno.« Kot v strahu je dvignil roko v obrambo: »Za vsem je vendar moral biti višji državniški smisel, smoter, ki je posvečal sredstva. Če bi to jemali dobesedno — toda tega ni nihče verjel. Strašno so nas opetajstili...«

Zaznam, kako mi roke začenjajo drhteti: zdaj so jih že opetajstili! Sanjali smo, kako bomo v naši de-

želi, ki so jo upustošili bogatejši napadalci, zgradili srečo za vse človeštvo. In tako smo tudi začeli. Večkrat smo sicer skromno živeli, vendar smo bili srečni, oplenjeni s pravico naših sanj in naše vere. Toda nekraj meja so medtem vzgojili pokolnje morilcev. Ko so prve fašistične salve kosile nemške delavce, smo bili dečki, šolarji — pripravljeni z lastnimi telesi prestreči krogle. Mar je ujetnik takrat tudi spraševal po višjem državno političnem smislu? In zdaj omenja smotre pa sredstva... Visokih smotrov nikdar ni mogoče doseči z nizkotnimi sredstvi. Kakršna so sredstva — takšni so smoti. Vsakdo izmed nas mora poprej mnogo pozabiti, šele potem se lahko pokaže sočutje.

»Kam neki meriš?« prekinje Babin Brill. »Ne razumeš, kakšni so njihovi smoti? Dovolj dolgo se že boris.«

Nemec strmi vanj pa v Brila in poskuša razumeti besede.

»Prav do korenin bi rad prišel.« pravi trmasto Brill. »Vsakega ujetnika sprašujem; rad bi zvedel, kaj se je zgodilo s tem ljudstvom? Ne morem verjeti, da bi bilo vse ljudstvo takšno, in tudi ne verjamem. Če bi verjel, bi pomenilo, da sem sam prav takšen.«

Finklin, ki se je ves čas tiho pogovarjal s pionirskim častnikom, je naglo vprašal:

»Tretjemu bataljonu poveljuje Baschmann?«

Nemec je pritrdil.

»Sem pridil.« je rekel Finklin. Posadil ga je zraven sebe in začel risati položaje na zemljevid. Očitno sploh ni siljal pogovora. Zanimali so ga le podatki o sovražniku. Ves razvnet je prijeteljsko gledal Nemca, ki mu je pomagal razvozlat obrambno črto in nasprotnikove načrte.

Sotorka pred vdomom je naglo zaprlutala. Vstopil je približno divjiškega poveljnika z nasprotnega brega.

»Je ujetnik tukaj?« je vprašal nekdo prestrašeno. Ošinil nas je s pogledom in opazil Nemca. »Tako mora k divizijskemu poveljniku!«

NEVEDNOST ALI KAJ?

Da bi laže prodali dragoceno numizmatično zbirko, so pretopili zlate kovance — Kako je bila uničena najbogatejša zbirka starega denarja v Istri — Kmalu epilog pred sodiščem

Pred smrtjo je znani istriški numizmatik profesor Verginella podaril rojstnemu kraju Novigradu svojo bogato kolekcijo istrskega in drugega denarja. Po vsem, kar se je zgodilo kasneje, sodimo, da ni nalezel na razumevanje in nasledniki na občini niso delili njegovega mišljenja. Spraševali so se, kaj naj naredijo s tem denarjem in nekdo je predlagal, da bi bilo najbolje, če ga prodajo. Ostali so soglasno sprejeli njegov predlog. Naslednjega dne so zadolžili enega izmed občinskih usluž-

bencev, da se po mestu pozanimajo, kje bi lahko prodali denar. Po dolgem iskanju in spraševanju se je uslužbenec vrnil, ne da bi kaj opravil. Meščani niso razpolagali s takšno množico denarja, da bi lahko kupili celo kolekcijo. Nastalo je vprašanje, kje najti interesata. Končno so se odločili, da celotno zbirko pretopijo in poverili so to nalogo zlatarju v mestu. Tako je bila uničena ena najbogatejših numizmatičnih zbirk v naši državi. Ko je za ta primer zvedel kustos muzeja v Pulju tova-

riš Mlakar, je bilo že prepozno. Kmalu bo ta nesvakdanja afera končala pred sodiščem.

Vedno bolj zadovoljni

Neuradna anketa med inozemskimi turističnimi vodiči — Ugodna ocena gostinskega osebja v Portorožu in okolici

Večkrat je že bilo govora in veliko zapisanega o obnašanju naših gostinskih delavcev. Pritožbe so bile s strani domačih in tujih go-

stov. Mnoge so bile upravičene in od lanskega leta so se nekatere stvari popravile. Lansko turistično sezono so začeli gostinski de-

lavci z geslom: »Vedno nasmajano in razpoloženo sprejeti gosta!« Pred zaključkom sezone so nekateri inozemski vodiči, ki so bili v Portorožu in okolici kot spremljevalci mednarodne turistične publike, napravili med seboj neuradno anketo o portoroških gostincih. Mišljenja so bila različna, toda v glavnem so gostinci dobili ugodno oceno, kar pa ne izključuje nekaterih pomanjkljivosti, ki bi se po nekod z malo dobre volje lahko odpravile. Ingrid Müller, vodič iz Stockholma, ki je med najstarejšimi vodiči, ki prihajajo po vojni v Portorož, je med drugim rekla: »Ko sem prvič prišla sem, mi je bil takoj všeč tako kraj kot ljudje. Večina mojih ljudi je bilo zadovoljnih, le nekateri so imeli pripombe. Toda to le prvo leto. Iz leta v leto so bili švedski turisti bolj zadovoljni pri vas. Danes so v Portorožu celo natakariji in drugo osebje, ki govori švedsko. Lep odnos do gosta ima dva dobri strani — zadovoljen gost bo še prišel v vašo državo in pripeljal s seboj tudi svoje prijatelje.«

lepo stregli naši turistični propagandi!

Pa še zaključna pripomba: Zbiralec znamk mora biti previden, kako so urejene znamke na demonstracijskih tablah ali v vitrinah. Urejene so po nominalni vrednosti, namesto po serijskih. Ali bi ne mogle poste urejati in prikazovati znamk tako, kakor jih na pošti v Zagrebu, kjer imajo v vitrinah vse serije, ki so izšle zadnje leto, in celo z označbo veljavnosti in pripombo, da so te in te znamke že razprodane in jih ni mogoče več dobiti na salterju. Vse označbe in opombe v vitrinah pa so celo v treh jezikih.

Filatelistično društvo Koper bo na obnem zboru (8. februarja 1963) med drugim tudi razpravljalo o vseh teh problemih s predstavniki pošt.

(db)

DOBRI ALI SLABI AMBASADORJI TURIZMA:

Znamke in poštni žigi

Znamke so majhna in vsakdanja stvar. A vendar so lahko odlični propagandisti tudi v turizmu. Tega se zavedajo v vseh deželah in državah, ki z najrazličnejšimi sredstvi vabijo tuje in domače turiste.

Kako je s tem pri nas?

Skupnost jugoslovanskih PTT je 16. februarja 1959 izdala prvo serijo devetih znamk z motivi naših turističnih krajev: Bled, Dubrovnik, Postojnska jama, Ohrid, Plitvice, Opuzica, Split, Sv. Stefan in Beogradsko jezero.

Znamka, ki prikazuje Bled in jezero z otokom in gradom v ozadju, je imela nominalno vrednost 10 din. Postojnska jama pa 15 din. Nominalna posamezne znamke torej ni zadostovala za frankiranje pošiljk v tujino, kjer naj bi po svoji podoči opravljal važno turistično propagando! — Druga serija znamk z motivi naših turističnih krajev je izšla 24. aprila 1962 in prikazuje: Jajce, Portorož (15 din), Popovo Sapko, Zadar, Boko Kotorsko, Hvar, Rab, Djerdp in Zagreb. Treća serija pa je napovedana za letošnji april. Na šestih znamkah bodo prikazani: Pula, Vrnjačka banja, Crkvenica, Korčula, Durmitor in Ljubljana.

Zamisel tako prikazovati naše turistične kraje, je sicer prav dobra, vendar pa ta propagandni klic po vsem svetu kaj hitro zamre, ker kompletne serije kmalu zmanjka. Po petih mesecih pa tudi posameznih znamk že ni bilo več dobiti. Prav bi zatorej bilo, če bi Skupnost jug. PTT kaj kmalu zamenjala običajne frankovne znamke, ki prikazujejo industrijo in nekatera mesta, z znamkami, ki bi prikazovale turistične kraje. Te majhne podobe naših turističnih krajev pa naj bi potem bile v veljavni več let in seveda v zadostnih količinah, po svojih nominalnih vrednostih pa tako prilagojene, da bi mogle biti kar najboljši propagandist našega turizma v tujini.

K znamki sodi tudi poštni žig. Teh je več vrst: navadni, ki so lahko ročni ali avtomatični, priložnostni ob razstavah, prireditvah, slavnostih, zgodovinskih obletnicah itd. Jugoslavija sledi v svetu kot država, ki izdaja zelo lepe znamke, ki jih filatelisti ne strpno iščejo doma in v tujini.

Posebno lepe so znamke, ki prikazujejo floro in favno, turistične kraje pa razne zgodovinsko ali kulturne pomembne znamenje. Na drugi strani pa lahko mirne duše trdimo, da imamo pri nas najredkejši odtis naših žigov, ki imajo tako rekoč vodilno vlogo pošte v Kopru. Kakšen je odtis žiga, je v glavnem odvisno od uslužbenca, ki znamke žigos. Pri nas so največkrat močno razmazani odtisi žigov, ker so blazinice preveč namazane. Če je takle packast žig udarjen še na sredino znamke, jo v celoti zamaže. Jasno: tako zapacena znamka, četudi je še tako lepa, postane neuporabna in vsakogar, doma in v tujini, posebno pa še odpravljajo filateliste, po vsem svetu. Pošte bi zatorej morale resno premisliti, ali ni škoda, da kvaleti znamk posvečamo toliko skrb (da jih damo tiskati celo v najboljši tiskarni Courvoisier v Švici), potem pa jih popacamo in premežemo z grdimi poštnimi žigi!

Kako drugače ravna n. pr. v Švici, kjer imajo lepe, jasne in ostre žige, ki že sami prikazujejo določene turistične kraje! Iz Švice ne dobite popacane znamke, ampak lepo žigosano. Odlične žige imajo tudi Japonska, Indonezija, Libanon, Aden, Hong Kong, nadalje tudi Švedska, Izrael, Zahodna Nemčija, Anglija itd.

Toda ostanimo kar doma! Zelo slabe poštni žige imajo naše obalne občine. Za vsako kvaliteto izboljšavo bi jim bili prav hvaležni, posebno še filatelisti doma in v tujini. Hvaležni pa bi jim bili tudi zaradi tega, ker bi z lepimi žigi

lepo stregli naši turistični propagandi!

Pa še zaključna pripomba: Zbiralec znamk mora biti previden, kako so urejene znamke na demonstracijskih tablah ali v vitrinah. Urejene so po nominalni vrednosti, namesto po serijskih. Ali bi ne mogle poste urejati in prikazovati znamk tako, kakor jih na pošti v Zagrebu, kjer imajo v vitrinah vse serije, ki so izšle zadnje leto, in celo z označbo veljavnosti in pripombo, da so te in te znamke že razprodane in jih ni mogoče več dobiti na salterju. Vse označbe in opombe v vitrinah pa so celo v treh jezikih.

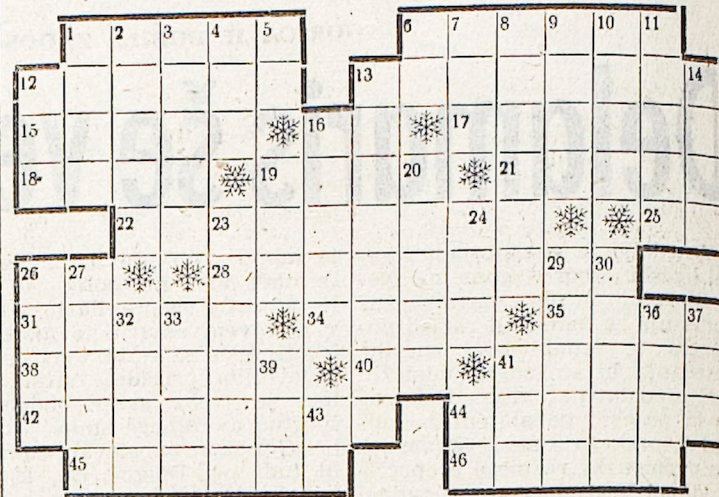
Filatelistično društvo Koper bo na obnem zboru (8. februarja 1963) med drugim tudi razpravljalo o vseh teh problemih s predstavniki pošt.

(db)

ZDRAVILO PROTI KAJENJU

Ničkoliko zdravil so že iznašli proti tej razvadi, vendar kaže, da ni zdravila, ki bi bilo bolj učinkovito kot tisto, ki ga je iznašla Angležinja Josephine Mellor. Sklenila je, da bo odpravila svojega moža kajenja. Kadarkoli si je mož prižgal cigareto, je vzela kovanec za pol šilinga in ga vrgla skozi okno. Kadar pa si je mož prižgal cigaro, je Mrs. Mellor vrgla na cesto bankovce za pet šilingov. Mož je vztrajal pri kajenju, dokler se ni dvignila vsota skozi okno vrženega denarja na 50 funtov (okrog 100.000 din). Nato je popustil. Obljubil je, da ne bo več kadil, in odslej resnično nič več ne vleče »čudovitega dima«.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. slovensko pristanice, 6. kazen, 12. tlaka, davek v delu, 13. znamenitost starogrškega tematika, 15. pokrajina in mesto istega imena v severozahodni Španiji, 16. kemični znak za kripton, 17. subjekt, 18. pripadnik starodavnega naroda v Pirenejih, 19. francosko mesto ob vzhodju Severne, 21. krilo poslopja, 22. mogočno staroško mesto v severni Afriki, 25. tropstni brazilski leniv, 26. močna igralna karta, 28. ploči vesoljskih ladij, 31. ime francoskega filozofa Diderota, 34. menično poročilo, 35. veliko sibirsko jezero, 38. glavna ženska vloga v Verdijevi operi »Ples v maskah«, 40. medmet, 41. rakev, 42. visok državni uradnik, 44. kirurški instrument, 45. pri Homerju mračno brezno, kamor je Zevs vrgel titane, 46. volku podobnih mrhovinar, ki živi v severni Afriki in na Balkanu.

Navpično: 1. osvežilna pijača, 2. prihod v goste, 3. poskočen slovenski ples, 4. grška erka, 5. kemični znak za radij, 6. Ludolfovo število, 7. moško ime, 8. nekdanje pomembno mesto nad Reko, 9. Madžar, 10. prodajno blago, 11. vrsta palme, ki uspeva na Sundskih otokih, 12. jadranski otok, na katerem je bilo med vojno italijansko mednarodno taborišče za Slovence, 13. rek, ljudska modrost,

14. uradni spisi, 16. ime nemške socialistične pisateljice in delavke Zetkin, 19. grška boginja nesreče, 20. polotok med Suedom in Arabskim zahtev, 23. pristaš razlaza, 24. moška oseba iz »Mahabharate«, 25. ime poljskega pesnika Mickiewicza, 27. pripadnik naroda, ki govori semitski jezik, 29. igra s kartami, 30. otočna država v severni Evropi, 32. žensko ime, 33. pripadnik naroda, ki je živel na našem ozemlju pred prihodom starih Slovanov, 36. ime treh perzanskih kraljev, 37. hišni bog starih Rimljanov, 39. oče, 41. ožina na Malaki, 43. kemični znak za erblj, 44. kratka za »Tehniško šolo«.

RESITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

Vodoravno: 1. stena, 2. študent, 13. carica, 15. Peterje, 16. omoč, 17. Karel, 19. Seul, 20. tat, 21. Trbovlje, 23. He, 24. triera, 25. 32. p. erg, 29. kart, 30. le, 31. katoda, 34. P(aul) C(ezanne), 36. Napoleon, 39. Rog, 40. Rita, 42. ideal, 43. Miha, 44. Hannover, 46. Krilov, 48. antimon, 49. irada.

Smrt ribjega roparja

Verjetno zaradi cipljev, ki se v zimskih mesecih zatečejo v strunjski in portoroški zaliv, delfina v tako velikem številu naravnost zasedejo to področje. Vidimo jih tam, kjer bi jih najmanj pričakovali — v ka-

nalih strunjskih solin. Da bi prišli do dobrega grizljaja, bi požeruhi ne izbirajo sredstev. Znano je, da se spravijo v polne ribiške mreže, kjer napravijo pravi pokol in nato pobegnejo. Svojo moč in ne- verjetno žilavost prebijajo vse ovire. Kako je delfin drzen, kadar je vprašan hrana, lahko vidimo iz zgodovka, ki se je odigral te dni v Strunjanu. Dežurni milničnik Serafin Pavlič je opazil, da se je en delfin odločil iz jate in začel krožiti okrog »Saltarek«, v kateri je bilo že več deset kilogramov ulovljenih rib. Misli je, da se bo njegovo kroženje končalo, pa se ni zanj posebno zanimal. Toda zmotil se je. Delfin je začel skakati da bi prišel do ulovljenih rib in mu je uspelo požreti del plena, toda to je bil tudi njegov poslednji podvig. Ko je milničnik Pavlič to videl, ni dolgo okleval. Toda komaj trinajsti strel je bil usoden za delfina. Medtem je prišel lastnik mreže Petrovnik, ki je prešetane del fina zvelkel na obalo. Bil je težak 250 kg. V drobovju sta bili dve mreži. To je bil že drugi delfin v zadnjem letu, ki so ga ubili na istem kraju.

— Tvoja žena je pri telefonu. Prosi me, naj bi potrdila, če bi me slučajno vprašal, da je prebila današnje popoldne z menoj.

Lev Šejnina

23

Strogo zaupno

VOHUNSKA ZGODBA IZ II. SVETOVNE VOJNE

Na fronti

Avtomobil je drvel po cesti. Na obeh straneh poti so se širila polja, živopisne vasi in gozdovi. Po asfaltirani cesti so se premikale neskončne kolone avtomobilov vseh vrst, urne limuzine, težki tovornjaki, okretni jeepi, kralj ceste so lomastili tanki. Resna dekleta zarjavčih lic so urejala promet.

Na kontrolnih točkah so dekleta dlakoepsko pregledovala dokumente, potne naloge in šoferske izkaznice. Vsi poskusi Vanje Sofronova, da bi jih udobrovoljili, so bili bob ob steno. Ostala so resna in le sem in tja so se z očmi zadržano nasmehnila.

In spet krivencasta pot proti fronti. V lice je pihal aprilski veter. Leontjev je prispel na odrejeno mesto na večer. Komandant brigade, polkovnik Sviridov, je že pričakoval izumitelja. Odvedel ga je v zemljanko. Sredi nje je stala miza, na katero so že postavili večerjo, ob zidu je bila postelja, ki so se na njej belile rjuhe.

Gost je večerjo odklonil. Najprej si je hotel ogledati topove. Komandant ga je odvedel na isto mesto, kjer so stali zamaskirani novi L-2.

Leontjev je pregledal elemente topov, se porazgovoril z oficirji in napravil nekaj opazk. Vedno bolj se ga je lotevalo vznemirjenje zaradi bližajočega se ognjenega krsta. Točno od petih in pet minut bodo začeli s topovi L-2 streljati.

Priprave so bile končane. Do topov so pripeljali granate. Mehaniki so se zadnjičkrat preverili mehanizem. Vsi komandirji topniških posadk so preverili ure in si jih naravnali. Dežurni so obšli položaje in posadkam strogo zabili, da ne smejo na odprtem niti kaditi niti prižigati svetilk.

Leontjev in Sviridov sta se vrnila v zemljanko. Preden sta se spustila vanjo, sta molče obstala pri vhodu. Na nočnem nebu, nekje visoko nad njunima glavama, so zamolklo brneli letalski mo-

torji. Razločno je bilo čutil debelo hrumenje nemških bombnikov, ki so leteli proti vzhodu. Nato je bilo slišati enakomeren zvonki glas sovjetskih letal, ki so letela proti zahodu.

»Velik promet je na našem nebu,« se je nasmehnil Sviridov. »To muziko poslušamo vsak dan. Mi vozimo bombe na zahod, oni na vzhod. Pojdiva spat, tovariš Leontjev.«

Kombinat pri Smolensku

Kdo bi vedel, kdaj so zgradili kakih trideset kilometrov od Smolenske razkošni dvorec kneza Belokopitova. Pripravljali so, da je dvorec gradil neki Italijan. Knez je veliko potoval in bržkone je bila zaradi tega ta stavba zgrajena tako nenavadno. Knez je želel, da bi bila podobna srednjeveškim gradovom s stolpci, opazovalnicami in skrivnimi hodniki, palači in dvorcem. Priporočujo, da se je Italijan temu upiral, toda kneževa volja je bila trdna in nezlomljiva. Ko se je Italijan prepričal, da bi bilo vse bob ob steno, se je požvižgal na čistost sloga in v dveh letih zgradil nenavadno stavbo, ki je bila podobna viteškemu gradu, beneškemu dvorcu in velemestnim palači hkrati.

Od teh časov stoji osamljena v gostem borovem gozdiču. Stavba je velikanska, ima tri nadstropja, terase, marmornate stebre, skrivna vrata in podzemne prehode. Po revoluciji so razmišljali, kaj naj z njo počno. V njej je bil vaški sovjet, šola za traktoriste in kolhozno-sovhozno gledališče. V njej so poskušali urediti celo počitniški dom za sindikat poljedelskih in gozdarskih delavcev, zakaj okolica je bila to resnično zelo lepa, toda delavci so se uprli. Stavba jih je preveč spominjala na srednjeveško ječo in je slabo vplivala na njihove živce. Počitniški dom so tod ukinitili in siva stavba je opustela.

Ko so prišli Nemci, so tod najprej uredili vojašnico. Lepega dne pa se je pripeljal z avtomobilom v grad cesovski general, skrbno si je ogledal vse zgradbe in kleti, nekaj zamrmral in odšel.

Ze naslednjega dne so vojaštvo izselili in v grad so prišli drugi Nemci. Grad so ogradili z visoko žico in postavili naokrog stražarje, ki niso nikogar puščali noter. Celu vsak nemški oficir ni mogel tod mimo.

V hišo so se vselili čudni ljudje, veliko od njih jih je bilo oblečenih v civilne obleke. V podzemlju je se namestil gibčen postarni možakar, ki mu ni nihče rekel drugače kakor Herr Stefan — bil je osebnost, če lahko tako rečemo, z evropsko reputacijo. Policiji vseh evropskih držav in mest je bil znan kot nenadkriljivi ponarejevalec denarja. Nemci so ga staknili v enem izmed pariških zaporov in

odtlej je pri njih opravljal svoj pravi »poklic«. Pod vodstvom Herr Stefana so v podzemlju izdelovali ponarejene bankovce — sovjetske rublje, turške lire, švedske krome in iraški dinar. Herr Stefan je imel na voljo najmodernejšo litografske aparate, stroje za graviranje, agregate za toplo obdelovanje papirja — delo je bilo postavljeno na trdno osnovo.

V podzemnih labirintih na drugi strani so se tudi mrzlično lotili dela. Tam so izdelovali lažne sovjetske in partijske dokumente, v fotolaboratoriju pa so izdelovali posnetke »svečanih in radostnih srečanj nemške vojske s prebivalci okupiranih področij«.

Po raztresenih paviljonih in bočnih zgradbah so bile razporejene druge sekcije tega čudnega kombinata. V enem izmed paviljonov je bil internat za ubežnike in diverzante, v drugem so se radiotelegrafisti vežbali za oddajanje na kratkovalovnih aparatih, v tretjem so izdelovali kamuflirane radijske oddajnike v obliki harmonik, nesecrov, lesenih zabojčkov, gramofonov itd. Z njimi so opremljali vohune in diverzante in jih potem pošiljali v sovjetsko zaledje.

V parku so postavili padalski stolp za vežbanje skokov. S padalci je vežbal dolgokraki in rdečelasi možakar v feldvebovski uniformi. Med bodočimi padalci so bili vsemogoči kriminalci, od nekdanjih mahovencev, petljurovcev in druge soderge, ki so jih izbežali iz različnih mednarodnih brigov.

Na stolp so se vzpenjali brez volje in se na vrhnji ploščadi zadrževali v globokem razmišljanju.

»Schneller!« je kričal od spodaj rdečelasi. »Schneller!« In ker se zgoraj navadno niso takoj zganili, je začel sočno in virtuozno prekinjati po rusko.

Od časa do časa so pošiljali skupine izvežbanih vohunov proti frontni črti, da bi jih od tamkaj poslali v sovjetsko zaledje. Preden so odhajali na pot, so morali skozi garderobo, kjer je vsakdo dobil ustrezno obleko. Iz kombinata so odhajali povsem pripravljeni. Betežni ukrajinski slepi, starke z umazanimi kartami za prerokovanje, petjujoči muzikanti s harmonikami in violinami, »milničniki« v predpisanih uniformah, »rdečearmejski« v zdelanih uniformah, kot da so se pravkar rešili iz obkolitve. Vsi so bili pripravljeni na ustrezen način, vsakdo je imel določeno nalogo in so ga prepeljali na določen kraj.

Zvečer so jih z avtomobili peljali proti frontnim linijam in jih od tamkaj na različne načine in po raznih poteh pošiljali na sovjetsko stran.